

ՍՊԱՌԱԶԻՆՈՒԹԵԱՆՑ ԲԵՌԼ

Վրացովէ կայութեան մը ժամանուած են արեւան Դաշնակիցները, վերապինման գժուալութեանց առթիւ : Մասնաւորապէս Անդիք եւ Փրանսա :

Ճատ աւելի մոռայլ կ'երեւայ կացութիւնը, երբ կը կարգաք մէջաղային մամուլին խորհրդագութիւնները, խմբագրականներով եւ մասնաւորական վերլուծումներով :

Կարգ մը թիւթեան լուրագիրներն անգամ աղարարութիւններ կամ ախտանշաններ են :

Այսպէս, Փարիզի ծանրաբարոյ եւ կիսապաշտօնական օրկանը, «Ա. Մոնտ», կ'ազդարաբէք Օդոսուա 1ի թիւն մէջ, առաջին էջին վրայ .

— «Կը քուի թէ Փարիզի եւ Ուոշինկը միջն աւղակի քանակութիւնները անելի մը պիտի յանձնին. աւստի Ֆրանսա խնդիրը պիտի յուզէ Անլանտեանի կազմակերպութեան առջեւ »:

Նշանակալից էր նաեւ նոյն օրուան խմբադրականը — «Զանդենք» :

Նոյն թիւն մէջ, թիւթին Ուոշինկը թրդակիցը հեռագիր մը կ'ուղղէք հետեւեալ խորագրով — «Ֆրանսա կրնայ դրամ ստանալ վճռական դիրք մը բոնելով »:

Ահաւասիկ իր խոսքերը .

— «Երբ Մ. Նահանգներուն մէջ հասկան թէ Ֆրանսա վճռած է ամէն բանէ առաջ վրէկել իր աղային պաշտամանութեան ճարտարագործութիւնները, պահպանէլ իր աղայութիւնը եւ գերիշխանութիւնը, այն աւելի Փարիզի խնդրագիրնը աւելի դրական լողունելութիւնը մը պիտի դանեաքան Մայիս 6ի յուշագիրը »:

Խնդիրը ծառօթ է : Ֆրանսա 625 միլիոն առարի յաւելուածական վարէ մը կը պահանջէ, այսինքն նոյն արժէքով զինամթերքի պասպահնք, որպէսպի կարեւայ կատարել իր յանձնառութիւնները, համաձայն ինդպանայի պայմանագրութեան :

Այդ, Մ. Նահանգները խոստացած միայն 185 միլիոն տոլար : Անոնք «անկալէլի» կը դանեն տրամադրել պահանջուած դումարը, քանի որ խորհրդաբանը կը ճանձնառութիւնները, համաձայն ինդպանայի պայմանագրութեան :

Փարիզ ցաւով դիմել կուտայ թէ պիտի հարկադրուէն : Այդ երկիրն ալ համայնավարներուն ձեռքը պիտի անցնի : Այն ատեն Մ. Նահանգները պիտի հիմնք զինուոր դրէկ, չարքանելու համար :

Կրնանք քաշուիլ Հնդկաչնէն : — Ո՞չ, կ'ըսեն : Եթէ քաշուիլնք, այդ երկիրն ալ համայնավարներուն ձեռքը պիտի անցնի : Այն ատեն Մ. Նահանգները պիտի հարկադրուէն իրենք զինուոր դրէկ, չարքանելու համար :

Եթէ քաշուիլ Հնդկաչնէն : 12 կարեւայ զինուոր դրէկ, չարքանելու համար :

Եթէ քաշուիլ Հնդկաչնէն : 12 կարեւայ զինուոր դրէկ, չարքանելու համար :

Եթէ քաշուիլ Հնդկաչնէն : 12 կարեւայ զինուոր դրէկ, չարքանելու համար :

Եթէ քաշուիլ Հնդկաչնէն : 12 կարեւայ զինուոր դրէկ, չարքանելու համար :

Եթէ քաշուիլ Հնդկաչնէն : 12 կարեւայ զինուոր դրէկ, չարքանելու համար :

Եթէ քաշուիլ Հնդկաչնէն : 12 կարեւայ զինուոր դրէկ, չարքանելու համար :

Եթէ քաշուիլ Հնդկաչնէն : 12 կարեւայ զինուոր դրէկ, չարքանելու համար :

Եթէ քաշուիլ Հնդկաչնէն : 12 կարեւայ զինուոր դրէկ, չարքանելու համար :

Եթէ քաշուիլ Հնդկաչնէն : 12 կարեւայ զինուոր դրէկ, չարքանելու համար :

Եթէ քաշուիլ Հնդկաչնէն : 12 կարեւայ զինուոր դրէկ, չարքանելու համար :

Եթէ քաշուիլ Հնդկաչնէն : 12 կարեւայ զինուոր դրէկ, չարքանելու համար :

Եթէ քաշուիլ Հնդկաչնէն : 12 կարեւայ զինուոր դրէկ, չարքանելու համար :

Եթէ քաշուիլ Հնդկաչնէն : 12 կարեւայ զինուոր դրէկ, չարքանելու համար :

Եթէ քաշուիլ Հնդկաչնէն : 12 կարեւայ զինուոր դրէկ, չարքանելու համար :

Եթէ քաշուիլ Հնդկաչնէն : 12 կարեւայ զինուոր դրէկ, չարքանելու համար :

Եթէ քաշուիլ Հնդկաչնէն : 12 կարեւայ զինուոր դրէկ, չարքանելու համար :

Եթէ քաշուիլ Հնդկաչնէն : 12 կարեւայ զինուոր դրէկ, չարքանելու համար :

Եթէ քաշուիլ Հնդկաչնէն : 12 կարեւայ զինուոր դրէկ, չարքանելու համար :

Եթէ քաշուիլ Հնդկաչնէն : 12 կարեւայ զինուոր դրէկ, չարքանելու համար :

Եթէ քաշուիլ Հնդկաչնէն : 12 կարեւայ զինուոր դրէկ, չարքանելու համար :

Եթէ քաշուիլ Հնդկաչնէն : 12 կարեւայ զինուոր դրէկ, չարքանելու համար :

Եթէ քաշուիլ Հնդկաչնէն : 12 կարեւայ զինուոր դրէկ, չարքանելու համար :

Եթէ քաշուիլ Հնդկաչնէն : 12 կարեւայ զինուոր դրէկ, չարքանելու համար :

Եթէ քաշուիլ Հնդկաչնէն : 12 կարեւայ զինուոր դրէկ, չարքանելու համար :

Եթէ քաշուիլ Հնդկաչնէն : 12 կարեւայ զինուոր դրէկ, չարքանելու համար :

Եթէ քաշուիլ Հնդկաչնէն : 12 կարեւայ զինուոր դրէկ, չարքանելու համար :

Եթէ քաշուիլ Հնդկաչնէն : 12 կարեւայ զինուոր դրէկ, չարքանելու համար :

Եթէ քաշուիլ Հնդկաչնէն : 12 կարեւայ զինուոր դրէկ, չարքանելու համար :

Եթէ քաշուիլ Հնդկաչնէն : 12 կարեւայ զինուոր դրէկ, չարքանելու համար :

Եթէ քաշուիլ Հնդկաչնէն : 12 կարեւայ զինուոր դրէկ, չարքանելու համար :

Եթէ քաշուիլ Հնդկաչնէն : 12 կարեւայ զինուոր դրէկ, չարքանելու համար :

Եթէ քաշուիլ Հնդկաչնէն : 12 կարեւայ զինուոր դրէկ, չարքանելու համար :

Եթէ քաշուիլ Հնդկաչնէն : 12 կարեւայ զինուոր դրէկ, չարքանելու համար :

Եթէ քաշուիլ Հնդկաչնէն : 12 կարեւայ զինուոր դրէկ, չարքանելու համար :

Եթէ քաշուիլ Հնդկաչնէն : 12 կարեւայ զինուոր դրէկ, չարքանելու համար :

Եթէ քաշուիլ Հնդկաչնէն : 12 կարեւայ զինուոր դրէկ, չարքանելու համար :

Եթէ քաշուիլ Հնդկաչնէն : 12 կարեւայ զինուոր դրէկ, չարքանելու համար :

Եթէ քաշուիլ Հնդկաչնէն : 12 կարեւայ զինուոր դրէկ, չարքանելու համար :

Եթէ քաշուիլ Հնդկաչնէն : 12 կարեւայ զինուոր դրէկ, չարքանելու համար :

Եթէ քաշուիլ Հնդկաչնէն : 12 կարեւայ զինուոր դրէկ, չարքանելու համար :

Եթէ քաշուիլ Հնդկաչնէն : 12 կարեւայ զինուոր դրէկ, չարքանելու համար :

Եթէ քաշուիլ Հնդկաչնէն : 12 կարեւայ զինուոր դրէկ, չարքանելու համար :

Եթէ քաշուիլ Հնդկաչնէն : 12 կարեւայ զինուոր դրէկ, չարքանելու համար :

Եթէ քաշուիլ Հնդկաչնէն : 12 կարեւայ զինուոր դրէկ, չարքանելու համար :

Եթէ քաշուիլ Հնդկաչնէն : 12 կարեւայ զինուոր դրէկ, չարքանելու համար :

Եթէ քաշուիլ Հնդկաչնէն : 12 կարեւայ զինուոր դրէկ, չարքանելու համար :

Եթէ քաշուիլ Հնդկաչնէն : 12 կարեւայ զինուոր դրէկ, չարքանելու համար :

Եթէ քաշուիլ Հնդկաչնէն : 12 կարեւայ զինուոր դրէկ, չարքանելու համար :

Եթէ քաշուիլ Հնդկաչնէն : 12 կարեւայ զինուոր դրէկ, չարքանելու համար :

Եթէ քաշուիլ Հնդկաչնէն : 12 կարեւայ զինուոր դրէկ, չարքանելու համար :

Եթէ քաշուիլ Հնդկաչնէն : 12 կարեւայ զինուոր դրէկ, չարքանելու հ

ԽԱՆԱՍՈՐԻ ՏԱՐԵԴԱՐՁԸ

ՄԱՐՍԻՑԻ Մէջ

Օգոստոս Յին, Վալապրի անտառին մէջ :

Նախաձեռնութեամբ Հ. Յ. Շրջ. Կոմիտէին եւ մասնակցութեամբ բոլոր կոմիտէներու, և թակոմիտէներու եւ խումբերու, Կապոյտ Խաչի եւ Նոր Սերունդի մասնածիւղերու:

Պատույ Նախազագութեամբ Կարտանի քաղաքակետ եւ երեսփոխան Պ. VICTOR SAVINE:

Կը նախազահէ ընկեր ԱՍՍ. ՏԻ. Ք. ԽՈՍԿԵՆԱՆ :

Կը բանախօսն Camarade ROGER LERDAT եւ Պ. ԿԱՐԱՊԵՏ ՓՈԼԱ. ՏԻ. ԽՈՍԿԵՆԱՆ :

Գեղարուեստական խնամուած բաժին — երգ, արտասանութիւն եւ նուազ :

Անտառին մէջ բացարձակապէս արգիլուած է կրակ վառել: Ժողովուրդին ջուրը եւ հանգիստը ալպահովուած են: Դաշտին մէջ գուրսէն բան ծախել բացարձակապէս արգիլուած է :

Պուլմ մրցում (Ա. Եւ Բ. մրցանակ) — եւրոպ. եւ Հայկական պարեր ընկերակցութեամբ ծանօթ ջութակար Պ. Ս. Զէօրիքձեննի:

Ճախ պիտի գիւրամատչելի գիներով:

Երթեւեկի գիւրութեան համար Շրջ. Կոմիտէն կը խնդրէ գութով վարձել տեղերը :

Մուտքը աղտաք :

Պոմոնի Զաւարեան ենթակոմիտէի կողմէ վարձուած օթօքար, Պոմոնի Վալապրի անտառը կը մեկնի կիրակի առաւօտ ժամը 8.30ին: Նախորդը արձանագրուելու համար գիմել ընկերներու ժ. Տէր Վարդաննանի, Յար. Գարաքյեանի, Ա. Մարգիսեանի եւ Յ. Տէր Մեսրոպեանի :

Պատուական վիճակը մէկ ամիս եւս երկարածուեցաւ թէհրանի մէջ, նկատելով որ թուտեհ կուսակցութիւնը (բուշեւեկ) նոր ցոյցեր կը սարքէ :

Կացութիւնը Եգիպտոսի Աէջ

Վերջին լուրերու համաձայն, Ալի Մահեր վաշտի դաշնակիւնը պիտի սահնձնէ երկին արքայական իրաւասութիւնները, մինչեւ երեսի. Ժողովին ընտրութիւնը: Պետական խորհուրդը օրինադիմ մը պատրաստած է խնամակալութեամբ համար: Իսկ ազգայնական մեծ կուսակցութիւնը, վաֆու, կը պահանջէ նիստի հրաւիրել. Երեսի. Ժողովը որ լուծուած էր եւ ուր մեծամասնութիւն կը կազմեն իրենք :

Մինչ այս մինչ այն, բարենորոգման շարժուած յառաջ կը տարուի, սկսելով բանակին: Պաշտօնի կոչուած են բազմաթիւ երիտասարդ սպաներ: Զնդուեցաւ թերթերու զինուորական զրաքանութիւնը, որ հաստատած էր 1948ին: Արաւահմանի լրազրական հեռագիրներուն զրաքնութիւնն ալ պիտի չնջուի :

Կառավարութիւնը նոր օրէնք մը հրատարակեց այս ասուլիս մը սարքեց Քափիրի մէջ, յաջուածութիւն մաղթելով իր յաջորդներուն: Զեկուցումը զը զրատոր էր եւ անդիրէն: Քովր նստած էին կինը՝ նարիման իշխանութիւններու եւ երեք աղջիկներու, (առաջին կնոջին), իսկ ծունդին վրայ՝ եօթնամսեայ զահաժառանգը: Մասնաւոր դասութիւն մը չէր մատներ: «Այսեւս թադաւոր չեմ, ըստու: Միակ ժադէնութիւնն իմ զաւակներու են»: Այս առթիւ հերքեց այն զրոյները թէ մեծ հարստութիւն մը փոխադրած կամ զիզած է արտասահմանի մէջ: «Ես հարուստ չեմ եւ շատ պարզ կեանք մը պիտի վարենք ընտանիքուն հետո»:

Զեկուցումէն ետք, մերժեց պատասխանել հարցումներուն:

«Ես հոսի Տիկին Գ. ՓԱՓՈ. ԶԵՆԱՆ:

Ոստան Մեզրոյեան պիտի հնչեցնէ հայկական երգեր բարձրախօսով:

Պաղ ըմպելիներ, խորոված եւն, մատչելի գիներով: Կը հրաւիրուէն Տէսինի եւ Լիոնի շրջանին հայրենակիցները, նոր սերունդին հետ:

Անձրեւի պարագային Հ. Յ. Տան մէջ:

ԼՈՅՍ ՏԵՍԱՒ

ՀԱՅ-ԲՈՅՑԻ

Ժող. ամսաբերք բժշկութեան
Խմբագիր Շ. Ա. Ա. ԹՈՒՈՒՆԻՆԻ

ՕԳՈՍՏՈՍ, թիւ 140, հետեւեալ բովանդակութեամբ. Երբ շազանակաղեղը մեծնայ կամ թէ ինչո՞ւ չեն կրնար միզել մարդիկ (ՏՈՒԲ. Շ. Ա. Վ. Վ. ԶԵՆԱՆ): — Հոգիով հիւանդները (ՏՈՒԲ. ՄԵ. ՍԵ. ՌՈՒԲԵԱՆ): — Հաւատքը կը նպաստէ առողջութեան (ՏՈՒԲ. ԳԱ. Ա. ԽՈՒՍՏՍԵԱՆ): — Հացաժանդը Հայաստանի մէջ (Գ. ՅԱ. Ա. ԽՈՒԹԻՒՆԵԱՆ): — Որձատութիւն (ՓԲՈՒ. Պ. Է. Պ. ԽՈՒԹԻՒՆԵԱՆ): — Ա. Ա. Վ. Վ. ԶԵՆԱՆ (Շ. Ա. Ա. ԹՈՒՈՒՆԻՆԻ): — Աղը ցաւի ղեկ (ՏՈՒԲ. Ա. Վ. Վ. ԶԵՆԱՆ): — Խմել բայց ե՞րբ (ՏՈՒԲ. Ն. ԽՈՒԱԼԻ): — Հարցարան (ԿՄԲ.):

Տարեկան բաժնեգինը 800 Փրանք: Արտասահման 1000 Փր.: Դիմել 17 rue Damesme, PARIS:

ՀՈԳԵ ՀԱՆԳԻՄԱՏ. — Լիոնէն Այրի Տիկին Բերուզ Սողոմոննեան եւ զաւակներու, Տէր եւ Տիկին Լեւոն ձիլաճեան, Տէր եւ Տիկին Լեւոն Միհրան Գույումնեան եւ զաւակները եւ բոլոր պարագաները կը ծանուցանեն թէ իրենց հօրը, քեռայրին եւ քենեկալին Պ. Պողոս Սողոմոննեանի մահուան քառասունի առթիւ հոգեհանդստեան պատարագ պիտի մատուցուի, այս կիրակի 69 rue Louis Blanc, Լիոնի Հայոց եկեղեցին: Իր յիշատակը յարող ներէն կը խնդրուի ներկայ ըլլալ:

*****

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԹՈՒԻՆՈՒԶԻ վարչապետը տեսակցութիւն մը ունեցաւ պէյին հետ, բարենորոգման հարցին առթիւ: Կը սուլի թէ Ֆրանսա նոր զիջումներ պիտի կատարէ: Պոլոսոյ Ֆրանսական դեսպանը յարտարեց թէ կարգ մը օտար ըշանակներ կը դուն թունուցիներու մոլեսանդութիւնը:

ԱԼՍՏԻՒԱ որոշեց Ազգաժողովին դիմել, օտար զինուորները հեռացնելու համար, նկատելով որ Դաշնակիցները չկրցան հաշտութիւն կնքել, 258 ժողովներէ վերջ: Մինչ երկիրը չարաչար կը տուժէ իրերեւ հետեւանք երկարատեւ զրաւաման:

ԿԱՐՄԻՒՐ Խաչի համագումարին մէջ շիւա. Քուշայի պատասխանը պէտք է թագավոր կը դանակները ծաղկախուի, թանձի եւ ժամատակութիւնը առնելու մասնակները ցանած են: Նախազահը, Պ.

Ֆրանսուա Փոնսէ, կարդի հրաւիրեց պատուիրակին թէ իրազմանը, եզր կը խօսէ 20 վայրկեանէ ի վեր: Կարմիւր Խաչի համագումարը միջազգայինը:

Կանխիկ պատասխանը քարոզութեանց ասպարէզ չէ, ըստ գարագական քարոզութիւններու հարցումներուն:

Կանխիկ պատասխանը պէտք է արդար պատուիրակին առնելու մասնէական պատերազմը:

Կանխիկ պատասխանը պէտք է արդար պատուիրակին առնելու մասնէական պատերազմը:

Կանխիկ պատասխանը պէտք է արդար պատուիրակին առնելու մասնէական պատերազմը:

Կանխիկ պատասխանը պէտք է արդար պատուիրակին առնելու մասնէական պատերազմը:

Կանխիկ պատասխանը պէտք է արդար պատուիրակին առնելու մասնէական պատերազմը:

Կանխիկ պատասխանը պէտք է արդար պատուիրակին առնելու մասնէական պատերազմը:

Կանխիկ պատասխանը պէտք է արդար պատուիրակին առնելու մասնէական պատերազմը:

Կանխիկ պատասխանը պէտք է արդար պատուիրակին առնելու մասնէական պատերազմը:

Կանխիկ պատասխանը պէտք է արդար պատուիրակին առնելու մասնէական պատերազմը:

Կանխիկ պատասխանը պէտք է արդար պատուիրակին առնելու մասնէական պատերազմը:

Կանխիկ պատասխանը պէտք է արդար պատուիրակին առնելու մասնէական պատերազմը:

Կանխիկ պատասխանը պէտք է արդար պատուիրակին առնելու մասնէական պատերազմը:

Կանխիկ պատասխանը պէտք է արդար պատուիրակին առնելու մասնէական պատերազմը:

Կանխիկ պատասխանը պէտք է արդար պատուիրակին առնելու մասնէական պատերազմը:

Կանխիկ պատասխանը պէտք է արդար պատուիրակին առնելու մասնէական պատերազմը:

Կանխիկ պատասխանը պէտք է արդար պատուիրակին առնելու մասնէական պատերազմը:

Կանխիկ պատասխանը պէտք է արդար պատուիրակին առնելու մասնէական պատերազմը:

Կանխիկ պատասխանը պէտք է արդար պատուիրակին առնելու մասնէական պատերազմը:

Կանխիկ պատասխանը պէտք է արդար պատուիրակին առնելու մասնէական պատերազմը:

Կանխիկ պատասխանը պէտք է արդար պատուիրակին առնելու մասնէական պատերազմը:

Կանխիկ պատասխանը պէտք է արդար պատուիրակին առնե

ՅԱՐԱՇ

ՕՐԵՐԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

ondé en 1925, R.C.S. 376-286

Directeur : SCH. MISSAKIAN

17, Rue Damesme — PARIS (13) Métro: TOUBIAC

Վեցամս. 1100 Փր., Տար. 2200, Արտ. 3000 Փր.

Տէլ. GOB. 15-70 Գիմ 10 Փր. C.C.P. Paris 1678-63

Dimanche 3 AOUT 1952 Կիրակի 3 ՕԳՈՍՏՈՒ

28րդ ՏԱՐԻ - 28° Անու No 6830-իոր շրջան թի 2241

Խմբագիր՝ Շ. ՄԻՍԱՔԻՆ

ՄԵՐ ԽՈՍՔԸ

ԱՄԷՆ ԳԼՈՒԽԵ ԶԱՅՆ ՄԸ

Երբ համատարած անտիբութեան մասին կը խօսի՞ք, մէյան ազգային կեանքը նկատի չունի՞ք: Նոյն անտիբութեանը, նաև, մշակոյթի ճակատին վրայ: Ակսելով լուսպահանչն:

Ամէն գլուխէ ձախ մը կը լսուի, բոլոր դաղութեանը մէջ: Մանաւանդ որ, պահաս չն հանդակատար խմբագիրներ:

Գրէ՛ ինչ որ կ'ուզեն: Գլխու վրայ տեղ ունիս: :

Եւ կը գրին ու կը տպին: Հոգ չէ թէ ամէն մէկ տողին մէջ պար բռնած ըլլան համբակութեանը, տղիտութեանը, ծանծաղամտութեանը եւ քարացած նախապաշարումները: Կիրքն ու մաղձն ալ իրեւ աղ ու պղպեղ:

Ծանօթ են «պրոդրեսիվ» կոչուած թութեակներու գործած աւերները՝ Պալքաններէն մինչեւ Սուրբա - Լիքանան: Մինչեւ իրան եւ Ամերիկա:

Անոնք թերթեր եւ թուցիկներ կը թիսեն ու կը հրատարակեն բոլեւիկեան ուղղագրութեամբ:

Նոյն շարադրութեամբ եւ բառապաշարով: Եթէ զպրոց մը կամ ծաղկոց մը ձեռք անցը նեն, ախտեղ ալ նոյն խառնիճաղանձն կը պար տաղթեն:

Մէծ մասով, իրենք ալ շատ բան չեն դիտեր ոչ հայրենիք եւ ոչ մայրենիք մասին: Հետեւարար, կը նախարարեն դիտեն ճամբան, — բնդորինակել երեւանի ուղղագրութեանը, քերականութեանը, բառագիտութեանը եւ մնացեալ:

Ինչո՞ւ աւելորդ յուղութիւն կրել, երբ լայն բացուած են ծուլութեան, թթամութեան եւ կապկութեան ճամբաները: Մանաւանդ որ, կրոնս փառք եւ երբեմն ալ գիրք շահէլ:

Ինչ ի՞նչ լսել այն միւնիքուն, — ուամկա վար, անկախ, չէղոք, բոլորսիքեան կամ անցեալ կատարեալ, որոնք նոյնապէս կը նպաստեն ծրագրուածական արշաւանիքն:

Անոնք ոչ միայն ճայն - ծաղուն չեն հանել, այլեւ, եթէ քէ մը թուղթ մրուել դիտեն, բանդութեան մարզանիքեր կը փորձեն: Միշտ ալ կը դուռի թերթ մը, հրատարակելու համար ի բռնց թերթաշ դիտելիքները:

Եւ այսպէս, պարբերաբար կը կարդաք զանազան «տեսակէտներ» ուղղագրութեան, քերականութեան, օտար բառերու գործածութեան մասին:

Խեղճերը կը փորձեն պաշտպանել անպաշտպանելի դասեր, եւ խմբագրութեանը բարեւացակամ չէղոքութիւն կը պահէ: «Ինչո՞ւ գէ մարդ ըլլալ»:

Օրինակ, աս ու ան լսեր են թէ բարդաթիւ օտար բառեր կան հայերէնի մէջ: Յետոյ, ամէն ազգ ալ փոխառութիւն կը կատարէ, մենք ինչո՞ւ բացառութիւն կազմենք:

Այս, բաներ մը լսեր - կարդացեր են, բայց չեն հասկեր: Եւ երբեք տրամադիր չեն համեսլու:

Յետին գլորդականն ալ դիտէ որ դարերու լնթացքին փոխ առեր, իւրացուցեր, հայացուցեր ենք հարիւրաւոր օտար բառեր: Եւ լեզուն ճոխացեր, զարդացեր, բարձունքի մը համերէ է, պահելով իր ինքուրոյն դիծը:

Այսօր ալ կինանք փոխ առել, յարմարցնել կամ հայացնել պահածը:

Բայց, ինչո՞ւ տպիտաբար կամ բոնութեամբ մոռացութեան տալ հաբերաւոր հարաբար բառ, մակարոյժ բոյսեր մուրալու մամար դրացիքն: Անոր բակէն, բանջարանոցէն կամ յարդանոցէն:

Անոնք միեւնոյն ատեն անփառունակ նահանջ մը, անձնաբութիւն կը քարողեն, օր առաջ թաղելու համար արեւմտահայ աշխարհաբարը:

Եւ կը պահանջեն որ մենք ալ հետեւինք երեւանի մէջ պարտադրութեամբ խերիմի մունիք այն այս բառը գործածելու համար ...

Թշուառ ակադեմիաներ եւ ակադեմիկոսներ, որոնք ստիլուած են արտագիր մը ճարել, այս կամ այն բառը գործածելու համար ...

6.

ԱՆԳԼԻԱ ՎԱՀԵՐԱՑՈՒՑ
ԳԵՐՄԱՆԱԿԱՆ ԴԱՇՆԱԳԻՐՆԵՐԸ

ԲՈՒՐՈՆ ՊԱՅՔԱԿԱՐ ԵՐԿՈՒ ԿՈՒՍԱԿՑՈՒ -

ԹԵԱՆՑ ՄԻՋԵՒ

Անգլիոյ երեսի. ժողովը օգոստոս 1ին վաւերացուց արեւմտեան գերմանիոյ հետ կնքուած համաձայնութիւնները, երկու օր վիճաբանել ետք:

Այս առթիւ բուռու վիճաբանութիւններ տեղի ունեցան աշխատաւորական եւ պահպանպական կուսակցութեանց միջեւ եւ խախտեցաւ այն համբաւաշութիւնները որ կը տիրէր վերջին պատերազմէն է վիք, արտաքին քաղաքականութեանց մէջ:

Աշխատաւորականները վճռական դիրք մը բոնած էին այս անդպամ, եւ երկու անդպամ դէմ գուէ արկեցին, «անպատէն» պանելով կնքուած համաձայնութեանց վաւերացումը: Կը պահանջէին պատի արտասահմանի մէջ, եթէ ընդդի մադիրները դէմ գուէ արկեցին եւ «պատմութիւնը» պատմութիւնը: Այս բարականութիւնը պատի ծամաձայնութեանց վաւերացումը պիտի ծամաձայնութեանց վաւերացումը կը գուէ արկեցին կնքուած հնդանցի դուրս առաջանական գուէ արկեցին գուէ արկեցին պատմութիւնը պատմութիւնը: Այս բարականութիւնը գուէ արկեցին գուէ արկեցին պատմութիւնը պատմութիւնը:

Վիճաբանութիւններ վճռական դիրք մը բոնած էին այս անդպամ, եւ երկու անդպամ դէմ գուէ արկեցին, «անպատէն» պանելով կնքուած համաձայնութեանց վաւերացումը: Կը պահանջէին պատի ծամաձայնութեանց վաւերացումը:

Վիճաբանութիւններ վճռական դիրք մը բոնած էին այս անդպամ, եւ երկու անդպամ դէմ գուէ արկեցին, «անպատէն» պանելով կնքուած համաձայնութեանց վաւերացումը:

Վիճաբանութիւններ վճռական դիրք մը բոնած էին այս անդպամ, եւ երկու անդպամ դէմ գուէ արկեցին, «անպատէն» պանելով կնքուած համաձայնութեանց վաւերացումը:

Վիճաբանութիւններ վճռական դիրք մը բոնած էին այս անդպամ, եւ երկու անդպամ դէմ գուէ արկեցին, «անպատէն» պանելով կնքուած համաձայնութեանց վաւերացումը:

Վիճաբանութիւններ վճռական դիրք մը բոնած էին այս անդպամ, եւ երկու անդպամ դէմ գուէ արկեցին, «անպատէն» պանելով կնքուած համաձայնութեանց վաւերացումը:

Վիճաբանութիւններ վճռական դիրք մը բոնած էին այս անդպամ, եւ երկու անդպամ դէմ գուէ արկեցին, «անպատէն» պանելով կնքուած համաձայնութեանց վաւերացումը:

Վիճաբանութիւններ վճռական դիրք մը բոնած էին այս անդպամ, եւ երկու անդպամ դէմ գուէ արկեցին, «անպատէն» պանելով կնքուած համաձայնութեանց վաւերացումը:

Վիճաբանութիւններ վճռական դիրք մը բոնած էին այս անդպամ, եւ երկու անդպամ դէմ գուէ արկեցին, «անպատէն» պանելով կնքուած համաձայնութեանց վաւերացումը:

Վիճաբանութիւններ վճռական դիրք մը բոնած էին այս անդպամ, եւ երկու անդպամ դէմ գուէ արկեցին, «անպատէն» պանելով կնքուած համաձայնութեանց վաւերացումը:

Վիճաբանութիւններ վճռական դիրք մը բոնած էին այս անդպամ, եւ երկու անդպամ դէմ գուէ արկեցին, «անպատէն» պանելով կնքուած համաձայնութեանց վաւերացումը:

Վիճաբանութիւններ վճռական դիրք մը բոնած էին այս անդպամ, եւ երկու անդպամ դէմ գուէ արկեցին, «անպատէն» պանելով կնքուած համաձայնութեանց վաւերացումը:

Վիճաբանութիւններ վճռական դիրք մը բոնած էին այս անդպամ, եւ երկու անդպամ դէմ գուէ արկեցին, «անպատէն» պանելով կնքուած համաձայնութեանց վաւերացումը:

Վիճաբանութիւններ վճռական դիրք մը բոնած էին այս անդպամ, եւ երկու անդպամ դէմ գուէ արկեցին, «անպատէն» պանելով կնքուած համաձայնութեանց վաւերացումը:

Վիճաբանութիւններ վճռական դիրք մը բոնած էին այս անդպամ, եւ երկու անդպամ դէմ գուէ արկեցին, «անպատէն» պանելով կնքուած համաձայնութեանց վաւերացումը:

Վիճաբանութիւններ վճռական դիրք մը բոնած էին այս անդպամ, եւ երկու անդպամ դէմ գուէ արկեցին, «անպատէն» պանելով կնքուած համ

Թ Բ Ե Լ Ի Հ Ա

Ա.

Ով որ թթաստան ունեցած չէ, թող չկար - գայ այս տողերը: Եւ աւելորդ է լողիմութիւնը եթէ դպի տեսած չէ յորդահոս, մարմար դուռով աղբիւր մը՝ մենաւոր ու բեղմաւոր թթենին ճիւ - ղատարած հովանին տակ:

Ես ճանչցած եմ երկուքն ալ, եւ անոնց կա - րուր մաշած - հիւծած է հոդիս մաս մը եւ ան - թեղուած՝ մոխիրի պէս հանգչածէ էութեանսմէջ:

Եւ սակայն կը խոստացեալի մը հանգունակ թէ՝ մոռ - ցած էի թութն ու թթենին, աղբիւրն ու ամնդաս - տանը եւ տառապանք մը միայն կը չարչարէր զիս որուն անունը ի զուր կը փնտուի:

Երբեմն պատրանք մը կեղծ ու պակաս կը յա - ւանի ուղրքել զառնութիւնս մեղրահամ ելակի ու կարկէնանի զոյն արքայամոր ինքնամատուցու - մով, ստուեր ձգելով ու հետզետէ ջնջելով մըտ - քիս, թութի յիշատակն անդամ:

Ինչպէս որ լուսացնցուղ շատրուանները աւ - լած տամկացուցած են թթաստանիփոշոտ ճամբա - ները նոյնիսկ:

Ամէն ինչ հեռացած՝ միայն ցաւ մը մնացած է ինձ բաժին, որուն պատճառը ոչ ոք կրցաւ հաս - կընալ, եւ որեւէ դարձան մնաց անզօր:

— Օդէն է, կ'ըսէին ինծի:

Եւ ես համոզուած՝ բոյր ու ողի կը սրսկէի չնչած օրիս մէջ որպէսպի մեր լեռներու հովերուն նմանի:

— Չուրէն է, զեռ սախն ոմանք:

Կարելի է, խորհեցայ ես ու նեկտար եւ մրգա - նուշ խառնեցի խմած ջուրիս մէջ մեր աղբիւրնե - րուն համը առներու համար:

Ամսո՞ս, ամէն ինչ նոսրացաւ, գիւղս նոյնիսկ լեց զիս, ես իր վեսան, ու խուլ ցաւ մը միայն մնաց յաւէտ մտերիմ ինձ բաժին:

Այդ օրէն ի վեր կերպարանափոխուած է իմ եւ մեր կեանքը:

Հիմա իմ բնակարանս միայն իր 7×7 յարկե - րով զիւղ մը բնակիչ ունի: Միսացող ճրագի տեղ մենք եօթը աշտանակնոց բազմաթիւ լոյսեր ու - նինք: Ի՞նչ հոգ եթէ արեւը չի համարձակիր ներս մտնել, մեր պատերէն մեղկ զալը կը տարածուի որուն ոչ մէկ սառ կը զիմանայ: Բարձրանալու համար կը բաւէ մատի հպումը եւ զագաթներ վեր ի վայր կը շրջին: Ոչ փոշի, ոչ ալ ծուխ, վի - շալի չնչափող մը կը կլանէ ինչ որ մանր է, ինչ որ աւելորդ է:

Մեր սեղանը մողական կարգախօսով մը կ'առատանայ ու կը նորոգուի տեւապէս:

Մէնէ ամէն մէկը լշան մըն է եւ մեր բոլոր քմահունյերը լրիւ կը կատարուին աներեւոյթ վճարուած ձեռքերէ:

Գիտութիւնը մեր գերին է վաղուց ի վեր, ու մեր ձեռնածալ դժողովութեան հլու կամակատա - րը:

Կ'երագենք օգոստավառ գալիքը, եւ զուոզ ու պահանջուու տէրն ենք մեր կոչման:

Ես դէպի ես չեմ նայիր երբեք եւ վարած երիշարս յոդնիլ չի գիտեր, որովհետեւ փետրաթե - ւեր ունի եւ իմ ծանրութիւնս ոչինչ է իրեն հա - մար:

Բայց ես բան մը կոլացնցուցած եմ ու ցաւ մը ունիմ որուն անունը ես ալ չեմ գիտեր: Աչքերս մէտ փնտութիւնի մէջ են, ու հո՛ս սա ձախ կողիս հարցուի:

— « Հայը Հայուն չի սիրեր »:

Ծանրակին գրական հանգէսէ մը կուտայ այս խօսքը, որուն տէրը ոչ արեւելահայ մըն է, ոչ ալ՝ որք եւ էղ գրիչ մը: Հարապատ արեւմտահայ մըն է: Հ. Ասատուրի ծննդավայրէն: Եւ բազմավատ - տակ գրագէտ:

Ճիշդ է թէ կան բայեր որոնց խնդրասութիւնը որոշ չետ մեր լեզուին մէջ: Անոնց սեռի խնդիր կուտան ոմանք, իսկ ուրիշներ ալ՝ բնութեան խնդիր: Ինչպէս նաեւ, կան քանի մը բայեր, որոնք կը կունան ամէն խնդիր առնել:

Բայց սիրել ոչ մէկն է այդ բայերէն: Ան ներ - գործական է միշտ եւ հետեւարար հայցական հո - լու կը պահանջէ: Ուստի պահանջէ:

— « Հայը Հայուն չի սիրեր »:

Ուրիշ հեղինակի մը արձակէն, եւ ոչ թէ տա - դաշտակիւած ձեռքերէ:

— « Ինչո՞ւ յուղեցիր ինծի »:

Ոչ մէկ տարակոյս որ, ինձի տրական հոլով է, իսկ յուղեցիր ներգործական բայ է: Փորձենք հարցնել:

— « Ինչո՞ւ յուղեցիր զիս »:

Թարմացունչ երբորդ յանցաւոր մը:

— « Կը տեղեկանաք մահարէ »:

Ուրիշ հեղինակ այսպիս պիտի հայութիւնը: Մահարէ իսկ ասկայն: Որովհետեւ, տեղեկանալ բայը տրական հոլով կ'ուղէ: Այդ է իր կամքը: Ուրիշն

մութի խորշին մէջ կոլինճ մը ունիմ որուն տատ - բակի տեսքերով բնաւ չի լոկ:

— Կաթէն է, ըսին:

Եւ ես խմած կաթիս կը խառնեմ առատորէն ման ու մանանայ, ձագի մեղր ու ծծմարի նեկտար որպէսպի ծծմած կաթիս համը առնեմ, բայց ա - պարզիւն :

Մեզի համար ոչինչ կը պակսի: Ճամբաները կաշճ են, եւ ամէն կողմ «թուզող գորգերու» պէտք մեր ոտքերուն կը խոնարհին: Լայն պողոսաները իրենց թեւերը կը բանան եւ ծառաստանները բա - րեւի կը կենան երբ մենք կ'անցնինք :

Երբ ու հրաւառնք անբաժան են մենէ ու տիե - զերքի ձայնը հուր գերիի մը պէս մեզ կ'օրօք:

Աղտոտ գրամ մը կը նետենք եւ բաղմաթիւ միմոսներ կը ծառայեն մեղի:

Բարձրութիւն ու խորութիւն զաղանիք չունին մեղի համար :

Երբ կը ձանձրանանք ծիր կաթիս եւ համար աշխատանք է մեր աշխատանք կ'ամուսնիք:

Կաթիս համար աշխատանք է մեր աշխատանք կ'ամուսնիք:

տի բաղկանայ ութ դատաւորներէ և ութ ծերա -
կուտականներէ :

Ալի Մահմետ փաշայի դահլիճը պիտի հրաժա -
րի, որպէսզի խնամակալ խորհուրդը նոր վարչա -
պետ մը նշանակէ, եթէ կ'ուզէ : Իրազեկներ աւելի
հաւանական կը գտնեն որ թէ խնամակալութիւնը
եւ թէ դահլիճը շարունակեն իրենց պաշտօնները
մինչեւ նոյեմբեր, երբ կը գումարուի նոր խոր
հրաժանը, ընտրելու համար վերջնական խնա -
մականները :

× Զօր. Նեկիա ունկնդրութեան ընդունելով
իտալական պատուիրակութիւն մը, յայտաբարեց
թէ իր կառավարութիւնը ոչ ֆաշական է ոչ ալ
համայնավար, այլ շարժում մը՝ Եղիպատոսի ըն -
կերային եւ տանხական վերելքին համար, սահ -
մանադրական միապետութեամբ : «Նոր շրջան մը
կը բացուի գործակցութեան համար, Միջերկրա -
կանի մէջ» :

× Կառավարութիւնը արդիեց պետական պաշ -
տօննեաներու խաղաղութեանը :

× Աղեքսանդրիոյ դահլիճը հետեւեալ հեռադի -
րը ուղղած է զօր. Նեկիպի, — «Պատրաստ եմ ձրի
կափելու գաւանանները» :

× Նախկին լոնդոն դատախալ մը, Մոհամմէտ
Աղմէ, որ պաշտօնանկ հղած էր 1950ին, ֆարուքի
կողմէ, նախագահ նշանակուեցաւ մասնաւոր
յանձնախումբի մը, քննելու համար չորս կարեւոր
խնդիրները . — 1. Զէնքերու գնումին առթիւ կա -
տարուած գեղծումները . — 2. Ֆարուքի շոայլու -
թիւնները : Ամբաստանագիրը կ'ըսէ թէ տուրք ան -
գամ չէր վճարեր, բոնի աշխատանքներ կատարել
կուտար եւն : 3. Յունաւար 26ի հրկիզումները . —
4. Մասնաւոր դատեր (սպանութիւն, սպայ Գատէր
թահայի, եւ Տոքթ. Ալի Էյտակի, որուն գեղանի
կնոջ սիրահարած էր ֆարուք) եւն :

× Գահիբէ զնաց Միջերկրականի անդլ. տոր -
միդին հրաժանատարը, ծովակալ Մասնթպէթըն :
Պիտի տեսակցի զօր. Նեկիպի հետ :

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏԱՂԹ

ՊԵԼԺԻՈՅ Աշխատանքի Դաշնակցութիւնը 24
ժամուան գործադրու մը սարքած է յառաջիկայ
շարաթ օր, բողոքելու համար երկամեայ զինուո -
րութեան դէմ : Այս առթիւ կոչ մէլ ուղղած է միւս
հինգ զինակից երկիրներու արհեստակցական մի -
ութեանց, որպէսզի պահանջնեն անփոփոխ պահէլ
զինուորութեան շրջանը, 18 ամիս : Տասնեակ հա -
զարաւոր զինուորներ, որոնք 18 ամիս ծառայած
են, ի զուր արձական կը սպասեն : Անդիոյ մէջ
ալ զինուորութեան շրջանը բարձրացած է երկու
տարուան :

ՎԱՏԻԿԱՆԻ թերթերը կը գրեն թէ ինքանի կրօ -
նապետը, Սէյխու Քաշանի, գիր մը ուղղած է որով
կ'առաջարկէ գործակցութիւն. Հաստատել իսլամ -
ներու եւ կաթոլիկներու միջեւ, «Խափաններու հա -
մար նոր աշխարհամարտ մը» : Կրօնապետը կ'ը -
սէ . . . « Խսլամ եւ քրիստոնեայ ըրլոր ժողովուրդ -
ներու միութիւնը զիմսաւոր երաշխիքն է մարդկա -
յին բարօրութեան եւ անդրբութեան, հետեւա -
րար ամէն ջանք պիտի թափեմ այդ նպատակին
համերու համար :

Մ. ՆԱԶԱՆԴՆԵՐՈՒ նախագահը ստորագրեց
արեւմտեան Գերմանիոյ հետ կնքուած դաշնակիւ -
ներու վաւերացման թուղթերը, ինդրելով որ
միւս պետութիւններն ալ փութայնեն վաւերացու -
մը : Մտորագութիւնը տեղի ունեցաւ այն չէնքին
մէջ ուր 1947ին ստորագրուած էր Յունաստանի եւ
թուրքիոյ օգնելու ծրագիրը : Նախագահը այս տո -
թիւ յայտաբարեց թէ դաշնակիւներուն վաւերա -
ցումը նոր քայլ մըն է ամբապներու համար ա -
րեւմտեան ներուպայի եւ ամբողջ Ամլանտեանի
շրջանին պահպութիւնը :

ՄՈՍԿՈՒՅՑԻ անդլ. ամսագիրը շարաթ օր
ստիպուական կոչ մը տողեց, լուծելու համար ի .
Միութեան եւ Անդիոյ միջեւ ծագած վէճերը :
Բանդէտներ նշանակալից կը գտնեն այս կոչը
ճշգր այն պահուն երբ գործի ճենարկած է լու -
տոնի խորհրդային նոր դեսպանը, Կրոմիքո : Ամ -
սագիր կը հարցնէ . . . « Ի՞նչ բան կը սահմէ բիր -
տանիան շարունակել իր թշնամական քաղաքակա -
նութիւնը ի . Միութեան հանդէպ : Ամէն խորհր -
դային քաղաքացի կրնայ ըսել թէ կարելի է գոհա -
ցուցիչ կերպով լուծել միջազգային հնդիրները ,
եթէ փոխադարձ վաստակութիւն, բարեացակամու -
թիւն եւ հաւասարութիւն տիրեն » :

ԽԱՂԱՂԱԿԱՆԻ շրջանին համար ալ դաշնէ մը
պիտի կնքուի, իրեւ լրացուցիչ Ամլանտեանի դա -
շնքին : Այս նախատակով ժողով մը լուելի կ'ունե -
նայ Հոնոլուրի մէջ, մասնակցութեամբ Խաղա -
կանին պետութեանց : Աստրալիա եւ նոր Զե -
լանտա պատրաստակամութիւն յայտնած են մին -
չեւ մէկ միջին զինուոր տրամադրելու, եթէ յար -
ձակում կատարուի :

ՄՐԱՑԱԿԱՆ ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ընդհ. քար -
տուղարը, Ազգամ փաշա, տեսակցութեան մը առ -
թիւ յայտարեց թէ լուրջ բարենորդումներ պի -
տի կատարուին Եղիպատոսի մէջ, ընկերային, տն -
տեսական եւ հողային : Պիտի յարգուին վոքքա -
մանութեանց կրօնները : « Թող օտարները չխառ -
նուին մեր ներքին գործերուն, եւ մէկ տարին ըլքա -

ԼՈՅՍ ՏԵՍԱԿ

ՀԱՅ-ԲՈՅՃ

Ժող. ամսաթերթ քժշկութեան
Խմբագիր Շ. ՆԱՐԴՈՒՆԻՆԻ

ՕԴՈՍՏԱՍՈՍ, թիւ 140, հետեւեալ բովանդակու -
թեամբ . . . Երբ չափանակագեղձը մեծաւայ կամ թէ
ինչու չեն կրնար միզել մարդիկ (ՏՈՔԹ. Շ. ԱՅ -
Վ.ԶԵՍԵԱՆ) . . . Հոդիով հետանդերը (ՏՈՔԹ. ՍԵ -
ՐՈԲԵԱՆ) . . . Հաւատաքը կը նպաստէ առողջու -
թեան (ՏՈՔԹ. ԳԱԼՈՒՍԵԱՆ) . . . Հացածանդը
չայաստանի մէջ (Գ. ՅԱՐՈՒԹԻՒՆԵԱՆ) . . . Ար -
ձատութիւն (ՓՐՈՅ. ՊԵՐՊԵՐԵԱՆ) . . . Ազումէջ
(Շ. ՆԱՐԴՈՒՆԻՆ) . . . Ազը ցաւի դեղ (ՏՈՔԹ. ԱՇ -
ՃԵԱՆ) . . . Խամել բայց ե՞րբ (ՏՈՔԹ. ՆՈՒԱԼԻ) . . .
Հարցարան (Խ.Բ.Բ.) :

Տարեկան բաժնեգինը 800 ֆրանք : Արտասահ -
ման 1000 ֆր. : Դիմել 17 rue Damesme, PARIS :

ՄԱՄՈՒԼԻ ՏԱԿ է

ՇԱԽԱՐՃ ՆԱՐԴՈՒՆԻՆԻ

(Հէֆեար եւ բանաստեղծութիւն)

ԼՈՅՍ ՏԵՍԱԿ

ՇԱԽԱՐՃ ՆԱՐԴՈՒՆԻՆԻ

ԲՈՅՃԱԿԱՆ ԱՌԱՋ ՄԱՅՐԵՐՈՒՄ
Բայկուսարէնի գիրք մը, որ կ'ուսուցանէ ի՞նչ
պէս կաթ տալ երախային, ի՞նչպէս հագուեցնել,
ի՞նչպէս խնամել հաւանդութեանց ընթացքին :

Գինը 800 ֆրանք (փոստի ծախքով 850 ֆր.),
արտասահման 1000 ֆրանք : Դիմել Յառաջի հաս -
ցով :

ՓԱՐԻԶԻ ԱՂԲԱՏԱԿԱՆԱՄԲ չնորհակալութեամբ
ստացած է հետեւեալ նուէրները . . .
1. — Պ. Գափամաճեան նուրհանէ 1500 ֆր.,
Անտիյիի ծերանոցին, Տիկին Ապասի Պելպիւլ -
եանի մահուան առթիւ, փոխան ծաղկեպսակի :

2. — Տէր եւ Տիկ. Վարսանեանէ 1000 ֆր. իրենց
եղոր.՝ Պ. Փափաղեանի մահուան Յրդ տարելիցին
առթիւ :

Լոյս տեսակ

ԳՐԻԳՈՐ ՎԱՀԱՆԻ

Բախսին անիւր

(Կատակերգութիւն երեք արար), եւ
ԱԶԳԱՅԻՆ ԲԱՐԵՐԱՐ ՄՐ
(Զաւեշտ - ողբերգ. մէկ արար), միեւնոյն հա -
տորին մէջ : Գին 400 ֆր., Արտաս. 2 տոլ.

Մամուլի տակ է

ԵՐԿՈՒ ՃԱՄԱԿԱՆ

(Թատերգութիւն երեք արար) :

ՅԱՅՐԱԴԱՐԱՐ կը հաստարակուին նաեւ նոյն
Հեղինակին՝ «ԿիՆՍ ԱՆՀԱՅԱՏԱՐԻՄ է», «ՕԺԻ -
ԾԼ», «ՄԵՐ ԿԵԱՆՔԼ», «ՊԵՏՐՈՍ ԴՈՒՐԵԱՆ»
թատերգութիւնները :

Կանխիկ ապսարանքներու հասցէ՝ M. J. Latifian
34, Rue de l'Amiral Mouchez Paris (14):

ՄՈՒՐԱՏ - ԱԱ.ՓԱՅԵԼԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

Բացուած է արձանագրութիւնը Վենետիկի Մու -
ռատ Ապայէլեան վարժարանի 1952—1953 տա -
րեշնանին :

Վարժարանը կ'ապահովէ հայ տղումն տոհմային
զատարակութիւն եւ կը բանայ անոր առջեւ հաւա -
տարանի դրսերը :

Պայմաններու եւ ուրիշ մանրամասնութիւննե -
րու համար դիմել տեսչութեան . . .

Direction du Collège Arménien Moorat - Raphael .
Ai Carmini, Venise (Italie) :

յած գնահատելի արդիւնքներ պիտի տեսնէք » :

Իսրայէլի մասին ալ խօսելով, Ազգամ փաշա
տարական վարչութեան ի պատասխան առաջար Մի -
ջնակութեան համար յարակից մասեր եւ կավա -
լու գործութեամբ . . . Եղիպատոսի մէջ պատարգիլ » :

Le Gérant : A. NERCESSIAN
Imprimerie DER AGOPIAN, 17 rue Damesme, Paris (13)

Կը խնդրուի

Մարտէրի բաժանուրդներէն

Իրենց բաժնեղիները վճարել ընկեր Խոսրով
վշտունիի, որ այդ ըմբանը պիտ

ՄԱՐԱԳՈՐԾՈՒՄՆԵՐԸ ՎՐԱՏԱՆԻ ՄԵԶ

Φ

կենտկոմի երկու քարտուղարները եւ բաժիններու երկու կառավարիներն ու նաև քարձրաստիճանն միւս պաշտօնատանելը (նախարար, ընդհանականակազմական) տապալելով, չին կրնար իրենց հետ քաշ չտալ կենտկոմի առաջին քարտուղարը՝ կ. Ն. Զարկվանին։ Բայց, ինչպէս դրածէինք մեր նախորդ յօդուածին մէջ, առաջին քարտուղարի փոփոխութիւնը կը կատարուի միայն ծայրայեղ պարագաներուն, քանի որ ան կը հանդիսանայ տեսակ մը մարմնացումն ու խորհրդանիշը բոլցելիկեան պետականութեան եւ միաժամանակ լիսական տէրը բարձրագոյն իշխանութեան։

Այս կարգի լայն լիրաւունքներու ու լիրազօրու թիւնները կը դնեն նաև մեծ պատասխանատուութիւններ առաջին քարտուղարի վրայ : Կ . Զարկ վիանին , վերջին հաշուով , ինքն է որ կընարքէ իր անմիջական աշխատակցները՝ ապա ուրեմն պատասխանատու եւ երաշխաւոր է անոնց համար : Ան է որ կը հակակոչէ կառավարութեան զործու նէութիւնը , հետեւաբար պատասխանատու է ատոր համար : Հաստատուած վարչակարգի առաւելու թիւնները անոր կը վերագրուեին , որով ան կը կրէ նաև պատասխանատուութիւն այդ վարչակարգի թերութիւններու համար : Եթէ «Հակապիտական արարքներով , կ'ամբասանուու Բարամիս մը , որ Զարկվիանիի առաջին օգնականն ու գործակիցն է եղած , ատիկա չի կրնար չանդրադառնալ Զարկ վիանիի վարկին վրայ : Եւ , ինչպէս զրած էինք , վերջի վերջոյ մաքրագործումներու ալիքը կը հասնի մինչեւ Վրաստանի առաջին քարտուղարը : Այդ գործուութիւնը , որ տեսակ մը պետական հարուածի հանդամանք ունի , կը կատարուի Մոսկուայի միջոցով : Արդէն հանրապետութիւններու կենտկոմներու եւ լ . Միութեան մարզկոմներու առաջին քարտուղարները կը նշանակուեն Համամիութենական կուս . Կենտկոմի Կազմբիւրոյի կողմէ , որով այս վերջինիս միջոցով միայն կրնան հեռացուի : Զարկվիանիի հարցին լուծումը կախուած էր Մալենկովին , բայց եթէ Բելիան ուղարկուեր է Թիֆլիս , պատճառը այն է որ ան Վրացին : 1937 — 38 թ . մէծ կոտորածներու ժամանակ ալ Հայաստան ուղարկուեցաւ Միկրոյանը « մաքրագործումները » լացնելու համար :

Լ. Տելիքան Թիֆլս կուռզայ 1952 Ապրիլի ըս-
կիզբին, կ'որոշէ «ազատել» Զարկվանին Կենտկո-
մի առաջին քարտուղարութենէն եւ այնուհետեւ,
կը գումարէ Կենտկոմի պլէնումը ձեւակերպելու
համար իր կողմէ արուած որոշումը : « Զարեա
Վոստրկա»ի մէջ ապրիլ Յին տապադրուած «ինքոր-
մացիոն հաղորդագրութիւնը » կը բարկանայ Հե-
տեւեալ երկառողին : «Պէնումը որոշեց աղատել
կ . Ն . Զարկվանին Կենտկոմի առաջին քարտու-
ղարի պարտականութիւններէն եւ անոր տեղ ընտ-
րեց Ա . Ի . Մգերաձէն » :

Այս կարծ զեկոյցէն անկարելի է հասկնալ թէ
ինչո՞ւ սպասուիր է Ա. քարտուղարը իր պաշտօ-
նէն եւ կամ թէ ի՞նչ է ստոյդ իմաստը «աղասիել»
բառի : Արգեօք Զարկվիսանին չնորհազրկուե՞ր է :
Կասկած չկայ որ այս վերջնը տեղի ունեցեր է,
Տիսյն թէ զեկոյցը չի ուղեր պարզ կերպով յայտ-
նել ատիկա :

Աւելի բան Զարկվանիի մասին չըսեր նաեւ անոր մասին տրուած երկրորդ որոշումը: Զարկվանին կենտկոմի Ա. քարտուղարութենէն զատ, նաեւ անդամ՝ ընտրուած է եղեր Գելրագոյն Խորհուրդի նախադաշտութեան: Արդ, ժողովը ապրիլ 5—6ին որոշչչը է «ազատել» Զարկվանին անդամութեան իր պարտականութիւններէն, « Վրաստանին մեկնելու պատճառով»: Ուրեմն երկրի առաջին իշխանաւորը 14 տարի զահակալելէ ետք, ոչ միայն «ազատուել է» իր պաշտօններէն, այլև հեռացուել է Վրաստանէն: Տարակոյս չկայ որ

չնորհապիկում տեղի ունեցեր է :
Առոր ապացոյցը կը գտնինք «Զարեա Վոստո-
կա»ի այն թիւերուն մէջ որ լոյս տեսեր են Ապրիլի
1—2ին տեղի ունեցած պլենումէն ետք : Մինչ այդ
թուականը, եթէ Զարկվիանին դեռ էր պաշտօնի
գլուխն էր, կուսակց . Կենտկոմի զեկավարութեան
դէմ յարձակումներ չէին ըլլար մամուլին մէջ : Կը
քննադատուէին այս կամ պաշտօնեաները, ոմանք
բարձրաստիճան, բայց երեք Կենտկոմի զեկավա-
րութիւնը : Զարկվիանիի անկումէն ետք կը սկսին

բացէ ի բաց խօսի կենտկոմի սիալներու մասին։
Ապրիլ 17ին Թիֆլիս քաղաքի կուսակց. Խորհրդագովով մէջ նորընտիր քարտուղար Զեղթինի ձէն, քննադատելով իր նախորդի՝ Զարկվիանիի գլխաւորած կոմիտէի գործունէութիւնը, Կ'ըսէթէ անոր «զեկավարները վարակուած էին Վրաստանի կենտկոմի զեկավարութեան գործունէութեան արատաւոր ոճէն»։ Կենտկոմի նախկին զեկավարութեան դէմ խիստ յարձակումներ կը գոր-

Դառն ասիսկանցութիւններ

Ընթերցողները դառնութեամբ կարգացին
Գրիգոր Սարգսնին կծու տողեւը հայ ժողովուր-
դի մասին, Սահակ վրգ. Տէր Մովսէսիան, «Թառն-
չմարտութիւններ» խորագրով յօդուածաշարքին
մէջ (Յառաջ, 29 Յուլիս): Անդամ մը եւս կար-
դացէք .—

« Պուտէ , աշխարհիս վրայ չկայ ուրիշ մի
այնպիսի ազգ , որ Հայի պէս զուրկ լինէր իտէալ-
ներից , նրա չափ խրված լինէր կոպիտ նլութառալաշ-
տութեան մէջ . Հայի համար չկան վերացական
գաղափարներ , բարոյական խոչալներ . . . : Հայը
ամէն բանի վրայ նայում է փող վաստկելու հայ-
եացքից . . . : Հայը արհամարհում է իր ազգային ,
իր մայրենի լեզուն միմիայն այն պատճառով , որ
նրանով հաց չէ կարելի ճարել . . . : Հայը ըունի
բարոյական բարձր գաղափարներ , նա ամէն բանի
վրայ նայում է առեւտրակին կէտից , նա իր մայ-
րենի լեզուի վրայ էլ նայում է ինչպէս մի ապրան-
քի վրայ » . . . եւայլն :

Եթէ այս խօսքերը ստորագրուած ըլլային օ-
տակի մոռագի տակ անտառակեռ անհայտակեռ

տարի մը գրչի տակ, անտարակոյս, անհատապէս
թէ ազգովին պիտի ընդգլէինք, մէջն ըլլալով շ.
Սահակ վարդապետը, եւ Հրապարակաւ մէր բո
ղոքը պիտի յայտնէինք: Տարակոյս չկայ թէ Գրի-
գոր Արծրունի խորապէս ազդուելով կարգ մը ազ-
գակիցներու մոլեգին նիւթապաշտութենին, ընդ
հանրացուցած է զանազան երեւոյթներ: Այսօր ար-
օտար ափերուն վրայ, որքան բազմաթիւ են մար-
նենի լեզուին ու մշակոյթին հանդէս անտարբեր
ներս պատճեն առնելու համար:

ները, բայց արդար պիտի ըլլամբ մէկ վժիուը, եթէ գատապարտէնք ամբողջ պանդուխտ Հայութիւնը: Անտարբեներու հետ, ուրիշ քանիներ, հակառակ ահազին դժուարութեանց, փորձութիւններու, կը պահեն սէքը իրենց լիդուին, աղջային աւանդութիւններուն, եւ կը ճգին ու կը տքնին իրենց զաւակներուն եւս ներշնչէլ նոյն սէքըն ու յարդանքը: Իսկ հին ժամանակներուն, քանի քանի չքառորդ ծնողներու, կանգ առած են ազգային զպրոցներու գոներուն առջեւ եւ խնդրած, պաղասած որ իրենց զաւակները ընդունին ձրի կամ վերջապէս, կարելի է եղածին չափ զեղչեալ գինով: Աւելի ընդլայնելով հարցը, կի՞մայինք յիշել բազմաթիւ դրուագներու, ուր հայ ժողովուրդը ցոյց է տըսծած, ամէնէն եղերական, ճակատագրական պահերուն իսկ, վեհ զգացումներ, արհամարհելով նիւթականն ու դրոգնականը:

իսկ այն ստուարաթիւ ուսուցիչները, բանաստեղծներն ու արուեստագէտները որոնք մինչեւ վերջին ըսպէն, մնացին պատճէշին վրայ, յաճախ կատարեալ թշուառութեան մէջ, պարզապէս ինչը պազային մշակոյթին :

Կայ նաեւ տարօդինակ կէտ մը, որ արդիւնք է

մեր չափազանցեալ օտարաբառութեան : Սովորութիւն ենք դարձուցած մենք մեր սորոցակահատկու, անտեսելով ակներեւ ճշմարտութիւններ : Մանաւանդ Հայուն եւ Հրեային բաղդատութեան ժամանակ եւը եւէնք ճանապարհութեան

ծէ նոյն ժողովին մէջ նաեւ Զարկվիանիի յացոր գումար կենակոմի նորընտիր քարտուղար Ա. Մղելաձէն»: Այդ ղեկավարութիւնը աչալընութեան ժուղացման հետեւանքով, կ'ըսէ Մղելաձէն, թշնամական տարրերը կրցեր են ներս մտնել ղեկավարութեան մէջ եւ վնասեր են մեր զործին եւ Վրաց ժողովուրդին»: Մղելաձէի այս ելոյթէն խրախոռն ումծ, «Զարեա Վոստոկա»ի նոր խմբագիրութիւնում,

ուեր է նաեւ այս պաշտօնակերթին խմբագրական կազմը՝ յաջորդ օրուան թիւին մէջ կը դրէ թէ Կենաւկոմի նախկին ղեկավարութիւնը թոյլ տուեր է «կոպիտ օրինադրանցութիւններ» և «լուրջ թե բութիւններ», թէ ոչ միայն «ծածկեր է այս սխալները, այլև խստոքն ասածին է աշխատանքը»:

սուլը, ալլեւ խստօքէն պատժեր է անոնք որ, Համարձակեր են քննադատել զործուած սիստեմը»:
Եթէ բռն դեկալվարութիւնը կը մարմնացնէ Կենտակումի Ա. քարտուղարը եւ մասամբ նաև անոր օգնականներն ու Բիւրյայի անդամները, ապա անոր կողքին կան նաև պետական երկու մարմիններ, որոնց կազմի մէջ կը մանեն Կոմկուսի վարիչութիւնը: Այդ մարմիններն են Գեր. Խորհուրդի նախադաշտթիւնը եւ նախարարներու: Խորհուրդը (Կառավարութիւնը): Մաքրագործութիւնի ալիքը որեր - տարեր է նաև այդ մարմիններու դեկալվարութիւնը:

Ապրիլ 5—6ին գումարուած Գեղագոյն Խոր հուրդը «ազատեր է» իր պարտականութիւններէն Պրէշտիումի (Նախագահութեան) նախագահ՝ վ. Բ. Գողուան (Հայաստանի Մացակ Պապեանը), առանց յիշելու թէ ինչ եղած է Վրաստանի հան

թելաղանքներէն վերջ։ Ապշած մնացի, կը լսէ, երբ վարժարանին վերանորոգման ժամանակ, Փը- րանսացի հիւր մը կը հարցնէր թէ Հայերը կ'օգ- նե՞ն այս ծախքերուն, ինչպէս պիտի ընէին Հրեա- ները, այդպիսի պարագայի մը մէջ։

Սրբո՞ւ է արդեօք ձեր տրատունջը, երբ կ'ըսէք
թէ, Փրանչահայութիւնը, մասնաւորապէս Փա-
րիզի գաղութը պաշտառոր էր օժանդակել վարժա-
րանին վերելքին ու բարգաւաճման, բայց թերա-
ցաւ: Այդ օրերուն իրօք կատարուած է Հրապա-
րակային դիմում՝ ժողովուրդին մասնակցութեան
համար ստիպողական ծախքերուն: Ամէն պարու-
ղայի մէջ, կայքելի չէ անտարբերութիւն վերադրել
ամբողջ գաղութիւն :

Սիրէ ամէն Հարուստ հրեայ վարժարան կամ
սինակօկ շինած է :

բազմաթիւ հայ մտաւորականներ կամ ազգային
դոլժիչներ օտարի երդիքին տակ ի սպաս դրած են
իրենց տաղանդը, որովհետեւ չենք զիտցած զնա :
Հատել զիրենք :

Արգա՞՞ր է այս բատասատանը: Եթէ Սարոյ-
եան, Մայքըլ Արլէն եւ ուրիշ տաղանդներ զար-
ձած են օտար զրական ծաղկաստանի մշակ, ի՞նչ
մեղք ունի հայ ժողովուրդը: Փորձա՞ծ են անոնք
նախ արտայայտուիլ կամ արդասաւորել իրենց
մայրենի բարբառով կամ զիրով եւ յետոյ, յուսա-
խարութեան մը գիմաց, յաճախել օտարին այդին:
Որքան ո՞ր գիտեմ ոչ: Ի պատանեկութենէ, Սա-
րոյեան, Մայքըլ Արլէն եւ միւսները ծաղկեցու-
ցած են օտարի անդաստանը: Ինչո՞ւ ամէն յան-
ցանք բեցցնել ժողովուրդին վրայ եւ ոչ պարզա-
պէս անհատներու: Ծրենքն Խաֆֆի, Ահարոնեան
եւս թող զրէին միայն ոռուսերէն :

Ոչ սիրելի վարդպապետ, հայրենասիրութեան,
Հայրենանութբութեան բոցը երբ կը մնայ անչէջ
Հայ մտաւորականի սրտին խորը, ան յամառօքն
պիտի ծառայէ միայն Հայկականութեան, եթէ
նոյնիսկ Հանդիպի ապերախտութեան եւ վարկա-
բեկումի: Հայերէնի, Հայկ. մշակոյթին ծառայե-
լու, զոհուելու պարտաւորութիւնը պէտք չէ տե-
ղի տայ, նոյնիսկ անհատներու կողմէ գիմաւոր-
ուած պայքարով կամ Հակառակութեամբ: Զին-
ուորը կը ծառայէ իր Հայրենիքին, եթէ նոյնիսկ
յանդիմանուի իր մեծառարներէն: Կարծեմ կրցայ
հասկցնել միտքս: Հայրենիքը ամէն բանէ վեր,
նաեւ մայրենիքը ամէն բանէ վեր:

Բազմավաստակ Միխթարեանը իր յօդուածա -
շաբքը կը վերջացնէ մատնանշելով բուն վերքը
նոր սերունդի այլասիրումք : Բացարձակապէս
համամիտ ենք իրեն, երբ կ'ըսէ թէ շարթուան կէս
օրուան ծաղկոցներու գարաւանդութիւնները ան-
բաւարար են հայ մանուկին կամ պատանիին սոր-
փեցնելու հայերէնը: Ովկիանոսին մէջ կաթիւ մը
ջուրի կը նմանի այս: Եւ տեսակ մը հրաւէր կ'ուղ-
ղէ որ ծնողք իրենց զաւակները ուղարկեն Սեւոփ
վարժաբանը: Հոս եւս փակագիծ մը: Որքան ծը -
նողքներ կը փափաքին այսօր իրենց զաւակները
դնել այդ բարձրագոյն վարժաբանին մէջ, բայց
հնարաւորութիւն չունին, իրեւ աշխատաւորներ
կամ համեստ առեւտրականներ: Պահճանջուած
տարեթոշակը վճարելու համար անոնք պիտի հարձ
կադրուին տարուան տասներկու ամիսներուն առ-
նուազն կէսը ծոմապահութեամք անցընել: Քանի
որ ալեւոր տնօրէնը առիթը կը ներկայացնէ, կա -
րելի չէ արդեօք որ վարժաբանի տեսչութիւնը

բապետութեան այս «նախագահը»։ Իր պարտա -
կանութիւններէն ազատուեր է նաեւ վարչապետ
(կառավարութեան նախագահ) Զ. Ն. Զիոնքիս -
նիշվիլին, որ սակայն, նոր պաշտօն ստացեր է ,
ան կարգուեր է Գեր. Խորհուրդի պլեղվածումի
նախագահ։ Նոր վարչապետ նշանակուեր է Զ. Ն.
Կեցնովիլին, որ նախապէս եղած էր Գեր. Խոր -
հուրդի նախառաջանութեան նախարար։

Վարչապետի պաշտօնակութեան նախագահ :

Վարչապետի պաշտօնակութեան հետ միաժամանակ մեծ փոփոռվելուններ կատարուեր են նախարարներու խորհրդի կազմի մէջ։ Կարդ մը նախարարներ վարուելք, «ազատուելք» կամ «արձակուելք են» իրենց պաշտօններէն, ինչպէս դա-

տական նախարարը (վտայուեր է), առեւտրի, ելեմտից, տեղական արդիւնաբերութեան պետական վերահսկողութեան, ներքին գործերու, պետական ապահովութեան, կոմունալ (Համայնական) տնտեսութեան, սննդի արդիւնաբերութեան եւայլն : Ոմանք պարզապէս փոխեր են նախարարացական իրենց պաշտօնը եւ անցեր են ուրիշ նախարաբութեան գլուխ, մէկ քանին «ապատուեր են», առանց նոր պաշտօն ստանալու, իսկ ոմանք ալ հանուեր են իրենց պաշտօններէն, այսինքն չնոր հաղորդուեր են :

Զանացինք տալ պատկերը այն մաքբակոր՝
ծուռներով, որոնք տեղի ունեցեր են իշխանութեան բարձրագույն մէջ։ Իշխանք
այժմ սանդուխի սատիհաններէն դէպի վար եւ
տեսնենք թէ Հռո՞ն ինչ կատարուած է։

ԽԱԺԱԿԻ ՎԵՐԵՒՅԻ ՃԱՌՈ

... Շաբաթ մը չանցած, հրաման եկաւ, որ Տոքթ. Տաղաւարեան, Ակնունի, Խաժակ, Սարդիս Մինասեան, Ռ. Զարդարեան, Յ. Ճիշանկիլեան՝ Տիգրանակելու երթան դատուելու:

Այս լուրը մեղ ամէնքս վերջին ծայր յուսաւ համութեան մատնեց: Դէպերը երթալով աւելի երական կը դատային:

Մութը կոխեց: Ամէնքս ժողուուեցանք Մեծ Գովուշի մէջ: Խաժակ նստեցաւ իր նախադահական սնսուեկին վրայ եւ սկսաւ խօսիլ:

Վերջին ճանն էր որ կ'արտասանէր, վերջին անդամ առիթ կ'ունենար իր ազնիւ դաղափարները յայտնելու եւ յոյս ներջնէլու իր գժրախտ աղդին, զոր այնչափ կը սիրէր եւ որուն համար մեծապէս տառապած էր:

Խաժակ, ըստիր սովորութեան, իր ճառին մէջ պատմութիւն մը պատմեց ու ըստ:

— « Խուս իշխաններէն մին ճմեռ ատեն սահնակով կը ճամբորդէր: Ճամբան ձիւն ու փոթորիկը սկսան եւ քիչ ետք անօթի զայլերը ջապա - տեցին սահնակը :

Ռուս իշխանը վերջին ծայր յուղումի մատնուլով, կառապանին կը պոռար:

— Ի՞նչ պիտի ընենք, ի՞նչ պիտի ըլլայ մեր վիճակը :

Սահնակապանը, առանց ետեւ նայելու, կամ վախին նշաններ ցոյց տալու, կը պատասխանէր:

— Նիշեւո (ոչինչ, բան մը չէ):

Եւ կը քչէր սահնակը :

Գայլերը երթալով շատցան, եւ աւելի յանդուն դառնալով հասան սահնակին ետեւէն:

Իշխանին վախերը սստականալով սկսաւ դոչել:

— Այս մարդ, չի՞ս տեներ, այս դազաններուն ձեռքէն ի՞նչպէս պիտի պատահնք :

Սահնակապանը, նոյն պաղարիւով նորէն կը մորլուր:

— Նիշեւո:

Եւ սահնակը կը քչէր եռանդով:

Գայլերը կը կատղին եւ սահնակին վրայ կը յարձակին: Իշխաններուն մէջ, շատեր պիտի պատառուին կ'ընեն դամբան, որոնք պատառ պատառ կ'ընեն դայն եւ կը լավին, բայց սահնակը կը շարունակէ իր ճամբան, առանց վարանելու եւ կանդ առնելու, մինչեւ որ գիւղ մը կը հասնին եւ կ'ապատին:

Եւ, իր կարգին, «Նիշեւո» աղազակից Գարեգին նախակ՝ իր դռո ու ազդով ձախով, եւ շարունակեց:

— « Գիտեմ թէ սոսկալի դազաններով չըջապատաւած ենք, մենէ շատերը պիտի իշխան անոնց ճիրաններուն մէջ, շատեր պիտի պատառուին վայրինի ակրաններով, բայց «Նիշեւո», յառաջ՝ :

...

գերադոյն ճիգով մը, գիշերօթիկ աշակերտներու թիւնին չափ, մենէ շատերը պիտի իշխան անոնց ճիրաններուն մէջ, շատեր պիտի պատառուին վայրինի ակրաններով, բայց «Նիշեւո», յառաջ՝ :

...

գերադոյն ճիգով մը, գիշերօթիկ աշակերտներու թիւնին չափ, մենէ շատերը պիտի իշխան անոնց ճիրաններուն մէջ, շատեր պիտի պատառուին վայրինի ակրաններով, բայց «Նիշեւո», յառաջ՝ :

...

գերադոյն ճիգով մը, գիշերօթիկ աշակերտներու թիւնին չափ, մենէ շատերը պիտի իշխան անոնց ճիրաններուն մէջ, շատեր պիտի պատառուին վայրինի ակրաններով, բայց «Նիշեւո», յառաջ՝ :

...

գերադոյն ճիգով մը, գիշերօթիկ աշակերտներու թիւնին չափ, մենէ շատերը պիտի իշխան անոնց ճիրաններուն մէջ, շատեր պիտի պատառուին վայրինի ակրաններով, բայց «Նիշեւո», յառաջ՝ :

...

գերադոյն ճիգով մը, գիշերօթիկ աշակերտներու թիւնին չափ, մենէ շատերը պիտի իշխան անոնց ճիրաններուն մէջ, շատեր պիտի պատառուին վայրինի ակրաններով, բայց «Նիշեւո», յառաջ՝ :

...

գերադոյն ճիգով մը, գիշերօթիկ աշակերտներու թիւնին չափ, մենէ շատերը պիտի իշխան անոնց ճիրաններուն մէջ, շատեր պիտի պատառուին վայրինի ակրաններով, բայց «Նիշեւո», յառաջ՝ :

...

գերադոյն ճիգով մը, գիշերօթիկ աշակերտներու թիւնին չափ, մենէ շատերը պիտի իշխան անոնց ճիրաններուն մէջ, շատեր պիտի պատառուին վայրինի ակրաններով, բայց «Նիշեւո», յառաջ՝ :

...

գերադոյն ճիգով մը, գիշերօթիկ աշակերտներու թիւնին չափ, մենէ շատերը պիտի իշխան անոնց ճիրաններուն մէջ, շատեր պիտի պատառուին վայրինի ակրաններով, բայց «Նիշեւո», յառաջ՝ :

...

գերադոյն ճիգով մը, գիշերօթիկ աշակերտներու թիւնին չափ, մենէ շատերը պիտի իշխան անոնց ճիրաններուն մէջ, շատեր պիտի պատառուին վայրինի ակրաններով, բայց «Նիշեւո», յառաջ՝ :

...

գերադոյն ճիգով մը, գիշերօթիկ աշակերտներու թիւնին չափ, մենէ շատերը պիտի իշխան անոնց ճիրաններուն մէջ, շատեր պիտի պատառուին վայրինի ակրաններով, բայց «Նիշեւո», յառաջ՝ :

...

գերադոյն ճիգով մը, գիշերօթիկ աշակերտներու թիւնին չափ, մենէ շատերը պիտի իշխան անոնց ճիրաններուն մէջ, շատեր պիտի պատառուին վայրինի ակրաններով, բայց «Նիշեւո», յառաջ՝ :

...

գերադոյն ճիգով մը, գիշերօթիկ աշակերտներու թիւնին չափ, մենէ շատերը պիտի իշխան անոնց ճիրաններուն մէջ, շատեր պիտի պատառուին վայրինի ակրաններով, բայց «Նիշեւո», յառաջ՝ :

...

գերադոյն ճիգով մը, գիշերօթիկ աշակերտներու թիւնին չափ, մենէ շատերը պիտի իշխան անոնց ճիրաններուն մէջ, շատեր պիտի պատառուին վայրինի ակրաններով, բայց «Նիշեւո», յառաջ՝ :

...

գերադոյն ճիգով մը, գիշերօթիկ աշակերտներու թիւնին չափ, մենէ շատերը պիտի իշխան անոնց ճիրաններուն մէջ, շատեր պիտի պատառուին վայրինի ակրաններով, բայց «Նիշեւո», յառաջ՝ :

...

գերադոյն ճիգով մը, գիշերօթիկ աշակերտներու թիւնին չափ, մենէ շատերը պիտի իշխան անոնց ճիրաններուն մէջ, շատեր պիտի պատառուին վայրինի ակրաններով, բայց «Նիշեւո», յառաջ՝ :

...

գերադոյն ճիգով մը, գիշերօթիկ աշակերտներու թիւնին չափ, մենէ շատերը պիտի իշխան անոնց ճիրաններուն մէջ, շատեր պիտի պատառուին վայրինի ակրաններով, բայց «Նիշեւո», յառաջ՝ :

...

գերադոյն ճիգով մը, գիշերօթիկ աշակերտներու թիւնին չափ, մենէ շատերը պիտի իշխան անոնց ճիրաններուն մէջ, շատեր պիտի պատառուին վայրինի ակրաններով, բայց «Նիշեւո», յառաջ՝ :

...

գերադոյն ճիգով մը, գիշերօթիկ աշակերտներու թիւնին չափ, մենէ շատերը պիտի իշխան անոնց ճիրաններուն մէջ, շատեր պիտի պատառուին վայրինի ակրաններով, բայց «Նիշեւո», յառաջ՝ :

...

գերադոյն ճիգով մը, գիշերօթիկ աշակերտներու թիւնին չափ, մենէ շատերը պիտի իշխան անոնց ճիրաններուն մէջ, շատեր պիտի պատառուին վայրինի ակրաններով, բայց «Նիշեւո», յառաջ՝ :

...

գերադոյն ճիգով մը, գիշերօթիկ աշակերտներու թիւնին չափ, մենէ շատերը պիտի իշխան անոնց ճիրաններուն մէջ, շատեր պիտի պատառուին վայրինի ակրաններով, բայց «Նիշեւո», յառաջ՝ :

...

գերադոյն ճիգով մը, գիշերօթիկ աշակերտներու թիւնին չափ, մենէ շատերը պիտի իշխան անոնց ճիրաններուն մէջ, շատեր պիտի պատառուին վայրինի ակրաններով, բայց «Նիշեւո», յառաջ՝ :

...

գերադոյն ճիգով մը, գիշերօթիկ աշակերտներու թիւնին չափ, մենէ շատերը պիտի իշխան անոնց ճիրաններուն մէջ, շատեր պիտի պատառուին վայրինի ակրաններով, բայց «Նիշեւո», յառաջ՝ :

...

գերադոյն ճիգով մը, գիշերօթիկ աշակերտներու թիւնին չափ, մենէ շատերը պիտի իշխան անոնց ճիրաններուն մէջ, շատեր պիտի պատառուին վայրինի ակրաններով, բայց «Նիշեւո», յառաջ՝ :

...

գերադոյն ճիգով մը, գիշերօթիկ աշակերտներու թիւնին չափ, մենէ շ

ՄԱՔՐԱԳՈՐԾՈՒՄՆԵՐԸ ՎՐԱՍՏԱՆԻ ՄԵԶ

Դ.

Վրացական Սոց. Սով. Հանրապետութիւնը , ինչպէս յայտնի է , բազկացած է բուն Վրաստա - նէն եւ Աջարիայի (մայրաքաղաքը Պաթում) , Աբխազիայի (մայրաքաղաքը Սոխում) ինքնավար հանրապետութիւններէն եւ Հարաւ . Օսեթիայի ինքնավար մարդէն : « Սոցիալիստական սեփականութեան » յափշտակութիւնները եւ ասոնց հետեւանքով կուսակցական եւ սովետական զործիչներու մաքրագործումները տեղի ունեցեր են ոչ միայն բուն Վրաստանի , այլ եւ անոր մաս կազմող ինքնավար պետական միութիւններուն մէջ : Զեղծումներու եւ մաքրագործումներու գլխաւոր վայրը եղած է Վրաստանի մայրաքաղաք՝ Թիֆլիս : Հոն կերպոնացած են տնտեսական , վարչական կազմակերպութիւնները եւ զանազան կարգի առելորդական , համագործակցական եւ հայթայթիչ ուրիշ հաստատութիւններ , որոնք զեղծումներու համար յարմար զետին հանդիսացած են : Եւ « Զարեա Վոստիկան » իր թիւերու մեծ մասը կը նուիրէ Թիֆլիսի մէջ կատարուած զեղծումներուն ու մաքրագործումներուն :

Ինչպէս մատնանշցնք արդէն , կենտկոմի պաշտօնաթերթը զեղծումներու եւ մաքրագործումներու մասին կը խօսի զատ - զատ : Այնպիսի տպաւորութիւն մը կ'ուղէ ձգել , որ կարծես թէ մէկը միւսին հետ կապ չունի : Մանաւանդ երբ պատասխանատուն կուսակցական յայտնի դէմք մըն է : Քանի վար կ'իջնենք , սակայն , իշխանութեան աստիճանակարգէն , այնքան անուններու յիշտակութիւնները յաճախադէպէլ կը դառնան : Իրենց ստորագաս պաշտօնեաններուն այնքան էլ չեն խայլեր բուլցեւիկները :

Խօսելով զեղարքաներու եւ պետութեան չահերը ստորագործութիւնը մասին , « Զ . Վ . » կը զրէ թէ անոնց մէկն է Թիֆլիսի թաղամասի կուս . կոմիտէ Գ . քարտուղարը Բ . Զիկվահմէն , որ « Հանուած է » իր պաշտօնէն , որովհետեւ այդ կարգի գործիչները տեղ չեն կրնար ունենալ պետական մարմիններու մէջ : « Հանուած է աշխատանքներուն կուսակցական յայտնի դէմք մըն է : Քանի վար կ'իջնենք , սակայն , իշխանութեան աստիճանակարգէն , այնքան անուններու յիշտակութիւնները յաճախադէպէլ կը դառնան : Եղանակութիւնները ալ քանի մը ցեղերու բաժնուածութեան մէջ էլ մէկն է Ալբանի ցեղը կ'այցելէ փոխն ի փոխ , կազմելով սերնդագործութեան շրջանակ մը :

Փրփրուէր (մօուի) աւելի երկար գաղթ մը կը կատարէ : Այս ալ բանձնուած է Ամերիկեան , իսլամական գիտական , Ամերիկային , Աստղանուեան եւ այլ ցեղերու որոնց իւրաքանչիւրը ունի իր բնակութեան սահմանները : Իրենց գաղթը տեղի կ'ունենայ ծովուր բացերէն դէմք մակերեսը եւ հակառակ ուղղութեամբ : Խօսելու ինքնական Ամերիկան կը սակալին , իրեւ արդէն չափահասութեան : Հասած կ'ըլլայ : Աղկերներն ալ քանի մը ցեղերու բաժնուածութեան մէջ էլ մէկն է Ալբանի ցեղը ունի ի գուարի մը կ'այցելէ փոխն ի փոխ , կազմելով սերնդագործութեան շրջանակ մը :

Փրփրուէր (մօուի) աւելի երկար գաղթ մը կը կատարէ : Այս ալ բանձնուած է Ամերիկեան , իսլամական գիտական , Ամերիկային , Աստղանուեան եւ այլ ցեղերու որոնց իւրաքանչիւրը ունի իր բնակութեան սահմանները : Իրենց գաղթը տեղի կ'ունենայ ծովուր բացերէն դէմք մակերեսը եւ հակառակ ուղղութեամբ : Խօսելու ինքնական Ամերիկան կը սակալին , իրեւ արդէն չափահասութեան : Իսկ ձկնիկները , զանան կերպարանափոխութիւններ կրելէ ետք եւ երկուքն 5 տարի ապրելով անուշ ծուրերուն մէջ , դարձեալ խումբեր կազմած կը վերադառնան ծով :

Երկու խօսք ալ օճաճուէի մասին : Այս տարօրինական գաղթը ձուլել է անունքի մէջ , իր կ'անունքի մէջ մասը կ'անցընէ անուշ ծուրերուն մէջ էլ միայն սերնդագործութեան շրջանին կը գաղթէ դէմք ծով : Որովհետեւ իր ձուիկները միան մէջ էլ միան կ'անցնէ անունքի մէջ , որ կը սեւէ մէկէն մինչեւ վեց տարի : Այսնեղ , սերնդի առաջարկային ծովը կ'այցելէ անունքի մէջ , որ կը սեւէ մէկէն մինչեւ վեց տարի : Այսնեղ , սերնդի առաջարկային ծովը կ'այցելէ անունքի մէջ , որ կը սեւէ մէկէն մինչեւ վեց տարի :

Թիւնուին (փալամուտ) տեղափոխութիւնները անսահման են : Երկու ցեղեր կան թիւնուին : Ճերմակը (germon) եւ կարմիրը՝ որ բուն թիւնուն է : Ճերմակը կ'ախորդի տաք եւ բարեկառն ծուրերէն : Հոկտեմբերին յանկարծ կ'անհետանայ : Ի՞նչ կ'ըլլայ , ո՞ւր կ'երթայ , որոց չէ : Միայն գարնան սկիզբը զինքը կը գտնենք հարիւրուր մէթր խորութեամբ հասակածային գաղթ ծուրերու մէջ :

Թիւնուին (փալամուտ) տեղափոխութիւնները անսահման են : Երկու ցեղեր կան թիւնուին : Ճերմակը (germon) եւ կարմիրը՝ որ բուն թիւնուն է : Ճերմակը կ'ախորդի տաք եւ բարեկառն ծուրերէն : Հոկտեմբերին յանկարծ կ'անհետանայ : Ի՞նչ կ'ըլլայ , ո՞ւր կ'երթայ , որոց չէ : Միայն գարնան սկիզբը զինքը կը գտնենք հարիւրուր մէթր խորութեամբ հասակածային գաղթ ծուրերու մէջ :

Թիւնուին (փալամուտ) տեղափոխութիւնները անսահման են : Երկու ցեղեր կան թիւնուին : Ճերմակը (germon) եւ կարմիրը՝ որ բուն թիւնուն է : Ճերմակը կ'ախորդի տաք եւ բարեկառն ծուրերէն : Հոկտեմբերին յանկարծ կ'անհետանայ : Ի՞նչ կ'ըլլայ , ո՞ւր կ'երթայ , որոց չէ : Միայն գարնան սկիզբը զինքը կը գտնենք հարիւրուր մէթր խորութեամբ հասակածային գաղթ ծուրերու մէջ :

Թիւնուին (փալամուտ) տեղափոխութիւնները անսահման են : Երկու ցեղեր կան թիւնուին : Ճերմակը (germon) եւ կարմիրը՝ որ բուն թիւնուն է : Ճերմակը կ'ախորդի տաք եւ բարեկառն ծուրերէն : Հոկտեմբերին յանկարծ կ'անհետանայ : Ի՞նչ կ'ըլլայ , ո՞ւր կ'երթայ , որոց չէ : Միայն գարնան սկիզբը զինքը կը գտնենք հարիւրուր մէթր խորութեամբ հասակածային գաղթ ծուրերու մէջ :

Թիւնուին (փալամուտ) տեղափոխութիւնները անսահման են : Երկու ցեղեր կան թիւնուին : Ճերմակը (germon) եւ կարմիրը՝ որ բուն թիւնուն է : Ճերմակը կ'ախորդի տաք եւ բարեկառն ծուրերէն : Հոկտեմբերին յանկարծ կ'անհետանայ : Ի՞նչ կ'ըլլայ , ո՞ւր կ'երթայ , որոց չէ : Միայն գարնան սկիզբը զինքը կը գտնենք հարիւրուր մէթր խորութեամբ հասակածային գաղթ ծուրերու մէջ :

Թիւնուին (փալամուտ) տեղափոխութիւնները անսահման են : Երկու ցեղեր կան թիւնուին : Ճերմակը (germon) եւ կարմիրը՝ որ բուն թիւնուն է : Ճերմակը կ'ախորդի տաք եւ բարեկառն ծուրերէն : Հոկտեմբերին յանկարծ կ'անհետանայ : Ի՞նչ կ'ըլլայ , ո՞ւր կ'երթայ , որոց չէ : Միայն գարնան սկիզբը զինքը կը գտնենք հարիւրուր մէթր խորութեամբ հասակածային գաղթ ծուրերու մէջ :

Թիւնուին (փալամուտ) տեղափոխութիւնները անսահման են : Երկու ցեղեր կան թիւնուին : Ճերմակը (germon) եւ կարմիրը՝ որ բուն թիւնուն է : Ճերմակը կ'ախորդի տաք եւ բարեկառն ծուրերէն : Հոկտեմբերին յանկարծ կ'անհետանայ : Ի՞նչ կ'ըլլայ , ո՞ւր կ'երթայ , որոց չէ : Միայն գարնան սկիզբը զինքը կը գտնենք հարիւրուր մէթր խորութեամբ հասակածային գաղթ ծուրերու մէջ :

Թիւնուին (փալամուտ) տեղափոխութիւնները անսահման են : Երկու ցեղեր կան թիւնուին : Ճերմակը (germon) եւ կարմիրը՝ որ բուն թիւնուն է : Ճերմակը կ'ախորդի տաք եւ բարեկառն ծուրերէն : Հոկտեմբերին յանկարծ կ'անհետանայ : Ի՞նչ կ'ըլլայ , ո՞ւր կ'երթայ , որոց չէ : Միայն գարնան սկիզբը զինքը կը գտնենք հարիւրուր մէթր խորութեամբ հասակածային գաղթ ծուրերու մէջ :

Թիւնուին (փալամուտ) տեղափոխութիւնները անսահման են : Երկու ցեղեր կան թիւնուին : Ճերմակը (germon) եւ կարմիրը՝ որ բուն թիւնուն է : Ճերմակը կ'ախորդի տաք եւ բարեկառն ծուրերէն : Հոկտեմբերին յանկարծ կ'անհետանայ : Ի՞նչ կ'ըլլայ , ո՞ւր կ'երթայ , որոց չէ : Միայն գարնան սկիզբը զինքը կը գտնենք հարիւրուր մէթր խորութեամբ հասակածային գաղթ ծուրերու մէջ :

Թիւնուին (փալամուտ) տեղափոխութիւնները անսահման են : Երկու ցեղեր կան թիւնուին : Ճերմակը (germon) եւ կարմիրը՝ որ բուն թիւնուն է : Ճերմակը կ'ախորդի տաք եւ բարեկառն ծուրերէն : Հոկտեմբերին յանկարծ կ'անհետանայ : Ի՞նչ կ'ըլլայ , ո՞ւր կ'երթայ , որոց չէ : Միայն գարնան սկիզբը զինքը կը գտնենք հարիւրուր մէթր խորութեամբ հասակածային գաղթ ծուրերու մէջ :

Թիւնուին (փալամուտ) տեղափոխութիւնները անսահման են : Երկու ցեղեր կան թիւնուին : Ճերմակը (germon) եւ կարմիրը՝ որ բուն թիւնուն է : Ճերմակը կ'ախորդի տաք եւ բարեկառն ծուրերէն : Հոկտեմբերին յանկարծ կ'անհետանայ : Ի՞նչ կ'ըլլայ , ո՞ւր կ'երթայ , որոց չէ : Միայն գարնան սկիզբը զինքը կը գտնենք հարիւրուր մէթր խորութեամբ հասակածային գաղթ ծուրերու մէջ :

Թիւնուին (փալամուտ) տեղափոխութիւնները անսահման են : Երկու ցեղեր կան թիւնուին : Ճերմակը (germon) եւ կարմիրը՝ որ բուն թիւնուն է : Ճերմակը կ'ախորդի տաք եւ բարեկառն ծուրերէն : Հոկտեմբերին յանկարծ կ'անհետանայ : Ի՞նչ կ'ըլլայ , ո՞ւր կ'երթայ , որոց չէ : Միայն գարնան սկիզբը զինքը կը գտնենք հարիւրուր մէթր խորութեամբ հասակածային գաղթ ծուրերու մէջ :

ԻՐԱՆ ԵՒ ԻՐ ՀՈԳԵՐԸ

1.— ԱՆՆԿԱՐԱԳՐԵԼԻ ԹՇԱԽԱՌՈՒԹԻՒՆ

Միջազգային մասուլը քստմնելի տեղեկութիւններ կը հաղորդէ իրանի տնտեսական աննախլն թաց տաղնապին, եւ տիրող ահաւոր թշուառութեան մասին :

Այս շարքին են Պ. Ժան - Մարի տը Մորէօյի
յայտնութիւնները : « Լը Մոնտ »ի մասնաւոր թղ-
թակիցը վերջերս քննական պոռյու մը կատարած
է երկրին մէջ, և սրտաճմլիկ տողերով կը նկա-
բագրէ զիւղացիներու և անչափահասներու զար-
հարելի վիճակը :

Յուղումով եւ խորին կարելցութեամբ է որ
թուղթին կը յանձնենք Փրանսացի լրագրողին ա-
կանատեսսի վկայութիւնները։ Այս առթիւ ըսենք
թէ վարչապետը՝ Տողթ։ Մոսատեզ եւս յաճախ
յիշած է այս պարագաները, անդիմացի եւ ամերի-
կացի Այցելունեցու։

— Ամէն առաւօտ, երբ «Ծից» պանդոկիս պատուհանէն գուրսի աշխարհը կը դիտեմ կը տես - նեմ պատառատուն քուրջերով ծածկուած չորս պատանիներ, որնք օրն ի բուն կը տեղաւորուին աղտոտ ջուրի խթամատի մը ափը, որ «թախտէ ճամշիտ»էն կ'իջնէ եւ շրջանը կ'ընէ ֆերտուզի հը- րապարակին: Այս ջրուզիները «ճուլպ» կը կոչ - ուին, եւ կարեւոր դեմ մը կը կատարեն Թէհրանի բնակչութեան առօրեայ կեանքին մէջ: Տուները եւ պանդոկները իրենց ջուրը կը ստանան քաղաքին շրջանը ընդու այս տղմաթաթախ առուակներէն, ո- բոնց մէջ տանտեսիկնները իրենց ազրը կը նետեն, տղաք իրենց բնական պէտքը կը դոհացնէն եւ մուրացիկները իրենց վէրքերը կը լուան: Հետե - ւարար, Թէհրան այցելող օտարաբականներուն կը յանձնարարութիւնունք չառնել նոյնիսկ քաղաքին լաւագոյն պանդոկներուն մէջ, եւ ակունքը լը - ւալ հանքային ջուրով:

Եւ սակայն կայ գոց ջրուղի մը, որ կայսերական պալատին ջուրը կը մատակարարէ: Այս ջուրը — Շահին ջուրը — հասութաբեր առևտուր մը դարձած է նոյնիսկ: Էշերով զայն կը փոխադրեն քաղաքին բոլոր անկիւմները, իբրեւ շատ փնտուած եւ անզնահատելի ապրանք: Բայց, օրին մէկը, այդ ջրուղիին մէջ գտան Հունդարիոյ զինուորական կցորդին քայլայուած դիմակը, եւ «Շահին ջուրը» խմորներուն մէջ շփոթութիւն եւ իբրաւնցում մը ինկաւ: Դողերը գերեզմանասուունէն փախցուցեր եւ ի վերջոյ լքեր էին զայն այս տարօրի նաև վայրին մէջ »:

Սյս անչափահասները, որոնք ասուուն կա-
նուխ զիբք կը գրաւեն «ճուպ»ին ափը, կը մասնին
նեխած աւելցուքներով եւ իրենց ծարաւը կը յա-
դեցնեն այդ դարշահոս ջուրով: Հոն հաստատ -
ուած են ողբրմութիւնն կորզելու ակնկալութեամբ: Այս անօթիներուն նման հազարաւորներ, տաս -
նեակ հաջարաւորներ կան թէ հրանի մէջ: Սովո -
հարներու այս բանակին չարքերը կը ստուարա -
նան շարթէ շարաթ նոր տարրերով, որոնք կու -
գան զիւղերէն՝ չհանդուրժելով կալուածատէրե -
րու եւ հարկահաւաքներու անողորմ վերաբերու -
մին, կամ գործարաններէն՝ իրեն գործազուրկի,
եւ կամ շինութեանց գործատեղիներէն, որոնք
կը փակութիւն իռարու ետեւէ:

Զէք կընաբ կանգնեցնել ճեր կառքը որեւէտ տեղ,
Պարսկաստանի որեւէք քաղաքին կամ դիւզին մէջ,
Եւսէ լրագրող: Անմիջապէս ոսկրաթեք հիւանդ
եւ կիսամերկ մանուկներ կը խուժեն, եւ իրենց
դալկահար դէմքերը կը փակցնեն դրան ապակի
ներուն եւ զթութիւն, ողորմութիւն կաղերսկն :
Այս զարհուրելի չքաւորութեան առջեւ, ամերիկ-
եան կառքերու շացուցիչ պերճանքը շուտով կը
դառնայ անհանդուրժելի: Մերձաւոր Արեւելքի ոչ
մէկ երկրի մէջ հակագրութիւնը այս աստիճան
ոնմունքունիւն է: որոնց խօսնի մէջ :

Ըստզբացուցքչ, որքան լրացր ոչչ :
Ի՞նչ կ'ըսեն իրանցիները երկիրը կրծող այս
Համատարած թշուառութեան մասին : Նախորդ
Շահին սիսալն է, կը պատասխանեն :

Ան ուղեց ազգ. ճարտարաբուհսու մը հիմնել,
որ իրբեւ թէ երկրին անկախութիւնը պիտի ապա-
հովէք: Դրամ չկար: Շահը տուրքի ենթարկեց
շաքարը եւ թէյլ. այսինքն զիւղացիներու ամէնէն
ընթացիկ սպառումը: Եւ որովհետեւ լաւ հասոյթ
կ'ապահովէք, տարուէ տարի աւելցուցին տուրքի
սակր: Միւս կողմէ, մէծ կարուածատէքերուն
դժոջութիւն չպատճառելու համար, տուրք մըն
ալ հաստատեցին հողագործական արտադրու-
թեանց վրայ, որ չէր գպեր կալուածական սեփա-
կանութեանց :

Այսպէս, գիւղացին հարկադրուեցաւ վճարել քաղաքներու բարեզարդութեան, անդրիհանեան երկաթուղիի կառուցման եւ պետական ճարտա - բարուեսսի ստեղծման ծախքերը, որոնք ափ մը շահադէտներու զրպանները պարարտացնելու ծառալեցին :

(Ե Յ Ա Վ Ե Ր Գ Ի Ա Մ Ա Ս)

կ. Զարկվանիի զվարապած դեկալարութիւնը
մինչեւ վերջը ջանացեր է փրկել ինքովնքը, պա-
տասխանատուութիւնը ձգելով դատական եւ դա-
տախաղական մարմիններու կամ կուսակցական
ստորագաս կազմակերպութիւններու վրայ : Այդ
նպատակով Յունուար, Փետրուար եւ Մարտ ա-
միսներուն գումարուել են շարք մը ժողովներ, ո-
րոնցմէ կարեւորներէն են Թիֆլիսի քաղաքային
կազմակերպութեան (ակտիւի) բնդշանուր ժողո-
վը, ժողովրդական դատաւորներու եւ դատական
նախարարութեան աշխատաւորներու համավրաս-
տանեած են :

տանեան խորհրդակցութիւնը եւ դատախազներու հանրապետական խորհրդակցութիւնը : Այդ ժողով-ներուն մէջ զեկուցումներ կարդացեր են Զարկ - վլանին, դատական նոր նախարար Մամալածէն եւ հանրապետութեան ընդհանուր դատախազ Լոմի - ձին : Թէ զեկուցում կարդացողները եւ թէ ելոյթունեցողները անուններ, մանաւանդ բարձրաստի - ճան զեղծարաբներու անուններ շատ չեն տար : Զարկվիսանին գեռ իր պաշտօնի վրայ է եւ «մեր կացումները» կը լլան համաձայն նախասահման - ուած պլանի : Բայց նոյնիսկ այդ անանուն մեր կացումները զարհուրելի պատկեր մը կը պարզեն - այն անհամար զեղծումներու, զբանաշրթու - թեանց, կաշառակերութիւններու եւ յափշտակու - թիւններու, որոնք կատարուեր են Վրաստանիմէջ :

Սովետական սահմանադրութեան 131րդ յօդ յուղ-
ուածին համաձայն, բոլոր անոնք որ դպչին հան-
րային կամ սոցիալիստական սեփականութեան,
պիտի նկատուին իրեւ ժողովրդի թշնամիներ :
Լենինն ու Ստալինը նոյնպէս բազմաթիւ անդամ-
ներ շեշտած են թէ անհրաժեշտ է ամենավճռական
պայքար մղել պետական սեփականութիւնը յափշ-
տակողներուն դէմ : Եւ հակոռակ ատոր, կ'ըսեն
«փսեմաշուրք» զեկուցանողները, «սոցիալիստական
սեփականութիւնը մասնաւութիւնը» և այլ առաջա-
գական պայքար առաջական առաջադիմութիւնը

սեփականութեան պահպանման դործը գէջ վիճակի մէջ կը գտնուի, մասնաւորապէս առեւտուրի դործը վարող կազմակերպութիւններու եւ սպասողական համագործակցականի մէջ :Մեծվնասները կը հասցնեն ժողովբական տնտեսութեան նաեւ այն գեղջումներն ու յափշտակութիւնները, որոնք կը կատարուին արդիւնաբերական (հարտարարուեստի) ձեռնարկութիւններու մէջ : Դատախազը յատկապէս նշեր է կենտաւշիրին (համագործական կեղրունական միութիւնը), Առեւտրի, թիւթեարդիւնաբերութեան եւ մաեղէնի նախարարութիւնները եւ մասնաւորապէս կերպասեղէնի Փարբեկը, Հացի թըրքաթը, դարեջուրի եւ լիմոնատիթըրքը եւ ուրիշ ձեռնարկները, որտեղ գողութիւններն ու գեղջումներ մեծ չափերի հասած են : Պէտք է խիստ ըլլալ, ըսեր է ընդհ. դատախազը, այդ յանցագործներու եւ անոնց հովանաւորներու հանդէպ: Դատախազութիւնը լաւ չի հսկեր այն դատաւորներու վրայ, որոնք քրէական դործեր կը քննեն: Յաճախ ծանր յանցանքներու հա-

Արդարեւ, քսան տարիէ ի վեր, քաղաքները կը հարստանան զիւղին եւ զիւղացին կործանման դնով :

« Մեր Հիւրընկալին բնակաբանը հաղիւ թէ
չորս մէթիք վրայ չոր տարածութիւն մը ունէք :
Ներս խառար՝ Ոչ լուսամուս, ոչ ծիննելոյզ եւ ոչ
ալ կարսափի նմանող բան մը : Կը պառկին հողի
դաւաճանակ առ կը կանուի առ կը կանուի :

վրայ փոռւած պարկերու վրայ : Իսկ կենդանիները գրան մօտ :

« Նստանք գետինը՝ Թոնիրի չուրջ՝ Թոնիրը
սենեակին կերպոնը փոբուած վոս մըն է, որ իր-
րեւ վառարան կը ծառայէ: Փայտը հազուաղիւտ-
ըլլալով, կինը կրակին վրայ նետեց դոմէչի չոր-
ցած թրիք: Այս զարմանալի վառելանիւթը կծո-
հու եւ խայթող ծուխ մը կ'արձակէ: Տանտէրը
խնդրեց մասնակցիլ իր համեստ սեղանին եւ Հոդի-
ամաններու մէջ լեցուած մածունախառն բանջա-
րեղէնի ապուր մը հրամցուց մեղի, ներողութիւն-
խնդրելով խեղճ ընթրիքին եւ բնակարանի անյար-
մարութեան համար: Առիթէն օգտուելով բանջի մ

Հարցում ուղղեցի թբեն :

— « Բացի այս տունին չորս պատերէն, ոչ մէկ բան մեղի կը պատկանի, պատասխանեց Հիւրըն կալս : Ըստ աւանդութեան, դաշտային կեանք կաղմուած է հինգ տարբերէ : — Հող, ջուր, սեր մրնացու, կենդանիներ եւ ա, իսապահ : Առաջ

մար անոնք թեթեւ պատիժներ կուտան, իսկ եր-
բեմն ալ ապօբնի կերպով անպարտութեան վճիռ-
ներ կ'արձակեն: Զեղծումներէն զատ մասնաւոր
ու չափը թիւն պէտք է զարձնել կաշառավիրառ-
քեան վրայ, միշտ յիշելով որ սովորական իշխա-
նութիւնը այդ յանցանքը համարեր է միշտ իրեւ
ծանրապոյններէն մէկը: Անզոհացուցիչ է նաև
չարաշահութեան դէմ տարուող պայքարը: Բազ-
մաթիւ սպեկվանեաններ (չահագէտ, չարաշահ),
ցարդ իրենց գործը կը կատարեն, մնալով անպա-
տիժ: Անոնք կապուած են մեր տուետրական հիմ-
նարկութիւններու մէջ խցուած անրաբեկիղճ եւ
ու ուղարկեած հետ:

Աչք ապահով նար նախարար Մամալաձէն եւ ոչ
ալ նոր զատախազ Լոմիձէն չեն խօսիր իրենց նա-
խորդներուն՝ Ռապավայի եւ Չոնիայի մասին, ո -
րանք վտարուեր էին իրենց բարձր պաշտօներէն
իբրև վելոյիշեալ բոլոր զեղծարարնեռու եւ գողե-
րու Հովհանաւորողները: Ինչպէս ըստի՞ք, այս ժո-
ղովները տեղի ունեցեր են Չարկվանիի անկու-
մէն առաջ, երբ կը կարծուէր թէ թերեւս կարելի
պիտի ըլլայ որոշ պատճէ մը գնել մերկացումնե-
րու եւ մաքրագործումներու ալիքներուն առջեւ :

Զարկվիանիի անկումքն ետք (ապրիլ 1—2), գետը մէկչն կը յորդի, նոր զոհեր աւելացնելով հիներուն վրայ: «Զ. Վ.»ի ապրիլի թիւերու յօդ-ուածներուն մէծ մասը նուիրուած է Վրաստանի մէջ տեղի ունեցած զեղծումներուն ու զեղծարարներու մերկացումներուն: Ինչպէս ըսած էին քայլուածներուն մէջ դեկավարութեանիոփոխութենին ետք, այլեւս չեն խնայեր նոյնիսկ կենտկոմի նախկին վարիչներուն, աւելցնելով ա-նոնց հանդէպ եղած քննադատութիւններուն վրայ նոր զիծ մը՝ ամբաստանութիւնն քաղաքական գետնի վրայ: Ասիկա նոր պարագայ մըն է, որու վրայէն վարագոյքը դեռ միայն բացուիլ սկսեր է, որով կանուխ է առայժմ արտայայտուիլ այդ մասին :

Բոլշեվիկ գրականդէտները վերջեռս նոր
խնդիր մը հրապարակ հաներ են՝ անկոնֆլիկտ (ա-
ռանց բախում) թատերդութեան հարցը։ Յարդ-
այն կարծիքը կը տիրէլ որ սովետական թատերա-
կը պիտի անկոնֆլիկտ ուղայ։ Վէպն ու թատեր -
գութիւնն, արտայայտելով սովետաան կեանքը
հարազատօքէն, միայն դրական հերոսներ պիտի
պատկերեն, որովհետեւ սոցիալիզմի կառուցումէն
ետքը, սովետական մարդոց շարքերուն մէջ բա-
ցասական ափաբարներ չկան այլեւս։ Խոկ գրական
հերոսը հոգեկան բախում չի կը նար ունենալ, քա-
նի որ գոտեր է իր ձամբան, որ սոցիալիզմէն դէպէ
կոմունիզմ տանող ճամբան է։

Այս հարցը Մոսկվային փերջ կը քննուի ներ՝
կայիս նաև Հայաստանի մէջ: Եթեանի գրադէտ-
ներն ալ կը փնտռին ու չեն զտներ բացատկան
հերոսներ, «որպէսզի «կոնֆլիկտաւոր տրամա-
ներ» ստեղծեն: Խորհուրդ կուտանք իրենց առ-
այժմ երթալ «Եղբայրական Վրաստան, մինչեւ որ
Միհոյեանը կուզայ Եցեւան եւ կը մերկացնէ Հայ-
կոմկուսի Բարամիաները, Թափամվաները, Շնիա-
ներ եւ «սոցիալիստական սեփականութիւն» միւս
« վսեմաշուք » յափշտակիչները:

չորսը կը պատկանին կալուածատիրոջ, որուն ե-
րեսը երբեք չէնք տեսած : Այս զիւղը, ինչպէս նա-
և զրացի ուրիշ 22 գիւղեր սեփականութիւնն են
այդ մարդուն : Մենք, մեր աշխատանքը միայն ու-
նինք : Հետեւաբար, կը ստանանք հունձքին մէկ
հինգերորդը միայն, որուն վրայէն պէտք է վճա-
րել տակաւին նահանգապետին . տուրքը : Միշտ
այսպէս է եղած : Բայց կեանքի պայմանները այ-
սօր շատ աւելի ծանր են, քան անցեալին : Հունձ-
քը միշտ անգոհացուցիչ, տուրքերը աւելի ծանր :
Մեր զաւակները, յաճախ կը պարտաւորուին գիւ-
ղը լքել, եւ աշխատանքը մնանել : բայց մէկու

Իրանի մէջ, մեծ կալուածատէրերուն ձեռքը կը
լուսուի հողերուն եօթանատուն առ հարիւրը, ո -
րոնք գիւղական բնակչութեան հազիւ 0,2 առ հա-
րիւրը կը ներկայացնեն: Ուրեմն, գիւղացիներուն
ստուար մէծամասնութիւնը բացարձակապէս սե -
փականազուրի է: Այս խեղճերը պարկով կը ծած-
կն իրենց մէրկութիւնը եւ կ'ապրին յար եւ նման
աշ:

անսուստեներու :
Երկրի մը մէջ, որուն բնակչութեան . . ինը
տասներորդը սնունդ չստանար, անդնական երե -
ւոյթ է տեսնել որ 164 միլիոն արտավաքար մշակելի
հողերուն 2.75 առ հարիւրն է միայն որ կը հեր -
կուի : Հոգագործական մեթուսները այնքան նախ -
նական են որ, արտազբութիւնը աննշան է եւ լրա -
եալ հողերը կ'աւելնան տարու տարի : Մինչեռ
կառավարութիւնը 11 միլիառ ոչաւ երմտացոյցին
մէկ երրորդը յատկացուցած է ներփառ անդորրու -
թեան պահպանման, եւ մէկ քսանըմէկերորդը մի -
այն երկրագործութեան, ոսոզումներու և հանրա -
յին առողջապահութեան . . . :

Գաղութի գաղութ

ՊՈԼՍՈՅ ԿՐԹԱԿԱՆ ՎԻՃԱԿԻ

ԶԱՅՆԵՐ ԳԱԼԱՌԻ

ԽԱՆԱՍՈՐԸ ԿՐԼՆՈՊԼԻ ՄԷՋ

ՊԵԼՍՈՅ թերթերուն մէջ հարտարակուած վիճակագրութենէ մը կը տեղեկանանք թէ քաղաքին մէջ կան տասնըսի ազգային դպրոցներ եւ երկու որբանցներ: Գալֆայեան որբանցը ունի 85 որբուցներ, իսկ Գարակէօվեանը 110 որբեր: Վերջին քառորդ գարու մէջ ութ ազգ-դպրոցներ փակուած են: «Կեդրոնական»ը կատարեալ լիսէ է, միջին եւ բարձրագոյն կարգերով: «Էսաեան»ը ունի ուսումնական բոլոր բաժինները, երեք տարիէն աղջկանց լիսէ պիտի ըլլայ: «Մայր գարժարան»ը կրթական երեք մասերը միայն ունի: Մանացեալ տասնըսորս դպրոցներէն տասնեցի կուքը ունին մի-այն մանկապարտէ եւ նախակրթարան: Իսկ Պալմթի եւ Խասդգիւղի դպրոցները ունին միայն նախակրթարան: 1951—52 տարեցանին ազգ. կրթարաններուն մէջ ուսում առին 3240 աշակերտ-ներ՝ 1627ը աղջիկ եւ 1613ը մանչ: Կը դասախուէն 266 ուսուցիչներ, 92ը թուրքերէն, 174ը հայերէնով աւանդուած դասերը:

Տնօրէններուն երիցագոյնը 66 տարեկան է, իսկ կրտսերագոյնը 27 տարեկան: Դաստիարակներուն ուսուցչութեան ըջանը առաւելացոյն 45 տարի է, իսկ նուազագոյն երեք տարի: Իւրաքանչէր տնօրէն չարաթական 8—14 ժամ: Կը դասախուէն 50ի շուրջ է, իսկ աշխատութեան ըջանը 25 տարի:

Տնօրէնը ամսական 220 թ. ոսկի կը ստանայ, իսկ ուսուցիչ մը 103 թ. ոսկի: Աշակերտ մը ամսական 7.50 թ. ոսկի կը վճարէ, իսկ մէկ դասին 7 դրչ:

Աշակերտներէն եօթէն մէկը ձրի է, իսկ հին-դէն մէկը հասարակաց ճաշէն կ'օգտուի:

Կրթական ծախսին 65 առհարիւրը աշակերտները կը վճարեն, 31 առ հարիւրը թաղականութիւնը, իսկ 4 առ հարիւրը պատահական հասոյթներէ կը գորանայ:

Անցեալ տարեցանին Պոլսոյ հայ հասարակութիւնը ամսական մօտ 24 հազար թ. ոսկի վճարե-լով, 17 դպրոցներու մէջ 3200 աշակերտ կրթեր է: Սոյն գումարով 17 տարօքն, 157 ուսուցիչ եւ 48 պաշտօնեալ, միջին հաշուով 108 թ. ոսկի ամսա-կանով ստիպուեր եւ առվիլ մէծդժուարութեամբ: Ոչ միայն կենսաթոշակի չունինմերը ուսուցիչները, այլ օրինաւոր յաւելումներ ալ չեն ստանար:

Տիրուինի: — Պէյրութի «Աղդակ»էն ցաւով կ'ի-մանանք մահը փրոփ. Փոլ Տէր Պօլուսեանի, որ ինքնաշարժի արկածի դոհ գացած է: Մանօթ էր արեւելեան թէ եւրոպական մօտ տասը լեզունե-րու: Մանած էր Հաճըն 1892ին: Կ'ուսանի Գոնիալի ձենանեան վարժարանը ձրիարար, փոխարէն փայտ կը կոտրէ: Կը զիկուել Զուլիցերէս, ապա կ'անցնի գնրմանիա: Փրոֆէսորի տիտուու կը ստանայ Սփինոզայի մասին իր ճառով: Կը շարունակէ իր ուսումը Սուպոնի, ապա Անդլիոյ Օքսֆորտին հա-մալսարանը: Կը վարէ Պէյրութի (1930—1937)

ԿՐԸՆՈՊԼԻ, 5 Օգոստ: — Յուլիս 25 — Ռւստի եւ պարձանքի օր մը, ուր 250 քաջեր, երիտասարդ եւ ծեր, ուսումնական թէ բանուուր, խոյացան դէպի Խանասոր, պատուհանելու համար արիւնա-թաթախ աւազակախումք մը:

Յուլիս 27է առոտմէ կանուխի, երկու խոչոր կառքեր կը սուրան դէպի Պոլկարտի անտոռը: Հայկական երգը կը թնդայ: «Արեւն ելաւ, Զէյ-թունցիներ, ոէս, ձի հեծնենք, առնենք զէնքեր, դիմենք յառաջ»: Թաշկինականեր կը ծածանին: Մէր սրտերը կ'ուուին: Ինչ քաղցր է աղատութիւ-նը:

Մէկ ժամ ետք կրակներ կը ճարճատին, խո-րվածներ կը պատրաստուին, հեռու եւ մօտ բա-րեկամներ կը համախմբուին, ընկերներ կ'ողջա-դուրուին: Այնքան ջերմ է մթնոլորտը, այնքան եղբայրական :

Պիւթին լիքն է: Տարօնցիներ մեզ կը խեղդեն: — Տղայ, լուս, էս մէկ լի խմենք մեր անուշ հայրենիքի համար: Մենակմ քէ, Տարօն..

Գլուխները կը խոնարհին, աչքերը կը լեցուին, կարտի կրակ կը վառի: Մառերու տակ, կը բակներու չուրջ պղտիկ խումբեր: Կերուխումը ակսաւ եղբերով:

Մէր կողքին հայ գրացական եղբայրութիւնը կատարեալ է. Պ. Սէյրան եւ Միշէլ եւ երկու հայ-րենակից վրացի, միշտ անբաժան մէրոնցմէ, միշտ նեբեկայ մեր հանդէսներու:

Յուլիս 28 Յուլիս մայիսի առաջին օրը մայիսի առաջին մասը կը լեցուին, կարոտի կրակ կը վառի: Մառերու տակ, կը դողայ, կը թուի, կը դառնայ ու կը ծուի, նոյն համաշատի ձևերով:

Մէր կողքին հայ գրացական եղբայրութիւնը կատարեալ է. Պ. Սէյրան եւ Միշէլ եւ երկու հայ-րենակից վրացի, միշտ անբաժան մէրոնցմէ, միշտ նեբեկայ մեր հանդէսներու:

Յուլիս 29 Յուլիս մայիսի առաջին օրը մայիսի առաջին մասը կը լեցուին, կարոտի կրակ կը վառի:

Յուլիս 29 Յուլիս մայիսի առաջին օրը մայիսի առաջին մասը կը լեցուին, կարոտի կրակ կը վառի:

Յուլիս 29 Յուլիս մայիսի առաջին օրը մայիսի առաջին մասը կը լեցուին, կարոտի կրակ կը վառի:

Յուլիս 29 Յուլիս մայիսի առաջին օրը մայիսի առաջին մասը կը լեցուին, կարոտի կրակ կը վառի:

Յուլիս 29 Յուլիս մայիսի առաջին օրը մայիսի առաջին մասը կը լեցուին, կարոտի կրակ կը վառի:

Յուլիս 29 Յուլիս մայիսի առաջին օրը մայիսի առաջին մասը կը լեցուին, կարոտի կրակ կը վառի:

Յուլիս 29 Յուլիս մայիսի առաջին օրը մայիսի առաջին մասը կը լեցուին, կարոտի կրակ կը վառի:

Յուլիս 29 Յուլիս մայիսի առաջին օրը մայիսի առաջին մասը կը լեցուին, կարոտի կրակ կը վառի:

Յուլիս 29 Յուլիս մայիսի առաջին օրը մայիսի առաջին մասը կը լեցուին, կարոտի կրակ կը վառի:

Յուլիս 29 Յուլիս մայիսի առաջին օրը մայիսի առաջին մասը կը լեցուին, կարոտի կրակ կը վառի:

Յուլիս 29 Յուլիս մայիսի առաջին օրը մայիսի առաջին մասը կը լեցուին, կարոտի կրակ կը վառի:

Յուլիս 29 Յուլիս մայիսի առաջին օրը մայիսի առաջին մասը կը լեցուին, կարոտի կրակ կը վառի:

Յուլիս 29 Յուլիս մայիսի առաջին օրը մայիսի առաջին մասը կը լեցուին, կարոտի կրակ կը վառի:

Յուլիս 29 Յուլիս մայիսի առաջին օրը մայիսի առաջին մասը կը լեցուին, կարոտի կրակ կը վառի:

Յուլիս 29 Յուլիս մայիսի առաջին օրը մայիսի առաջին մասը կը լեցուին, կարոտի կրակ կը վառի:

Յուլիս 29 Յուլիս մայիսի առաջին օրը մայիսի առաջին մասը կը լեցուին, կարոտի կրակ կը վառի:

Յուլիս 29 Յուլիս մայիսի առաջին օրը մայիսի առաջին մասը կը լեցուին, կարոտի կրակ կը վառի:

Յուլիս 29 Յուլիս մայիսի առաջին օրը մայիսի առաջին մասը կը լեցուին, կարոտի կրակ կը վառի:

Յուլիս 29 Յուլիս մայիսի առաջին օրը մայիսի առաջին մասը կը լեցուին, կարոտի կրակ կը վառի:

Յուլիս 29 Յուլիս մայիսի առաջին օրը մայիսի առաջին մասը կը լեցուին, կարոտի կրակ կը վառի:

Յուլիս 29 Յուլիս մայիսի առաջին օրը մայիսի առաջին մասը կը լեցուին, կարոտի կրակ կը վառի:

Յուլիս 29 Յուլիս մայիսի առաջին օրը մայիսի առաջին մասը կը լեցուին, կարոտի կրակ կը վառի:

Յուլիս 29 Յուլիս մայիսի առաջին օրը մայիսի առաջին մասը կը լեցուին, կարոտի կրակ կը վառի:

Յուլիս 29 Յուլիս մայիսի առաջին օրը մայիսի առաջին մասը կը լեցուին, կարոտի կրակ կը վառի:

Յուլիս 29 Յուլիս մայիսի առաջին օրը մայիսի առաջին մասը կը լեցուին, կարոտի կրակ կը վառի:

Յուլիս 29 Յուլիս մայիսի առաջին օրը մայիսի առաջին մասը կը լեցուին, կարոտի կրակ կը վառի:

Յուլիս 29 Յուլիս մայիսի առաջին օրը մայիսի առաջին մասը կը լեցուին, կարոտի կրակ կը վառի:

Յուլիս 29 Յուլիս մայիսի առաջին օրը մայիսի առաջին մասը կը լեցուին, կարոտի կրակ կը վառի:

Յուլիս 29 Յուլիս մայիսի առաջին օրը մայիսի առաջին մասը կը լեցուին, կարոտի կրակ կը վառի:

Յուլիս 29 Յուլիս մայիսի առաջին օրը մայիսի առաջին մասը կը լեցուին, կարոտի կրակ կը վառի:

Յուլիս 29 Յուլիս մայիսի առաջին

բաստանութեանց :

Պետական խորհուրդի փոխ նախագահը, Սուլիման Հաֆրզ, Ծամ էլ Թիմի պալատը գնաց, հետք տանելով հրաժարման յայտարարութիւնը, որպէսզի թաղաւորը ստորագրէ :

Պալատէն ներս մտնելով, Սոլիման Հաֆրզ զարմացաւ Հոն աերող հանդարութեան վրայ: Պալատը աւելի շատ կը նամանէր լրուած տունի մը: Նախ զինքը ընդունեց արքայական պահակախումբի սպաներէն մին, սպա արքայական պալատներու ստորինութեան հրամանատար գնդապետ Ահմէտ Փամէլ:

Գնդապետը զայն առաջնորդեց արքայական դահլիճը, սպա ընդարձակ ընդունելութեան սրահ մը, որուն կերպունը կը գտնուէլ: Կողոր սեղան մը: Սոլիման Հաֆրզ սրահին մէկ անկիւն, աթոռի մը վրայ նստաւ, սպա գնդապետը գնաց տեղեկացնելու թագաւորին թէ պետական խորհուրդի փոխ նախագահը եկած է:

Ահմէտ Քամէլ քիչ մը ուշացաւ, բայց մերջապէս մտաւ դահլիճն ներս: Մօտեցաւ Սոլիման Հաֆրզի եւ նստաւ անոր քով, գետինը :

Պետական խորհուրդի փոխ նախագահը ոտքի ելու եւ ըստ .

— Եկէք, քովս նստեցէք: Ես չեմ ուզեր, որ ուրիշ մը գետինը նստի, երբես աթոռի վրայ նըստած եմ :

Սակայն գնդապետը նախ չուզեց լսել իրեն եղած հրաւեցը, բայց յետոյ, իր խօսակցին պնդումին վրայ, նստաւ Սոլիման Հաֆրզի մօտ :

Քանի մը վայրկեան ետք, թագաւորը ներս մտաւ: Հազած էր եղիստ: Տովակալի ճերմակ համազեստ մը: Ուղղուեցաւ դէպի դահլիճին կեղ անոնք ի լուրի սեղանը :

Սոլիման Հաֆրզ, ձգելով իր տեղը, նոյնպէս ուղղուեցաւ դէպի այդ սեղանը, միաժամանակ դուրս հանելով պահարանը, որուն մէջ թագաւորին հրաժարականը կար: Ֆարուքը անոր ճեռքը սեղմեց եւ Սոլիման Հաֆրզ իրեն ներկայացնուց պահարանը: Նախկին թագաւորը արագ ակնարկ մը պատցուց, սպա ինքնահոսը հանեց, որ ստորագրէ: Բայց յետոյ դարձեալ սկսաւ ծայրէն կարդալ, վերլուծելով ամէն մէկ տողը եւ ամէն մէկ բառը: Ապա, Սոլիման Հաֆրզի դառնարով, հարցուց .

— Ասիկա կատարելապէս օրէնական ճեւը ըստացած է :

— Ասո, օրէնական է, պատասխանեց Սոլիման Հաֆրզ :

Թագաւորը, երբորդ անդամ կարգալով վաւերաթիւր, ըստ: «Սա նախադասութիւնը: «Ուղելով բաժարձակապէս խնայել երկրին այն դժուարութիւնները, զորս կը դիմագրաւէ այս վակուկ պարագաներուն մէջ եւ ուղելով հալատակալ ժողովուրդին կամքին», կարելի չէ՞ փոխի եւ աւելինել «եւ համաքայն մէր կամքին»:

Սոլիման Հաֆրզ: — Ասիկա արքայական երաշխիքն է, որ ճեղքէ կը բխի: Կը նշանակէ, որ ճեր կամքով կը հրաժարիք: Հարցը ինքնին համակալի է:

Ֆարուք: — Քանի որ այդպէս է, ի՞նչ անպատճութիւն կայ, եթէ աւելցնենք. «եւ համաձայն մէր կամքին»:

Սոլիման Հաֆրզ: — Ասկեղծօրէն ... կարելի չէ ոչինչ աւելցնել: Պէտք է դիմուար նաեւ, թէ մենք

մէծ դժուարութեամբ ընդունիլ տուինք այս բանաձեւը բանակին:

Ֆարուք: — Ահ, ուրեմն բանակին կողմէ իւրմաքը ութեամբ ուղղութեամբ ուրիշ վաւերաթիւր մը մը ալ կար:

— Սոլիման Հաֆրզ: — Զեմ գիտեր:

Ֆարուք: — Ոչ... ես գիտեմ, որ կար, եւ գիտեմ նաեւ, թէ անոր տրամադրութիւնները գարչելի էին... Էսէք ինծի, ի՞նչ է անոր բովանդաւ կութիւնը: Դուք գիտէք անչուչտ:

Սոլիման Հաֆրզ: — Զեմ գիտեր, թէ ի՞նչ ըստած էր, բայց կը կարծեմ, թէ հրաժարագիր մըն էր, արժանավայել ճեւով խթագրութեամբ:

Ֆարուք: — Ես գիտեմ ատիկա:

Ապա գրիչը առնելով ստորագրեց փաստաթուղթին տակ տակ սակայն մըն տակ առնութիւնը անդամ մըն ալ պիտի սուրագրեմ, ոբական ստորագրութիւնը աւելի յստակ ըլլայ:

Եւ, առնելով գրիչը, նախկին թագաւորը ըստարագրեց փաստաթուղթիւնը վերի կողմը: Այս անդամ ստորագրութիւնը յստակ էր արդարեւ:

Պահանջ մը լուրթիւնէ ետք, աւելցուց:

— Երկրորդ հարց մը եւս կայ, որ զիս կը շահագրուէ, իմ հարստութեանս հարցը: Հակառակ անոր, որ արտասահմանի մէջ դրամ ունիմ, սակայն հաղիւ կը բաւէ համեստ կեանք մը վարելու: Իմ ստացուածքներս հոս են, միջոց մը չկա՞յ, որ անոնք լաւ պահուեն մինչեւ իմ մահս, ոբական պահար բաժնուեն իմ զաւակներուն միջեւ: Եթէ ասիկա անհամար է, օրինական միջոց մը չկա՞յ զանոնք այժմէն բաժնելու զաւկիս եւ աղջիկներուն միջեւ:

Սոլիման Հաֆրզ: — Զեր վափաքը պիտի հաղորդ մընութեամբ առնելով ստորագրութեամբ յստակ անդերուն:

Քանի մը քայլ առնելէ ետք, թագաւորը կանդ առաջարկութեամբ կամաւու: Կարծելով բարձելով, որ ուրիշ բանելիք ալ ունի, Սոլիման Հաֆրզ եւս կանգ առաւ: Բայց Ֆարուքը ուրիշ կողմ ուղղուեցաւ եւ վերսկսաւ իր երթեւեկը սրահուն մէջ:

Սոլիման Հաֆրզ, նախկին թագաւորը ձգելով այս վիճակին մէջ, զնաց Պուլքիչյ, իր հետը տանելով ստորագրութեամբ հրաժարականը կրող պահանը:

Պուլիման Հաֆրզ, առնելով ստորագրութեամբ ձգելով այս վիճակին մէջ, զնաց Պուլքիչյ, իր հետը տանելով ստորագրութեամբ հրաժարականը կրող պահանը:

Սոլիման Հաֆրզ, նախկին թագաւորը ձգելով այս վիճակին մէջ, զնաց Պուլքիչյ, իր հետը տանելով ստորագրութեամբ հրաժարականը կրող պահանը:

Սոլիման Հաֆրզ, նախկին թագաւորը ձգելով այս վիճակին մէջ, զնաց Պուլքիչյ, իր հետը տանելով ստորագրութեամբ հրաժարականը կրող պահանը:

Սոլիման Հաֆրզ, նախկին թագաւորը ձգելով այս վիճակին մէջ, զնաց Պուլքիչյ, իր հետը տանելով ստորագրութեամբ հրաժարականը կրող պահանը:

Սոլիման Հաֆրզ, նախկին թագաւորը ձգելով այս վիճակին մէջ, զնաց Պուլքիչյ, իր հետը տանելով ստորագրութեամբ հրաժարականը կրող պահանը:

Սոլիման Հաֆրզ, նախկին թագաւորը ձգելով այս վիճակին մէջ, զնաց Պուլքիչյ, իր հետը տանելով ստորագրութեամբ հրաժարականը կրող պահանը:

Սոլիման Հաֆրզ, նախկին թագաւորը ձգելով այս վիճակին մէջ, զնաց Պուլքիչյ, իր հետը տանելով ստորագրութեամբ հրաժարականը կրող պահանը:

Սոլիման Հաֆրզ, նախկին թագաւորը ձգելով այս վիճակին մէջ, զնաց Պուլքիչյ, իր հետը տանելով ստորագրութեամբ հրաժարականը կրող պահանը:

Սոլիման Հաֆրզ, նախկին թագաւորը ձգելով այս վիճակին մէջ, զնաց Պուլքիչյ, իր հետը տանելով ստորագրութեամբ հրաժարականը կրող պահանը:

Սոլիման Հաֆրզ, նախկին թագաւորը ձգելով այս վիճակին մէջ, զնաց Պուլքիչյ, իր հետը տանելով ստորագրութեամբ հրաժարականը կրող պահանը:

Սոլիման Հաֆրզ, նախկին թագաւորը ձգելով այս վիճակին մէջ, զնաց Պուլքիչյ, իր հետը տանելով ստորագրութեամբ հրաժարականը կրող պահանը:

Սոլիման Հաֆրզ, նախկին թագաւորը ձգելով այս վիճակին մէջ, զնաց Պուլքիչյ, իր հետը տանելով ստորագրութեամբ հրաժարականը կրող պահանը:

Սոլիման Հաֆրզ, նախկին թագաւորը ձգելով այս վիճակին մէջ, զնաց Պուլքիչյ, իր հետը տանելով ստորագրութեամբ հրաժարականը կրող պահանը:

Սոլիման Հաֆրզ, նախկին թագաւորը ձգելով այս վիճակին մէջ, զնաց Պուլքիչյ, իր հետը տանելով ստորագրութեամբ հրաժարականը կրող պահանը:

Սոլիման Հաֆրզ, նախկին թագաւորը ձգելով այս վիճակին մէջ, զնաց Պուլքիչյ, իր հետը տանելով ստորագրութեամբ հրաժարականը կրող պահանը:

Սոլիման Հաֆրզ, նախկին թագաւորը ձգելով այս վիճակին մէջ, զնաց Պուլքիչյ, իր հետը տանելով ստորագրութեամբ հրաժարականը կրող պահանը:

Սոլիման Հաֆրզ, նախկին թագաւորը ձգելով այս վիճակին մէջ, զնաց Պուլքիչյ, իր հետը տանելով ստորագրութեամբ հրաժարականը կրող պահանը:

Սոլիման Հաֆրզ, նախկին թագաւորը ձգելով այս վիճակին մէջ, զնաց Պուլքիչյ, իր հետը տանելով ստորագրութեամբ հրաժարականը կրող պահանը:

Սոլիման Հաֆրզ, նախկին թագաւորը ձգելով այս վիճակին մէջ, զնաց Պուլքիչյ, իր հետը տանելով ստորագրութեամբ հրաժարականը կրող պահանը:

Սոլիմ

ՏԱՄՄԵՐ

ՄԱՆՉՈՒԿԻ ՄԸ ԳԱՅՆԳԱՏԸ

Բաղձավանքներ, արտայայտելու և խանդավառ ծրագիրներ բանաձեւելու մարդկանքի առաջ է, որ իր ներքին լոյսէն կառաջնորդուի աւելի, քան գըրը ուած կամ անդիք օրինագիրքերէն :

Սակայն գովել մեր ունեցածը, այս չի նշանակեր պարսաւել կամ արհամարհել ուրիշն ունեցածը :

Ոչ ոք կրնայ մտքէն անցընել, թէ երբ կը դուքնք Դաշնակցական Ազարոնեանի արժէքը, ատով իսկ ուրացած կ'ըլլանք ուամկավար Զօպանեանը (անունները կ'առնենք միայն իրբեւ բաղդատութեան եղու) :

Դարձեալ ոչ ոք իրաւունք ունի ենթադրելու, թէ երբ կը դուքնք Դաշնակցական Ազարոնեանի արժէքը, ատով իսկ ուրացած կ'ըլլանք ուամկավար Զօպանեանը :

Եւ յանցանք մը չի մեր բրածը այս պարագային : Ոչ իսկ անարդարութիւն մը :

Անոնք, որ ճշմարտութեան մէկ երեսը միայն կը տեսնեն եւ չեն տեսնելու կը զարնեն միւս երեսը, պարզապէս կը մեղանչեն այդ նոյն ճշմարտութեան դէմ :

Կանդ առնենք պահ մը այս «միւս երես»ին վրայ :

Եղէ Զարենց «մեղմէ» չէր, թէեւ իր համրամին մէկ մասը կը պարտի քննադատ նիկու Աղբալեանին: Գաղտնիք չի, որ Զարենց քան տարի շարունակ դրեց, գործեց ու խօսեցաւ Դաշնակցական թեան եւ Դաշնակցական Նիկուներում դէմ: Սակայն ասիկա պատճառ մը չեղաւ, որ մենք ուրանայինք Զարենցի արժէքը: Իր եղերական մահէն եւ բարձրապար Դաշնակցական մամուլը եւ Դաշնակցական մտաւորականներն էին, որ ողբացին իր տարածամ կորուսուր, դատախաղ կանոնելով իր թափած արիւնին համար:

«Հայաստանեան» մամուլին մէջ ոչ մէկ տող Զարենցի մահացման պարագաներուն մասին: Զայլոյթի եւ բողոքի ոչ մէկ ճիչ: Ոչ մէկ պոռթիւմ ու բողոք:

«Մեղմէ» չին Հայաստանի Երկու ՀԱՅԻՒԹԵՍԻ նոր վկաները, — միայն անուանիները, — բայց մենք էինք, որ արցունք թափեցնէք ամենէն աւելի, գատախաղ կանոնեցմանք եւ բողոք բարձանք ունդապար Զեկային ու չեկաններուն դէմ, հակառակ այն փաստին, որ այդ վկաները միշտ հայշոյած էին մեղի, պարսաւած էին մեղ եւ պայքարած մեղի դէմ:

Դարձեալ ոչ մէկ տող, ոչ մէկ բողոք, ոչ մէկ տրունջ «Հայաստանեան» մամուլին մէջ այս երկու հարիւր լիսուն նոր վկաներուն համար:

«Մեղմէ» չէր եւ չի Շահան Շահուրը, ընդհական, զրած ու գործած է մեղի դէմ: Բայց ամէնէն առաջ մենք զնահատեցնէք իր տաղանդը, եւ Դահաքային մէջ, որ քաջալեց իր նախաքային եւ մէծարեց գործը «եահանդը առանց երդի»:

Արշակ Զօպանեան, ուամկավար պետքէն, յանձի դրած ու յաճախ պայքարած է մեղի դէմ, եւ հիմա ալ կը դրէ ու կը պայքարէ: Բայց վկան

անունու մէր կապութեանէն ականած առիթով:

Հանդի մահուան օրերուն, ուամկավար Զօպանեան ուրիշ բանի մէջ այն, որ Շահուրը ճամփը առաջանաւ առաջանաւ մասին, քան ուամկավար թերթերը:

Հանդի մահակաղի Վահան թէքէնան կրակ ու բայթքէր միշտ Դաշնակցութեան դէմ: Իր մահուան առթիւ, յամենայն՝ դէպս, միայն չորս տող չպահեցնէք մենք, ինչպէս ըրին ուամկավար թերթերը Օհանջանեանի, Աղբալեանի, Ազարոնեանի, Շանթի եւ այլոց մահուան առիթով: Եւ այդ չորս տողն ալ զրեցին աւելի շատ անոնց թերութիւնները մատնանչելով, քան առաւելութիւնները:

Շահուրը մէր կուտական գաղափար մէր առաջանաւ առիթով:

Յանդի մահակաղի Վահան թէքէնան կրակ ու բայթքէր միշտ Դաշնակցութեան դէմ: Իր մահակաղի Վահան կամ առաջանաւ առաջանաւ մասին, քան ուամկավար թերթերը:

Յանդի մահակաղի Վահան թէքէնան կրակ ու բայթքէր միշտ Դաշնակցութեան դէմ: Իր մահակաղի Վահան կամ առաջանաւ առաջանաւ մասին, քան ուամկավար թերթերը:

Յանդի մահակաղի Վահան թէքէնան կրակ ու բայթքէր միշտ Դաշնակցութեան դէմ: Իր մահակաղի Վահան կամ առաջանաւ առաջանաւ մասին, քան ուամկավար թերթերը:

Յանդի մահակաղի Վահան թէքէնան կրակ ու բայթքէր միշտ Դաշնակցութեան դէմ: Իր մահակաղի Վահան կամ առաջանաւ առաջանաւ մասին, քան ուամկավար թերթերը:

Յանդի մահակաղի Վահան թէքէնան կրակ ու բայթքէր միշտ Դաշնակցութեան դէմ: Իր մահակաղի Վահան կամ առաջանաւ առաջանաւ մասին, քան ուամկավար թերթերը:

Յանդի մահակաղի Վահան թէքէնան կրակ ու բայթքէր միշտ Դաշնակցութեան դէմ: Իր մահակաղի Վահան կամ առաջանաւ առաջանաւ մասին, քան ուամկավար թերթերը:

Յանդի մահակաղի Վահան թէքէնան կրակ ու բայթքէր միշտ Դաշնակցութեան դէմ: Իր մահակաղի Վահան կամ առաջանաւ առաջանաւ մասին, քան ուամկավար թերթերը:

Յանդի մահակաղի Վահան թէքէնան կրակ ու բայթքէր միշտ Դաշնակցութեան դէմ: Իր մահակաղի Վահան կամ առաջանաւ առաջանաւ մասին, քան ուամկավար թերթերը:

Յանդի մահակաղի Վահան թէքէնան կրակ ու բայթքէր միշտ Դաշնակցութեան դէմ: Իր մահակաղի Վահան կամ առաջանաւ առաջանաւ մասին, քան ուամկավար թերթերը:

Յանդի մահակաղի Վահան թէքէնան կրակ ու բայթքէր միշտ Դաշնակցութեան դէմ: Իր մահակաղի Վահան կամ առաջանաւ առաջանաւ մասին, քան ուամկավար թերթերը:

Յանդի մահակաղի Վահան թէքէնան կրակ ու բայթքէր միշտ Դաշնակցութեան դէմ: Իր մահակաղի Վահան կամ առաջանաւ առաջանաւ մասին, քան ուամկավար թերթերը:

Յանդի մահակաղի Վահան թէքէնան կրակ ու բայթքէր միշտ Դաշնակցութեան դէմ: Իր մահակաղի Վահան կամ առաջանաւ առաջանաւ մասին, քան ուամկավար թերթերը:

Յանդի մահակաղի Վահան թէքէնան կրակ ու բայթքէր միշտ Դաշնակցութեան դէմ: Իր մահակաղի Վահան կամ առաջանաւ առաջանաւ մասին, քան ուամկավար թերթերը:

Յանդի մահակաղի Վահան թէքէնան կրակ ու բայթքէր միշտ Դաշնակցութեան դէմ: Իր մահակաղի Վահան կամ առաջանաւ առաջանաւ մասին, քան ուամկավար թերթերը:

Յանդի մահակաղի Վահան թէքէնան կրակ ու բայթքէր միշտ Դաշնակցութեան դէմ: Իր մահակաղի Վահան կամ առաջանաւ առաջանաւ մասին, քան ուամկավար թերթերը:

Յանդի մահակաղի Վահան թէքէնան կրակ ու բայթքէր միշտ Դաշնակցութեան դէմ: Իր մահակաղի Վահան կամ առաջանաւ առաջանաւ մասին, քան ուամկավար թերթերը:

Յանդի մահակաղի Վահան թէքէնան կրակ ու բայթքէր միշտ Դաշնակցութեան դէմ: Իր մահակաղի Վահան կամ առաջանաւ առաջանաւ մասին, քան ուամկավար թերթերը:

Յանդի մահակաղի Վահան թէքէնան կրակ ու բայթքէր միշտ Դաշնակցութեան դէմ: Իր մահակաղի Վահան կամ առաջանաւ առաջանաւ մասին, քան ուամկավար թերթերը:

Յանդի մահակաղի Վահան թէքէնան կրակ ու բայթքէր միշտ Դաշնակցութեան դէմ: Իր մահակաղի Վահան կամ առաջանաւ առաջանաւ մասին, քան ուամկավար թերթերը:

Յանդի մահակաղի Վահան թէքէնան կրակ ու բայթքէր միշտ Դաշնակցութեան դէմ: Իր մահակաղի Վահան կամ առաջանաւ առաջանաւ մասին, քան ուամկավար թերթերը:

Յանդի մահակաղի Վահան թէքէնան կրակ ու բայթքէր միշտ Դաշնակցութեան դէմ: Իր մահակաղի Վահան կամ առաջանաւ առաջանաւ մասին, քան ուամկավար թերթերը:

Յանդի մահակաղի Վահան թէքէնան կրակ ու բայթքէր միշտ Դաշնակցութեան դէմ: Իր մահակաղի Վահան կամ առաջանաւ առաջանաւ մասին, քան ուամկավար թերթերը:

Յանդի մահակաղի Վահան թէքէնան կրակ ու բայթքէր միշտ Դաշնակցութեան դէմ: Իր մահակաղի Վահան կամ առաջանաւ առաջանաւ մասին, քան ուամկավար թերթերը:

Յանդի մահակաղի Վահան թէքէնան կրակ ու բայթքէր միշտ Դաշնակցութեան դէմ: Իր մահակաղի Վահան կամ առաջանաւ առաջանաւ մասին, քան ուամկավար թերթերը:

Յանդի մահակաղի Վահան թէքէնան կրակ ու բայթքէր միշտ Դաշնակցութեան դէմ: Իր մահակաղի Վահան կամ առաջանաւ առաջանաւ մասին, քան ուամկավար թերթերը:

Յանդի մահակաղի Վահան թէքէնան կրակ ու բայթքէր միշտ Դաշնակցութեան դէմ: Իր մահակաղի Վահան կամ առաջանաւ առաջանաւ մասին, քան ուամկավար թերթերը:

Յանդի մահակաղի Վա

ՅԱՐԱՇ

ՕՐԱԹԵՐԹ

28րդ ՏԱՐԻ - 28° Անու 6842-Նոր շրջան թիւ 2253

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE
HARATCH fondé en 1925, R.C.S. 376-286
 Directeur : SCH. MISSAKIAN
 17, Rue Damesme — PARIS (13) Métro: TOLBIAC
 Վեցամս. 1100 ֆր., Տար. 2200, Արտ. 3000 ֆր.
 Tel. GOB. 15-70 Գիմ 10 ֆր. C.C.P. Paris 1678-63
 Mardi 19 AOUT 1952 Երեքշաբթի 19 ՕԳՈՒՍՏՈՒ

Խմբագիր՝ Շ. ՄԻՍԱՔԻԱՆ

ԵՐԵԿ ԵՒ ԱՅԱՐ

Ժողովրդական առած մը կ'ըսէ .
 «Հայը ձի հեծնէ՝ Աստուած կը մասնայ .
 ձիէն իջնէ՝ ձին կը մոռնայ» :

Պիտի կրնալի՞ք աւելի պերճիմաստ խօսք մը
 գտնել, պատկերացնելու համար մեր այսօրուան
 կեանքը, իր գարմանալան ելեւչներով :

Սկսինք պազային-քաղաքականէն :

Աւելի քան երեսուն տարի առաջ, Հայը ձին
 կը քչէր Սիսնեաց աշխարհէն կիլիկիա: Պահուսի
 ափերէն Սիշերկական :

Ոտքը գետնէն կարած, թափ տալով երեւա-
 կայութեան, ան կը սաւառնէր հորիզոնէ հորիզոն:

Ո՞վ կը համարձակէր կեցնել ձիտորը, քանի
 մը երկչոս հարցումներ ուղղելու համար :

Իր պաշտած Աստուածն անդամ արշաւը կը
 դիմէր եթէ ոչ իրեւ ամերիկեան դիտող, գոնէ
 իրեւ բոլորտիքան :

Ոչ աշխարհապրութիւնը եւ պատմութիւնը
 բան մը կը խօսէին իր սրտին ու մտքին, ոչ ալ
 դարձաւոր փորձառութիւնը :

Կարելի՞ էր մտածել անհնարին խոչընդունե-
 րու կամ յուսախաբութեանց մասին, երբ ազգին
 երեւելիները զլուխ զլիմի տուած էին Փարիզի
 մէջ, եւ աւետարեր լուրեր կը հազորդէին, պար-
 երաբար: Մանաւանդ որ, տիտղոս մըն ալ շահեր
 էինք, — «Փոքր դաշնակից» :

Ասուու մը ձիաւորը իջաւ ձիէն:

Անդունդ մը բացուած էր իր առջեւ, իրեւ
 հետեւանք իր միամտութեան եւ յաղթականներու
 կարձատեսութեան :

Միւս կողմէ, դաշոյն մը խրած էին իր կրո-
 նակէն, միեւնոյն ատեն կրակի աւալով տունը:

Բարեբախտաբար ափ մը հող ունէր ոտքին
 տակ: Եւ նորէն ոտքի կանդնեցաւ: Ակաները
 կծրտելով, բայց ամուր կառչելով այդ կորիզին:

Ծիծեննակին պատմութիւնն էր որ կը կրկ-
 նուէր: Դարերու պատմութիւնը:

Անչուշտ բոլորովին անձար չէր: Ոչ ալ ահ-
 տէր կամ անժառանդ:

Եւ ակայն, ձիէն վար իջած ըլլալով, կարծես
 թեւերն ալ կոստրած էին:

Աչքերը շլացին օտարին շքելանքէն: Ու թէն
 ձին չէ մոռցած. բայց կը թուի թէ կորսնցուցած
 է ձի հեծնելու վարժութիւնը:

Կորսնցուցած է թուիչքը, ինքնավատահու-
 թիւնը, հաւատքը:

Զափազանց յունտեսութիւն պիտի ըլլար
 «այս» պատասխանէլ:

Տակաւին կայծեր կը չողան իր աչքերուն մէջ,
 եւ թեւերը կը շարժին ամէն ուղղութեամբ, ես-
 թանասուն ցամացնելու վրայ:

Բայց ու երեկուան կրակու նայուածքը՝
 ձիւն վրայ. եւ այսօրուան տարտամ կայծկը-
 տուքները:

Երէկ ծրագիրներ կորոճար, Քիւրտերուն հա-
 յերէտ սորիցնելու համար:

Այսօր շատ բնական կը գտնէ որ իր իսկ զա-
 ւակները մոռնան մայրէնի լեզուն:

Երէկ պարծանքով կը պատմէր ամէնուն՝ թէ
 Աստուած հայած է Աղամի հետ:

Այսօր ինքն ալ անջրապետ մը կը բանայ սերուն-
 դէ սերունդ, աւելորդ բեռ մը համարելով մայրէ-
 նիքը:

Երէկ պատրաստ էր լեռներ գլորելու, լեռն ի
 վար գլորելու, «ի սէր ազգութեան»:

Այսօր հետ ի հետ կը գործէ հարստութիւն դի-
 զելու համար, վարժապետներուն և վարդապետ-
 ներուն ձգելով մշակոյթը եւ մնացեալը:

Երէկ կ'աղաղակէր ամէն տեղ. — Հայ եմ ես:
 Այսօր կը ճգնի պարտիկել իր ինքութիւնը:

Կընաք անվերջ շարունակել, բազդատելով
 զանապան երեւոյթներ եւ իրողութիւններ:

Ամէն պարագայի մէջ, պիտի չկրնաք ժիստել
 թէ լայն, եւ այսօրուան միջեւ:

Գոնէ ձին չմոռնայինք:

ՀԱՅԱԿԱՆ ՂԱՂՈՂՈՐԻՑԻ ԱՐ

Սուրիոյ Արշակունյաց Ամէջ

ՀԱՅԱԿԱՆ ՂԱՂՈՂՈՐԻՑԻ ԱՐ

Սուրիոյ Արշակունյաց Ամէջ

ՀԱՅԱԿԱՆ ՂԱՂՈՂՈՐԻՑԻ ԱՐ

ՄԵՐՉԱԿՈՐ ԱՐԵՒԵԼՔԻ ՀԱՅԿ. ԳԱՂՈՒԹՆԵՐԸ

Դ. — Սուրիա (2)

ԱԶԳԱՅԻՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹԻՒՆ. — Հայ առաքելական եկեղեցոյ պատկանող մեր հայրենակցիները կը կառավարուին ըստ Ազգային Սահմանադրութեան եւ կառաւած են Մեծի Տանն Կիմկերոյ կաթողիկոսութեան (Անթիլիս):

Սուրբիա ունի երկու թեմ — Հալէպի (Բերիա) և Դամասկոսի:

Ինչպէս տեսանք, Հալէպի թեմը իր հոծ թնակչութեամբ, դպրոցներով ու եկեղեցիներով շատ աւելի կարեւոր է քան Դամասկոսին: Ծրադի կայ արդէն, Դամասկոսի թեմն ալ Հալէպի կապելու՝ ուժերու կեղրոնացում յառաջ բերելու համար:

Հալէպի թեմին առաջնորդն է Զարեհ եպիսկոպոս, Համալսարանական, երիտասարդ, ճարտասան եւ գործունեայ կղերական մը, որ մէծ ժողովրդականութիւն կը վայելէ: Իր նախաձեռնութեան եւ ջանքերուն կը պարտի Հալէպի Քառակի կապելու՝ ուժերու կեղրոնացում յառաջ բերելու համար:

Դարձեալ իր դիմումներուն չնորհւել էր, որ վերջերս Սուրբիոյ կառավարութիւնը բարեացակամութեամբ վերաբննեց 27 մայս 1952ին հրատարակուած կրթական 175 թիւ ուր օրէնքը, որուն համաձայն Հայերէնը պիտի նկատուէր «օտար լեզու» եւ Հայի. վարժարաններու մէջ շարաթական չորս պահէն աւելի Հայերէն պիտի չգասաւանդուէր, օրուան հոգեւոր պիտերը իրաւասութիւն պիտի չունենային աղդ. վարժարաններուն վրայ, որոնք ուղղակի պիտի ենթարկուէն ուրբահական իշխանութեանց, պիտի արգիլուէն երկուու վարժարանները եւ պիտական նախակրթաբանի վկայական չունեցողները պիտի չկրնային օտար կամ մասնաւոր երկրորդական վարժարան յաճախել:

Այժմ Հայերէնը ընդունուած է իրեւ Համայնքի լեզու» եւ ուեէ սահմանափակման չենթարկուած: Միայն թէ Հայերէնի հաւասար սատիմանի վրայ պիտի ուսուցուի նաեւ տեղական լեզուն — արարերէնը՝ ըստ պիտական ծրագրի: Արդէն Իրաքի մէջ ասուիներէ ի վեր կը կրթուի պիտական ծրագրը: Մեր Հայրենակիցներուն ալ կը պահանջէ որ նոր սերունդը Հայերէնի հետ միաժամանակ սորմի արարերէնը, որ ներկայիս տիրապետող է Իրաքին ու Սրարիայէն մինչեւ Եղիպտոս, Ալժերիա, Թունիզու ու Մարոք:

Առաջնորդին կողքին կան Քաղաքական ժողովը եւ Ռւսումնական Խորհուրդը՝ աղդային գործերը վարելու համար:

Հալէպի թեմին ենթակայ Ճէղիրէն ունի իր հոգեւոր հովիւր յանձին երիտասարդ կրօնաւորի մը՝ Տաճատ վրդ. Ուրֆալեան:

Դամասկոսի Պատրիարք Հայութ Համայնքի առաջարարական կաթոլիկոսի կապոււած էր Երուսաղէմի պատրիարքութեան:

Դամասկոսի Պատրիարք Հայութ Համայնքի Ս. Մարգիս վանքը, որ մէծ հնութիւն ունի իր հոգեւոր հովիւր յանձին սերունդը Հայերէնի մը՝ Տաճատ վրդ. Ուրֆալեան:

Դամասկոս ունի իր առաջնորդը՝ Շաւարչ վարդապետ Գոյումձեան, Ենթակայ Անթիլիսակի կաթողիկոսարանին (Դամասկոսի թեմը նախապէս կապոււած էր Երուսաղէմի պատրիարքութեան):

Դամասկոսի Պատրիարք Հայութ Համայնքի Ս. Մարգիս վանքը, սերունդը Հայութ Համայնքի մէջ տեղաւորուած էին 1917 գեկտեմբերէն մինչեւ 1918ի Զինադադարը՝ Կիլիկիոյ կաթողիկոս Սահակ Բ. Խապայեան (որ այդ օրերուն իր վրայ կը միացնէր նաեւ Այժմեայն Հայութ Համայնքի միացնէ եւ Պոլսոյ եւ Երուսաղէմի պատրիարքի տիտղոսները), իր Սինոդի անդամներուն հետ Մադարիա արք. Օբամանեան, Պետրոս եպսկ. Սարձեան (Ետքէն Կիլիկիոյ կաթողիկոս), Գարեգին վրդ. Խաչատրեան (այժմ պատրիարք կ. Պոլսոյ), Եղիշէ եպսկ. Կարոյեան եւ Գիւտ եպսկ. Միհիթարեան:

Այդ օրերուն 30.000ի հասնող զաղթական Հայերը լաւ ասպնջականութիւն գտած էին տեղացիներէն եւ կարճ ժամանակի մէջ ինքնարաւ դարձած:

1918ի Զինադադարէն վերջ, երբ Հայրենակարձ կատարուեցաւ, Դամասկոսի մէջ մնացին 4000 Հայեր միայն: Կիլիկիոյ պարապմէն ետք նոր զաղթականներ եկան եւ Հայութեան թիւը բարձրացաւ 14.000ի: Ասոնցէ շատեր տեղաւորուած էին Պատրիարքի, Պատրիարքական թիւն մէջ գաղաքէն մէկուկէս ժամ հեռու զաղթակայաններուն մէջ: Կիները մէծ մասով կ'աշխատէին մատուտակի ու բուրդի գործարանները: Հետուածէ բուրդը ալ տեղաւորուեցան տուներու մէջ:

Ներկայիս Հայութեան թիւը պակաս է Սուրբիոյ մայրաքաքին մէջ: Շատեր 1925ի Ճէպէլը Տրիւղի դէպէլէն ետք, ուրիշներ 1945-47 հեռացան ու գացին դէպէլ կիրանան, Հայութան ու Հարաւային Ամերիկա:

ԴՊՐՈՑՆԵՐ. — Բայ 1950ի վիճակադրութեան, Հալէպի թեմն ունի 32 վարժարան: Քաղաքին եւ

արուածաններու աշակերտներուն թիւն է 7640, 3692 աղջիկ եւ 3948 մանչ: Դպրոցներէն 21ը աղային սեփականութիւն էն: (1947ի վիճակադրութիւնը ցոյց կուտար ամբողջ թեմին համար 41: դպրոց 6560 աշակերտով, 3574 մանչ, 2986 աղջիկ եւ 267 ուսուցիչ, 124 այր եւ 143 կին):

Ներկայիս Հալէպի թեմին մէջ կան 109 ուսուցիչ եւ 141 ուսուցչուէր, համագումար 250: Ուսուցիչները կը ստանան ամսական 125—175 ուսուցիական ոսկի (15.625—21.875 ֆրանք մօտաւորապէս), ուսուցչուէրները՝ 50—125 ոսկի (6250—15.625 ֆրանք):

Անչուշտ այս ամսաթոշակները բաւարար չեն ապրեցնելու մէր կրթական մշակները, որոնք միշտ կը ծառային անձնուիրարար:

Հալէպի մէջ կան կարգ մը աղդային գպրոցներ, որոնց վրայ զգալի է քաղաքական հոսանքը մը կամ Հայրենակացական միութեան մը աղդեցութիւնը:

Քաղաքի ամբէնին մէծ վարժարանն է Հայկագիտանի, որուն տնօրէնն է ծանօթ բանաստեղծ եւ Հայութ պատութեան դանութիւնը:

Հալէպի մէջ կան կարգ մը աղդային գպրոցներ, որոնց վրայ զգալի է քաղաքական հոսանքը մը կամ Հայրենակացական միութեան մը աղդեցութիւնը:

Քաղաքի ամբէնին մէծ վարժարանն է Հայկագիտանի, ուրուն աղջիկ մը աղդային գպրոցները, որուն մանամարտական մասնակի մասին կամ Հայրենակացական միութեան մը աղդեցութիւնը:

Հալէպի մէջ կան կարգ մը աղդային գպրոցները, որուն մանամարտական մասնակի մասին կամ Հայրենակացական միութեան մը աղդեցութիւնը:

Հալէպի մէջ կան կարգ մը աղդային գպրոցները, որուն մանամարտական մասնակի մասին կամ Հայրենակացական միութեան մը աղդեցութիւնը:

Հալէպի մէջ կան կարգ մը աղդային գպրոցները, որուն մանամարտական մասնակի մասին կամ Հայրենակացական միութեան մը աղդեցութիւնը:

Հալէպի մէջ կան կարգ մը աղդային գպրոցները, որուն մանամարտական մասնակի մասին կամ Հայրենակացական միութեան մը աղդեցութիւնը:

Հալէպի մէջ կան կարգ մը աղդային գպրոցները, որուն մանամարտական մասնակի մասին կամ Հայրենակացական միութեան մը աղդեցութիւնը:

Հալէպի մէջ կան կարգ մը աղդային գպրոցները, որուն մանամարտական մասնակի մասին կամ Հայրենակացական միութեան մը աղդեցութիւնը:

Հալէպի մէջ կան կարգ մը աղդային գպրոցները, որուն մանամարտական մասնակի մասին կամ Հայրենակացական միութեան մը աղդեցութիւնը:

Հալէպի մէջ կան կարգ մը աղդային գպրոցները, որուն մանամարտական մասնակի մասին կամ Հայրենակացական միութեան մը աղդեցութիւնը:

Հալէպի մէջ կան կարգ մը աղդային գպրոցները, որուն մանամարտական մասնակի մասին կամ Հայրենակացական միութեան մը աղդեցութիւնը:

Հալէպի մէջ կան կարգ մը աղդային գպրոցները, որուն մանամարտական մասնակի մասին կամ Հայրենակացական միութեան մը աղդեցութիւնը:

Հալէպի մէջ կան կարգ մը աղդային գպրոցները, որուն մանամարտական մասնակի մասին կամ Հայրենակացական միութեան մը աղդեցութիւնը:

Հալէպի մէջ կան կարգ մը աղդային գպրոցները, որուն մանամարտական մասնակի մասին կամ Հայրենակացական միութեան մը աղդեցութիւնը:

Հալէպի մէջ կան կարգ մը աղդային գպրոցները, որուն մանամարտական մասնակի մասին կամ Հայրենակացական միութեան մը աղդեցութիւնը:

Հալէպի մէջ կան կարգ մը աղդային գպրոցները, որուն մանամարտական մասնակի մասին կամ Հայրենակացական միութեան մը աղդեցութիւնը:

Հալէպի մէջ կան կարգ մը աղդային գպրոցները, որուն մանամարտական մասնակի մասին կամ Հայրենակացական միութեան մը աղդեցութիւնը:

ԱՆԴՐԻՆԵԼԻՆ ՀԵՐՈՍՆԵՐԸ ՓՐԿՈՒԵՑԱՆ

Փետք Մէն Մառթէնի անդունդէն մէկիկ մէկիկ վեր բարձրացան տարաբախս լուպանի չորս ընկերները, մինչ ժողովուրդը անձկութեամբ կը սպասէր անդունդին եղերքը: Լապեռի (Հիւէական մասնագէտ) վերելքը տեսեց երեք ժամ 8 վայրկեան, այսինքն 365 մեթրի վրայ մէկ վայրկեանի մէջ երեք մէթր: Դարձեալ վար իջեցուցին եւեկտրական երկաթեայ պարանը ու վեր բարձրացին Օքալինի, յետոյ պարանը դարձեալ խանգարում մը ունեցաւ եւ թաղէֆ եւ Տոքթ: Մէնէ յայտարարեցին թէ կը նախընտրեն կիրակի կէսօրին վեր ելլէ: Թաղէֆ 270 մեթր բարձրանալ ետք, դարձեալ խանգարում պարանի, մինչեւ որ չորս ժամ 10 վայրկեան պարապէն մէջ տատանելէ ետք, վերջապէս յաջողեցան թաղէֆին ալ վեր հանել: Տոքթ: Մէուէի անդունդէն դուրս դալին ետք, հոն պիտի մնայ միայն լուպանի մարմէնը: Դժուարութեամբ կարել եղաւ համոզել հայրը թէ կտանգարու էր վեր հանելը:

Անդունդին այս բոլոր գործողութիւնները շարժանկարի վերածուեցան: Հասոյթը պիտի յատկացնեն լուպանի երկու տարեկան տղուն:

× Կառավարութիւնը որոշեց ազգային ծառայութեան յիշատակարանին մէջ արձանագրել տարաբախս լուպանը:

ՔԱՆԻ ՄԷ ՅԱՂԱՎ

Թէ ՀՐԱՆԵՆ կը հեռագրեն թէ կերակի օր ծանր ընդհարումներ տեղի ունեցան մայրաքաղաքին մէջ: Իրանցի հայրենասէրներ բիրերով յարձակեցին համայնավար թուտեհի անդամներուն վրայ ուրո՞ք պատասխանեցին քարեր եւ ծառերու ծիւղեր նետելով: Աստիկանութիւնը միջամտելով յիսուն հոգի ձերբակալեց: Անկարգութիւնները ծագեցան այն պահուն երը կայսերական քայլերու կը հնչէնին հինգ պինմաներու մէջ: Թուտեհի կուսակիցները բողոքած էին քայլերդին դէմ եւ սինմաներէն գուրս հանուած ատեն յարձակում կրեցին: — Տոքթ: Մոսատեղ ծանր նուազում մը ունեցաւ կերակի օր: Ից տղան, որ անձական բժիշկն է, բացարձակ հանդիսատ պատուիրեց: Վարչապետը հաղիւ քանի վայրկեան կրցաւ տեսակի անգլ. գեսապահին հետ:

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ Պերլինի մէջ ինը խանութպաններ տուգանքի գատապարտուեցան, պտուղ, բանջարեղին եւ ուրիշ ուտեստներ ծախած ըլլալով արեւմտեան ըրջանի բնակիչներուն: Այս առթիւ մասնաւոր չնորհակալութեան արժանացան այն լրատունները որո՞ք մատնանշուններ կատարած էին: Այսուետե պիտի վարձատրուին այս կարգի լրատունները:

ԱԻՍՏՐԻՈՅ հաշտութեան դաշնագրին համառու ծրագրիր մերժելով, Խ. Միութիւնը դիմել կուտայ թէ արեւմտեան պետութիւններ կուլքն «Նոր իտալիա մը» դարձնել Աւստրիան: Մոսկուա երկու պայմաններ կ'առաջարկէ, բանակցութիւնները չարունակելու համար: — 1. Կարելի չէ լուծել Աւստրիոյ հաշտութեան խնդիրը, առանց թրիստէի հարցին: — 2. Գերմանական հարցին լուծումը նախապայման է Աւստրիոյ խնդիրը կարգադրելու համար:

ԱՀՄԵԼԻ ԹԱԹԱՌ մը եւ հեղեղ մը ահագին կորուստներ պատճառեցին ամբողջ Անգլիոյ, մասնաւորպայէս Տէվլինայրի մէջ: Տասերկու հոգի մեռած եւ 39 հոգի անհետացած են: Նիւթական վնասը կը հաշուն եօթը միլիոն ոսկի: Պրիսթոլի ջրանցքին վրայի փոքրիկ լինմառութ գիւղը ամբողջին քանդուեցաւ. ժողովուրդը պարպեցին: Կազը եւ եւեկտրականութիւնը կտրեցին: Թագուհին հանդակակութիւնը բացաւ աղէտեալներուն համար:

ԱՆՏԱՌԱՅԻՆ ՄԵԾ ՀՅԹԵՀ մը ծագեցաւ Քոթ ա՛Ալլու՛ Անթիպի եւ Մուտէի միջեւ: Ժողովուրդը լեղապատու կը փախէիր, մինչ հրդեհը կը լափէր հաղարաւոր հետարքներ: Բաղմաթիւ վիրաւորներ կան: Իսկ զէնքի մթերանցները կը պայմէին ջերմութիւննէ: Ականատեսներ կը պատճեն թէ կրակի ունեցան առաջարկ ժամանական 40 քիլոմեթր, աւերելով տուններ, պարակներ: Հարիւրաւոր բնակիչներ տեղափոխուեցան: Քանի հոգի հիւանդանոց փոխադրուեցան: Հրդէհին պատճառը չէ ճշտուած տակաւին: Ծառերը չորցած էին տաքէն եւ երաշտէն որո՞ք կը տեսեն շաբաթներէ ի վեր: Հրդէհ խումբեր օդնութեան հասան թուլնէն, բայց մէծ դժուարութեանց հանդիպեցան, վասնի միենոյն ատեն կը պայմէին պատերազմի միջոցին թաղուած ուումքեր: — Տաքը մէծ աւերներ կը գործէ նաեւ իտալիոյ մէջ: Միլիոնաւոր բարկարագելն իրենց արձակուրդը, խուսափելու համար քաղաքներու անտանելի տաքէն:

ՊՈԼՍՈՅ Պէջիւք Տօղու» թէրթը կը գրէ (10 օգոստ) — Վերջին օրեսու հայ փոքրամասնութեան մէջ համայնավարական եւ Հակակառավարական Ելոյթները տակաւ կ'աւելնան:

Երէկ ալ ժամը 14ին ատենները իսթիքլալ պողոտային վրայ Երուսաղ անուն Հայ մը յանկարծ յարձակեցաւ ճամբէն քալող կիներուն վրայ եւ

ԾԱԽՈՒ ԵՆ (ՍԱԿԱԻԱԹԻԻ)

ՀԵՏԵԼԵՍԼ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ
«ՅԱՌԱՅՈՎ» ԽՄԲԱԳՐԱՍԱՆ ՄԷՋ
1. — ՀԱՅԱՍՏԱՆ ՔԱՐՏՏԱԸ, Ա. Արենեանի, գունաւոր, վիճակագրական տեղեկութիւններով : Գին 500 Փրանք :

2. — ՀՈՂԸ (պատմուածքներ), երիտասարդ գրող Նդ. Պօյանեանի, ընտիր տպագրութեամբ : Գին 400 Փրանք :

3. — ԱՐԱԾԱՆԻ, վարուցան գրականութեան եւ արուեստի, Գ. Հատոր: Գին 150 Փրանք :

ԳՐԱՏՈՒՆ ՀՐԱՆՏ ՍԱՄՈՒԻԼ

51, Rue Monsieur le Prince, Paris (6)

DANton 88.65, Chêque Postal: Paris 1278-35

Բաց է ամառուակ եղանակին :

Հայերէն հին եւ նոր գրքերու ճոխ մթերք :

Հայոց պատմութեան եւ գրականութեան վերաբերեալ Քրանսերէն ինքնազիր եւ թարգմանածոյ բազմաթիւ հրատարակութիւններ:

Կոմիտաս Վարդապետի եւ ուրիշ հանրամասնութիւններու գործական գործերը:

Արեւելագիտական պատասխան գրքերու գործական աշակերտը, Փրանսերէն, անդլիքներէն եւ եւրոպական այլ լեզուներով :

Սակաւաթթիւ օրինակներ մնացած են Ա. Pasdermadjianի Histoire de l'Arménieէն, գին 1500 Փրանք :

ԼՈՅՍ ՏԵՍԱԿ

«ԵՐԵՔ ԷԻՆ ԱՆՈՆՔ...»

Տիրան Աէմեան գեղարտիկ գծադրութիւններով կը ներկայացնէ ողբացեալ նիկոլ Արմենի Անդիւնինի, Լեհին ՇԱՆԹԻ եւ ԳԱՍՊԱՐ իփէկնեան յաջորդական մահերը:

Գին 1 սուրբական ոսկի:

ՀԻՒԱՆԴԱՎԱՀՈՒՀՈՒՀԻ ԿՈՒԶՈՒԻ

Անտիյյիի ծերափոցին համար վկայեալ հիւանդավահուհէ մը կուղութիւն: Դիմել ուղղակի մասնական մասնական աշակերտին:

Դուք. Վահրամ Զիլինկի բանական համար կուղութիւն:

Տիրու կամ Հայութ Զիլինկի բանական համար կուղութիւն:

Տիրու կամ

Նադաշ Յովնարան «Բանասեղծութիւններ»

ԽՄԲ.— «Եջմիածին» ամսագրի վերջին թիւէն հետեւեալ տեղեկութիւնները կը բաղենք այս գրքի մասին, որ հրատարակուած է և Հայաստանի Պիտութեանց Ակադեմիային կողմէ՝ (1951)։

Ժողովածուն Գետական մատենադարանի ձեռադիրներու հիմն վրայ, պատրաստած են Մասականեան ու Նազարեան։

Նադաշ Յովնաթանի բանաստեղծութեանց այս ժողովածուն հարուստ է, խնամքով ու դիտականօրէն կաղմուած; Հեղինակները աշխատած են բարդակողմանի կերպով ներկայացնել Յովնաթանի ամբողջ ստեղծագործութիւնը, հաւաքած են նաև օժանդակ նիւթեր, տուած են մանրամասն ու դիտական ծանօթութիւններ։

Ժողովածուն կը բաղկանայ քանի մը մասէ Յառաջարանի մէջ կուտայ կենսագրական-քննադարական ակնարկ Յովնաթանի կեանքի ու դուռնութեան մասին, ուր ճշուած է Յովնաթանի կենսագրութեան առանձին տուեալներու ժամանակադրանքը, ինչ որ արհեստները, կատարուած է ինչ արհեստները, կատարուած է ինչ պատական կարգը, ինչ որ կ'օգնէ որոշել անոր կարգ մը երգերու յօրինման ժամանակը; Կարեւոր ճշուած է նաև Յովնաթանի թիֆլոս երթաւոր ժամանակը; Յարդ ընդունուած էր որ Վրացիներու Վախտանգ Թագաւորը հրաւիրած է Նադաշ Յովնաթանը Շոսոթէն թիֆլոս 1716էն ոչ առաջ: Հոս, նոր ուսումնասիրութեամբ պարզուած է որ Յովնաթան թիֆլոս պէտք է դաշտած ըլլայ 1702-1712ի միջեւ։

Ժողովածուն կազմողները Յովնաթանի ստեղծագործութիւնները բաժնած են քանի մը մասի—
1) Սիրոյ երգեր, 2) Խրատական, 3) Երգիծական
4) Խնջորի երգեր, 5) այլ երգեր։

Յովնաթանին մեղի հասած են 32 սիրային բանաստեղծութիւններ ոյնոք ուշագրաւ են ու արժէքաւոր: Անոնք դուղարիկ, դունագեղ, ջաշափելիութեան հասնող պատկերաւոր եւ մանաւանդ զուարթ ու կենսաթիրի երգեր են: Այդ երգերը տողորուած են կեանքի բուռներու ժամանակն ու երկար տարիներ Սերաստիա գտնուող մեր եղացյրները մնացած են լքուած ու մոռուած, ոչ ոք հետաքրքրուած է անոնց վիճակով: Պատրիարքարարան ուղղուած դիմումները մնացած են անպատասխան: Արսանեան հպիսկոպոս ներքին պայքարներու յատկացուցած էր ժամանակն ու միջոցները, մոռնալով իր բուռն պարտականութիւնն ու կոչումը:

Երգերու ակնարկով Սերաստիա աւելի շատ շինարարութիւն ունեցած է քանի կեսարին: Քանի մը նոր պողոսաներ բացուած են եւ նոր չինքեր շինուած: Հին քաղաքը սակայն կը մնայ անփոփոխ:

Պետքանուր ակնարկով Սերաստիա աւելի շատ շինարարութիւն ունեցած է քանի կեսարին: Քանի մը նոր պողոսաներ բացուած են եւ նոր չինքեր շինուած: Հին քաղաքը սակայն կը մնայ անփոփոխ:

Պետքանուր ակնարկով Սերաստիա աւելի շատ շինարարութիւն ունեցած է քանի կեսարին: Քանի մը նոր պողոսաներ բացուած են եւ նոր չինքեր շինուած: Հին քաղաքը սակայն կը մնայ անփոփոխ:

Պետքանուր ակնարկով Սերաստիա աւելի շատ շինարարութիւն ունեցած է քանի կեսարին: Քանի մը նոր պողոսաներ բացուած են եւ նոր չինքեր շինուած: Հին քաղաքը սակայն կը մնայ անփոփոխ:

Պետքանուր ակնարկով Սերաստիա աւելի շատ շինարարութիւն ունեցած է քանի կեսարին: Քանի մը նոր պողոսաներ բացուած են եւ նոր չինքեր շինուած: Հին քաղաքը սակայն կը մնայ անփոփոխ:

Պետքանուր ակնարկով Սերաստիա աւելի շատ շինարարութիւն ունեցած է քանի կեսարին: Քանի մը նոր պողոսաներ բացուած են եւ նոր չինքեր շինուած: Հին քաղաքը սակայն կը մնայ անփոփոխ:

Պետքանուր ակնարկով Սերաստիա աւելի շատ շինարարութիւն ունեցած է քանի կեսարին: Քանի մը նոր պողոսաներ բացուած են եւ նոր չինքեր շինուած: Հին քաղաքը սակայն կը մնայ անփոփոխ:

Պետքանուր ակնարկով Սերաստիա աւելի շատ շինարարութիւն ունեցած է քանի կեսարին: Քանի մը նոր պողոսաներ բացուած են եւ նոր չինքեր շինուած: Հին քաղաքը սակայն կը մնայ անփոփոխ:

Պետքանուր ակնարկով Սերաստիա աւելի շատ շինարարութիւն ունեցած է քանի կեսարին: Քանի մը նոր պողոսաներ բացուած են եւ նոր չինքեր շինուած: Հին քաղաքը սակայն կը մնայ անփոփոխ:

Պետքանուր ակնարկով Սերաստիա աւելի շատ շինարարութիւն ունեցած է քանի կեսարին: Քանի մը նոր պողոսաներ բացուած են եւ նոր չինքեր շինուած: Հին քաղաքը սակայն կը մնայ անփոփոխ:

Պետքանուր ակնարկով Սերաստիա աւելի շատ շինարարութիւն ունեցած է քանի կեսարին: Քանի մը նոր պողոսաներ բացուած են եւ նոր չինքեր շինուած: Հին քաղաքը սակայն կը մնայ անփոփոխ:

Պետքանուր ակնարկով Սերաստիա աւելի շատ շինարարութիւն ունեցած է քանի կեսարին: Քանի մը նոր պողոսաներ բացուած են եւ նոր չինքեր շինուած: Հին քաղաքը սակայն կը մնայ անփոփոխ:

Պետքանուր ակնարկով Սերաստիա աւելի շատ շինարարութիւն ունեցած է քանի կեսարին: Քանի մը նոր պողոսաներ բացուած են եւ նոր չինքեր շինուած: Հին քաղաքը սակայն կը մնայ անփոփոխ:

Պետքանուր ակնարկով Սերաստիա աւելի շատ շինարարութիւն ունեցած է քանի կեսարին: Քանի մը նոր պողոսաներ բացուած են եւ նոր չինքեր շինուած: Հին քաղաքը սակայն կը մնայ անփոփոխ:

Պետքանուր ակնարկով Սերաստիա աւելի շատ շինարարութիւն ունեցած է քանի կեսարին: Քանի մը նոր պողոսաներ բացուած են եւ նոր չինքեր շինուած: Հին քաղաքը սակայն կը մնայ անփոփոխ:

Պետքանուր ակնարկով Սերաստիա աւելի շատ շինարարութիւն ունեցած է քանի կեսարին: Քանի մը նոր պողոսաներ բացուած են եւ նոր չինքեր շինուած: Հին քաղաքը սակայն կը մնայ անփոփոխ:

Պետքանուր ակնարկով Սերաստիա աւելի շատ շինարարութիւն ունեցած է քանի կեսարին: Քանի մը նոր պողոսաներ բացուած են եւ նոր չինքեր շինուած: Հին քաղաքը սակայն կը մնայ անփոփոխ:

Պետքանուր ակնարկով Սերաստիա աւելի շատ շինարարութիւն ունեցած է քանի կեսարին: Քանի մը նոր պողոսաներ բացուած են եւ նոր չինքեր շինուած: Հին քաղաքը սակայն կը մնայ անփոփոխ:

Պետքանուր ակնարկով Սերաստիա աւելի շատ շինարարութիւն ունեցած է քանի կեսարին: Քանի մը նոր պողոսաներ բացուած են եւ նոր չինքեր շինուած: Հին քաղաքը սակայն կը մնայ անփոփոխ:

Պետքանուր ակնարկով Սերաստիա աւելի շատ շինարարութիւն ունեցած է քանի կեսարին: Քանի մը նոր պողոսաներ բացուած են եւ նոր չինքեր շինուած: Հին քաղաքը սակայն կը մնայ անփոփոխ:

Պետքանուր ակնարկով Սերաստիա աւելի շատ շինարարութիւն ունեցած է քանի կեսարին: Քանի մը նոր պողոսաներ բացուած են եւ նոր չինքեր շինուած: Հին քաղաքը սակայն կը մնայ անփոփոխ:

Պետքանուր ակնարկով Սերաստիա աւելի շատ շինարարութիւն ունեցած է քանի կեսարին: Քանի մը նոր պողոսաներ բացուած են եւ նոր չինքեր շինուած: Հին քաղաքը սակայն կը մնայ անփոփոխ:

Պետքանուր ակնարկով Սերաստիա աւելի շատ շինարարութիւն ունեցած է քանի կեսարին: Քանի մը նոր պողոսաներ բացուած են եւ նոր չինքեր շինուած: Հին քաղաքը սակայն կը մնայ անփոփոխ:

Պետքանուր ակնարկով Սերաստիա աւելի շատ շինարարութիւն ունեցած է քանի կեսարին: Քանի մը նոր պողոսաներ բացուած են եւ նոր չինքեր շինուած: Հին քաղաքը սակայն կը մնայ անփոփոխ:

Պետքանուր ակնարկով Սերաստիա աւելի շատ շինարարութիւն ունեցած է քանի կեսարին: Քանի մը նոր պողոսաներ բացուած են եւ նոր չինքեր շինուած: Հին քաղաքը սակայն կը մնայ անփոփոխ:

Պետքանուր ակնարկով Սերաստիա աւելի շատ շինարարութիւն ունեցած է քանի կեսարին: Քանի մը նոր պողոսաներ բացուած են եւ նոր չինքեր շինուած: Հին քաղաքը սակայն կը մնայ անփոփոխ:

Պետքանուր ակնարկով Սերաստիա աւելի շատ շինարարութիւն ունեցած է քանի կեսարին: Քանի մը նոր պողոսաներ բացուած են եւ նոր չինքեր շինուած: Հին քաղաքը սակայն կը մնայ անփոփոխ:

Պետքանուր ակնարկով Սերաստիա աւելի շատ շինարարութիւն ունեցած է քանի կեսարին: Քանի մը նոր պողոսաներ բացուած են եւ նոր չինքեր շինուած: Հին քաղաքը սակայն կը մնայ անփոփոխ:

Պետքանուր ակնարկով Սերաստիա աւելի շատ շինարարութիւն ունեցած է քանի կեսարին: Քանի մը նոր պողոսաներ բացուած են եւ նոր չինքեր շինո

Մահապարտիկ յալտութիւնները

ԳՐԱՏՈՒՆ ՀՐԱՆՏ ՍԱՄՈՒԵԼ

51, Rue Monsieur le Prince, Paris (6)

DANton 88.65, Chêque Postal: Paris 1278-35

Բաց է ամսութան եղանակին :

Հայերէն հին եւ նոր գրքերու ձոխ մթերք :

Հայոց պատմութեան եւ գրականութեան վե - րաբերեալ Փրանսէրէն ինքնազիր եւ թարգմանա - ծոյ բազմաթիւ հրատարակութիւններ :

Կոմիտաս Վարդապետի եւ ուրիշ հայ երգա - հաններու երաժշտական գործերը :

Արևելագիտական եւ բիւզանդագիտական գիր - քեր, Փրանսէրէն, անդլիքին եւ եւրոպական այլ լեզուներով :

Սակառաթիւ օրինակներ մնացած են H. Pasder - մայակի Histoire de l'Arménieէն, գին 1500 Փրանք :

ԴԱՄԲԱՐԱՆԻ Ի ՑԻՇԱՍԿ ՀԱՅ ԶԻՆՈՒՈՐՆԵՐՈՒ

Կը ինդրուի մեզմէ ծանուցանել թէ Օդոսու . 21ին, առուուան ժամը 9ին իչո քաղաքի գերեզ - մանատան մէջ տեղի պիտի ունենայ դամբարանի

բացում, պատուակալ նախազառութեամբ քաղա - քապետին: Դամբարանը կառուցուած է ի յիշա - տակ յիսնապետ Սուրէն Մարտիրոսեանի, եւ

այն բոլոր զինուուններու, որոնք ինկան ազատա - գրութեան համար իչո քաղաքի ճակատամար - տին մէջ, 1944 Օզուսոսին, յանուան Ֆրանսայի ա - զատագութեան : Թուրունէն օթոքարով իջնել

Հայրէսի քաղաքավետութեան հրապարակը :

ՎԱԼԱՆՍ — Գրիգոր Վ. Պավեան եւ իր եղ - րօրորդինները կը ծանուցանեն թէ յառաջիկայ կի - րակի, 24 Օդոսու, ժամը 10ին, իրենց մօրը եւ

մեծ մօրը՝ թագուհի Պավեանի դառնազէտ մահ - ուան քառասունքին առթիւ հոգեհանգստեան պա -

տարագ եւ պաշտօն պիտի մատուցուին Վալանսի Հայ Կաթողիկէ եկեղեցին մէջ:

Ողբացեալը իր մահկանացուն կնքած է Գա - հիրէ (Եղիպատու) անցեալ Յուլիս 11ին:

Կը հրաւերուին իր յիշատակը յարգողները:

ՑԱԽԱԿՈՒԹԻՒՆ. — Կապոյտ Խաչի Առնուլի - մանաճիւղը իր խորին ցաւակցութիւնները կը յայտնէ Տէր եւ Տիկին Յարութիւն Զղբրկանեաննե - րու իրենց սիրելի զաւկին եւ քրոջ տարաբախտ ԴԱՅԱԿԱՆԻ կոկալի մահուան առթիւ :

ՀԱՅ ԳԵՂ. ԹԱՆԳԱՐԱՆ

Ֆրանսայի Հայ Գեղ. Թանգարանի բարեկամ - ներու ընկերակցութեան վարչութիւնը, վերջին 2 ամիսներու ընթացքին չնորհակարութեամբ ստա - ցած է հետեւեալ նուէրները . — Պ. Կարապետ Յա - կորեանէ (Փարիզ) Լուսինեան եւ Շահարասեան շրջաններու պատկանող եւ Հայերէն արձանագրու - թիւնով, վեց արժէքաւոր սուրեր : Պ. Հ. Մօղեա - նէ (Նորք) Հայաստանի համբաւետութեան շրջանէն սկսեալ, Հայկական դրոշաթուղթերու արժէքաւոր հաւաքածոյ մը, բացառական տես - րակով մը միասին: Պ. Մ. Միհրդատեանէ (Պրիւէլ), նկարիչ Սարգիս Խաչատրուեանի մէկ նկարը, որ կը ներկայացնէ դրուագ մը Կարինի Հայ գաղթականներու կեանքին : Տիկին Սիրա - նուշ Զաքրեանէ՝ Հայական քարդ մը: Պ. Պ. Տօքթ. Համբարձէ եւ Շահնինեանէ Քէօթահիոյ յախա - պակի մը: Պ. Բունիաթեանէ՝ Հայկական 3 թղ - թաղրամներ: Պ. Տօքթ. Հանչերէ՝ Ալեանաքի մէկ նկարը: Պ. Մ. Մակարեանէ նկար մը: Տէր եւ Տիկ. Գալիքաքեանէ (Ալինեոն), Նարեկացիի Ող - բերգութեան զիրքը եւ բժշկարանի ճեռագիր եր - կու թէրթեր: Տէրեւ Տիկ. Գասպարեանէ՝ ողբաց - եալ Յակոր Իննունեանի յիշատակին, շուրջառի կոտր մը: Տիկին Շէրապատ Ճըրճըրեանէ նրա - հիւ ճեռագործ մը :

ՓՈԽԱՆ ԾԱՂԿԵՊՍԱԿԻ. — Կապ. Խաչի Առնու - լիկի մասնաճիւղի տարաբախտ ԳԱՅԻԱՆԷ Զղբր - կանեանի դպունագէտ մահուան առթիւ ստացած է, փոխան ծաղկեպսակի, հետեւեալ նուէրները . — Տէր եւ Տիկ. Գ. Քարաբեանէ 1000 Փր., Տէր եւ Տիկ. Գ. Քետրսոսեանէ 1000, Տէր եւ Տիկ. Հէքիմեանէ 500, Տէր եւ Տիկ. Սուրէն Պառաւեանէ 500, Տէր եւ Տիկին Կարապետ Պալանցեանէ 100 Փրանք :

ՄԻ ՄՈՒՆԱԿ ՈՐ . . .

Միշտ լաւգոյն հաշը

Հիլային

Կը նաք ընել, համով - հոսով ու մանաւանդ...

Համելի մթնոլորտի մը մէջ

Ելէր մետրո Տրիտ կամ Notre Dame de Lorette եւ

24, RUE ST. LAZARE

Զեզի կը գետարք

ԼԱԿ (AUX LILAS)

ՅՈՒՆԻՍԵՏ

ՄԱՐՍէՅԼ. — Հ. Յ. Շեջ. Կոմիտէն ընդհ ժո - ղովի կը հրաւերէ . —

ՇԱՄԱՐԹ, 23 Օդոսու. ժամը 9ին Զաւարեան ենթա - կոմիտէն:

Կիր. 24 Օդոսու. ժամը 3.30ին, Թաթուլ խումբը:

Եշ. 28 Օդոսու. ժամը 9ին, Ալնունի ենթէ.էն:

Շբ. 30 Օդոսու. ժամը 9ին Քրիստափոր ենթէ.էն:

Սոյն ժողովներու ներկայ կ'ըլլան Շըջ. Կոմի - տէի ներկայացուցիչները: Ժողովները տեղի կ'ու - նենան սովորական հաւաքատեղիները :

ՀԱՅ ՄԱՐԳԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԻՒՆ

Փարիզի Հայ Մարգական Միութիւնը ձեռնար - կած է նախապատրաստական աշխատանքներու, վերականց համար իր գործունէութիւնը 1952—53 տարեցրանի համար :

Այս աթիւ կը հրաւերէ բոլոր մարզիները, որպէսպի պատրաստուին ներկայ ըլլալու Օլիէկ մարզաղաշտը, Սեպտեմբերի առաջին կիրակի առ - տուն, ժամը 9ին, երբ տեսնեն վարչութեան յայ - տարարութիւնը:

Միեմոյն ատեն կը յիշեցնէ բոլոր ծնողքնե - րուն որ փութան օգոստուիւ այս պատեհութեանէն, ե - թէ կ'ուղեն իրենց զաւակները տեսնեն աշխոյժ եւ քաղաքավետութեան հրապարակը :

Դիւրութեան համար արձանագրող ընկերներ - նշանակուած են բոլոր վայրերու մէջ, հետեւեալ հասցէներով . —

ԱԼՅՈՒԹԻՒ. — Յ. Զէրչեան, 16 Rue Nouvelle.

ԱՆԻԷՄ. — Ա. Անեմիսեան, 14 Rue Rouget de l'Isle.

ԱՄՆՈՒԿԻՒ. — Ա. Մարտիրոսուեանի 27bis rue St. Just

ՓԱՄԻԶ. — Յ. Բալուեանի 43 rue Richer:

ԻՍԻ. — Ե. Ատանալյան, 48 rue Désense.

ՇԱԽԻՒ. — Գ. Կիւլեան 13 rue de Viroflay:

ՊԱՆԵԼՈ ՔԱՇԱՆ. — Օ. Թուրքանեան, 41bis, Rue de la Vallée, Arcueil (Seine):

ՍԱՐՍԻ. — Կ. Երանեան, 29 Rue Beauséjour:

ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

Հ. Բ. Լ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԸՆԴՀ. ԺՈՂՈՎԸ Նիւրք, 11 Օդոսու . — Հ. Բ. Լ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ իրաւասու անդամներէն կը խնդրուի ներկայ ըլլալ ընկերութեան լիթ. Տարեկան Ընդհ. Ժողովն, որ պիտի գումարուի շաբաթ օր, 22 նոյեմբեր 1952, առաւտեան ժամը 9.30ին, Միութեան կեդր. Գրա - սենեակին մէջ, 295 Fifth Ave, New York, N. Y.

Օրինական մեծամասնութիւն չգոյանալու պա - րագային, ներկայ պիտի նկատուի իր երկրորդ հրաւերէ եւ բաս այս ժողովը պիտի գումարուի 1952 Եկեղեցների ճիմ եւ 7ին, շաբաթ եւ կիրակի օրերը, ժամը 9.30ին, Essex Houseի մէջ, 160 Central Park South, New York:

ՕՐԱԿԱՐԳ. — 1. Ընդհ. Տեղեկադիր 1951 Տարե - շրջանի: 2. Ընդհ. Հաշուետութիւն 1951 Տարե - շրջանի: 3. Ընտրութիւն կեդր. Վարչ. Ժողովի վի - ճակար գաղթական անդամներու տեղ: 4. Վաւե - րացում բարեկուսիալ Հիմնական Կանոնագրի: 5. Եկեղեցում Միութեան գարոցաշնութեան ձեռ - նարկին մասին: 6. Առաջարկներ եւ թելադրու - թիւներ: 7. Ուղերձներ:

ԼՈՅՍ ՏԵՍԱԿ

«ԵՐԵԲ իին ԱՆՈՒՔ...»
Տիրան Աճէմեան գեղատիպ գծադրութիւննե - րով կը ներկայացնէ ողբացեալ նիկոլ ԱԼՅԱԼ - ԵԱՆԻ, Ենիսէ ՇԱՆԹԻ եւ ԳԱՍՊԱՐ իֆկեննի յաջորդական մահերը:

Գին 1 սուրբիական ոսկի:

ԼՈՅՍ ՏԵՍԱԿ

ԵՐԵԲ ՄԵԾ ՀԱՑԵՐ

(Ա.ԴՈՆՅ, Ա.ՂԲԱԼԵԱՆ, ՇԱՆԹ)

Գրեց՝ Մ. ԻՇԽԱՆ, Պէլութ, 1952
Գին 200 Փրանք: Դիմել՝ «Յառաջ»ի վարչութեան
Թղթատարի ծախքով 230 Փրանք

ՎԵՐԱՄՈՒՏ
ԴՊՐՈՑԱԿԻ ՎԱՐԺԱՐԱԿԱՆ ՀԱՄԱՐ. — Դպրոցակար Տիկ - նանց վարժարանը կը վերաբացնէ Հոկտ. 1ին: Արձանադրութեան համար ամենիկեան դեպարտամենտ մասնակիւն է 170.000էն իջեցներով 80 հազարի, քանի որ ամերիկեան վարչերը պակսած են: Անցեալ տարի 180 միլիոն տուլ

Գաղործ գաղործ

ԹէՀՐԱՆԻ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԴՊՐՈՑՆԵՐԸ
ՎԵՐՁԻՆ ՏԱՄՆԱՄԵԱԿԻՆ

ԶԱՅՆԵՐ ԳԱԻԱՌԵՆ

ԱԼՊԵԱՆ ԳԻՒՂ ՄԸ

Սր. Յուլիանէն երկար չմնաց Սամաթիոյ վարժաբանին մէջ; Դէպքերու յործանապտոյտին մէջ, քանի մը տարի իր անունը չլսեցի, մինչեւ որ զինադադարը վրայ հասաւ: Դարձեալ հրապարակ եկաւ եւ լծուեցաւ աղջային գործունէկութեան: Գործօն անդամուհիներէն էր Հայկանուշ Մարգի «Հայ Կանանց Լիկա»ին: Մերթ կը կարդայի իր յօդուածները իրենց պաշտօնաթերթին՝ «Հայ Լիկն»ի մէջ: Գ. Խաժակ մինչեւ ետքը պահեց իր մտերմութիւնը ողբացեալ ուսուցչուհին հետ: Մահացուք աքսորավայրէն իրեն զրկած վերջին ասմակը, — մամուլին յահճնուած օրիորդին կողմէ, — ծանօթէ հասարակութեան:

Պէտք եղաւ որ տարբինն անցնին, որպէսզի
դարձեալ իրարու Հանդիպինք Քլամառի իր բնա -
կարանին մէջ: Պոլսոյ, գաւառի, Եղիպտոսի եւ
Կիպրոսի մէջ չահած իբ ուսուցչական լուսապատ-
կը ճակատին՝ վեհաչուք կին մըն էր արդէն: Միշտ
կը պահէր իր կորովի, տիրական շեշտը, զոր ժա-
ռանգած էր իր ուսուցչական երկարամէայ պաշտօ-
նավարութենէն: Բայց եւ այնպէս, ամէն անգամ
մեղ կ'ընդունէր սրտաբաց անկեղծութեամբ եւ ու-
րախ կ'ըլլար մեր յաջողութիւնները լսելով: Կը
սիրէր պատմել անցեալէն, «Հին»երու տեսակ մը
սովորածութեամբ, որ Տերութիւն մը ըլլալէ
աւելի կեանքի խօսասութեան խորհուրդը կը բա-
նայ մեր առջեւ: Թէեւ երկար տարբիներէ ի վեր
քաշուած կ'ապրէր, ուշադիր կը հետեւէր սակայն
արտաքին աշխարհի անցուղարձին: Ոսկի թէերով
մը ինքինքը կապուած կը զգաց յայերնիքին, կը
խանդավառուէր անոր վերեւլով: Արդէն ի՞նչ կը
մնայ մեղի մեր թափած արեան հեղեղներէն, բայց
եթէ այն ափ մը հողը, որ կը մնայ մեր ոտքերուն
տակ :

Այս խոտակրօն, այլ առաքինի վաստակաւորին յիշատակը յարգելու համար, հանրային դէմքերու բաղմութիւն մը անցեալ Հինգչարթի առաւօտ փութացած էր Փըթի Մենաժի հիւանդանոցը: Կեանիքը անողոք եղաւ իրեն Հանրէպպ: Խաղաղաէտ վախճանի մը փոխարէն, ան իր մահկանացուն կը կնքէ, անսպասելի արկածով մը, որ կարծես մաս կը կազմէլ եղերական ճակատազրի մը:

ԱՐԱՄ ՊԵՏՐՈՍԵԱՆ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԱՑԳԻՆԵՐԸ

Երեւանէն զէպի կջմիածին ճամբուն երկու կողմերը բլուրներուն եւ տափաստաններուն վրայ փոռւած են այդիները: Արարատեան գաշտին վրայ կը գտնուին Հայաստանի բոլոր այդիներու 90 առ հարիւրը: Տարեկան մօտ 500 հազար կենդինար բերք կը հաւաքուի: Հարաւի կիզիչ արեւի տակ կը հանդին խաղողի ընտիր տեսակները, ու բոնցմէ մասնաւորաբար կը պատրաստուին գոյն եակներ: Տեսակներէն շատեր ամեցուցած են Հայաշակողներ զիտահետազօտական կաճառի օժան դակութեամբ:

Երեւանի թերթերը կը գրեն թէ յետպատե-
րազմեան տարբներուն Արարատեան դաշտին մէջ
ընդարձակուած է խաղողի եւ այդիներու տարա-
ծութիւնը, արհեստական ռուռզման մէջնոցով, քար-
քարուտ եւ ամայի հողերը մշակելով, Ա-
րարատեան դաշտէն դէպէի լեռներու տարածուե-
լով: Այդիներ կը տնկուին Լենինականի եւ Լոռի

Թէհրանի դպրոցները վերջին տասնամեակին նշանակելի վերելք ունեցած են։ 1942էն ի վեր Թէհրանի դպրոցներու թիւը մէկէն հասած է 12ի, իսկ աշակերտներու թիւը 700էն 3000ի։ Առանց հաշուելու մասնաւոր կամ անհատական դպրոց - ները։

Այս յաջողութիւնը կը վերադրուի աղքային դպրոցներու բարեկեցութեան եւ կրթական մակարդակի բարձրացման :

Մասնաւորաբար յիշատակութեան արժանի ե-
րեւոյթ է վերջին քանի մը տարուան ընթացքին
Թէ հրանի գպրոցներուն տնտեսական կացութեան
բարելառումը, թէեւ նոյն ժամանակաշրջանին,
տնտեսական ընդհանուր տաղապապի հետեւանքով,
ստեղծուած են նիւթական գուռարին պայմաններ :

Մինչեւ 1948 — 49 ուսումնական տարին ԹէՀ-
րանի աղքային գպրոցները կը գտնուէին տնտեսա-
պէս ծանր մտահոգութեան առջեւ : Մասնաւորա-
պէս անհախանձելի վիճակի մէջ էին Դաւթեան
(Քուչեղ) զոյլ գպրոցները ուր կեդրոնացած էին
Թէ հրանահայ երկնեռ աշակերտութեան կէսէն ա-
ւելին : Այդ շրջանին գպրոցներու օգտին կազմա-
կերպուած ձեռնարկներն ու հանգանակութիւնները
շօափելի աբդիւնք չունեցան եւ 5—6 տարուան
մէջ պարտքը հասաւ քանի մը տասնեակ հաղար
թուժանի :

Մասնաւորաբար ներկայ հոգաբարձութեան տք նաշան աշխատանքի չնորհիւ, կարելի եղած է ոչ միայն եկեմտացոյցը հաւասարակշռել, այլև որոշ գումար ինայել ի հաշիւ յաջորդ ուսումնական տարրութեան :

Այսպէս 1948 — 49 ուսումնական տարիքը ջանի
Դաւթեան գպրոցներու վրայ ծախսուած է 2.138.
039 բիալ, իսկ 1951 — 52ին 2.542.751 բիալ: 1948
— 49ին խնայուած գումարն է 59798 բիալ, իսկ
1950 — 51ին 119760 բիալ:

Համբարձում կատարելու համար առաջարկ է առաջնային գործությունները կատարել աշխատանք տարրուած է քաղաքի արուար ձաններուն մէջ զպրոցները հիմնելու եւ ուսուուր նական մակարդակը բարձրացնելու: Այս տեսակէ տուի Դաւթեան զպրոցներու տեսուէ Տոքթ. Յովհ

բարձրավանդակին, Սեւանի ափամերձ եւ Զան
գեղուրի սարահարթ շրջաններուն մէջ, որոնք Կ
գտնուին 1500—2000 մետր բարձրութեան վրայ
Հոս կ'ածին խնձորի, բալի, տանձի, սալորի, խե
ռուրիչ տեղեր նաեւ ծիրանի ու խաղողի միջուրին
եան տեսակիներ : Դժուար է գտնել կրտսնուեսու
թին մը լեռնային շրջաններուն մէջ ինչպէս Սի
սիանի, Գորիսի, Աբթիկի, Սպիտակի որ չունենա
իր այցին :

Սեղրիի, իջևանի, Շամագի, Աղլիրէկովի
մէջ կ'ածին մերձարեւադրածային պտուղներ, ինչ
պէս նուշ, թուզ, նուռ, սերկեւիլ, ընկոյդ, պիս
տակ: Երկու տարիէ ի վեր կ'ածին ձիթենիներ :

Հայաստանի այդեղործները իւրաքանչիւր հէկոսարի վրայ կ'աճեցնեն 200 կենդինար խաղող բերք :

ըռովհետեւ պիտի ամուսնանարք վագեց գնաց զուռ
ներուն մէկուն առջեւը կեցաւ ու դուրս նայեցաւ
տեսնելով այն շքեղութիւններն ու փառքը, սիրա
սեզմուեցաւ, մտածելով իր անձնական ճակատա
կրին վրայ: Խորունկ հաստաներ հանելով յուզ
ուած կուրծքէն, կը խորհէր թէ այդ շքեղութիւն

ներն ու փառքը իրեն համար ալ կրնային ըլլալ
բայց ինքը իր անբարտաւանութեամբ զանոնք կոր
սնցուցած էր եւ այս ողորմելի դրութեանը հա
սած : Այսպէս մտածելով շատ ու շատ զջաց ի
անցեալին վրայ : Մատանեբը վրան գթալով, հար
սանեկան խնջորքին աւելցածներէն անոր ալ բաժի
համեցին, զոր պուտուկներուն մէջ դնելով պա
հեց, իրիկունը հետը տուն տանելու : Յանկար
թագաւորին տղան յայտնուեցաւ ոսկի թելերո
բանուած մետաքսէ զգեստներ հագած : Երբ ասի
կա զրան առջեւ կեցող զելեցիկ եւ զեռատի կին
նշմարեց, հասաւ եւ ձեռքէն բռնեց, ըսելով թ
պարի մէջ իր զոյզը պիտի ըլլայ ան :

Բայց անկիկա մերժեց եւ սաստիկ վախցաւ, որովհետեւ զարհուրանքով կը ամօթով կը տեսնէ թէ ձեքն բանողը ուրիշ մէկը չէ, եթէ ոչ ծուկզակ թագաւորը ինքը, որուն հետ մէրժեր էր ամուսնանալ, կծու ծաղրելով եւ արհամարհելով զայն: Բայց ան բնաւ չէր ձգեր ձեռքը, այլ քաշլով, քաշկոտելով տարաւ մէծ սրահը: Այս քաշկոտուքի միջոցին, պուտուկներու կափարիչներ յանկարծ վար ինկան եւ միսերը ցրուեցան սրահի չորս կողմը: Բոլոր ներկաները սարսափելի քաքահ մը փրցուցին եւ սկսան ծաղրել միսերուն տէր:

Կրէսն Լէ Պէն, (Յառաջ). — Տարուան մը
տքնածնան աշխատանքէն յուղած, Սաբէկէլէն ճամ-
բայ կ'ելլեմ դէպի Ստորին Ալպեաներու շրջանը,
Կրէսն լէ Պէն, Մարսէլէն 80 քիլոմետր, Մասու-
քէն 15 քիլոմետր, Digne 59 քիլոմետր, Riézէն 20
քիլոմետր :

Գիւղը ունի պալ ջուր, մաքուր եւ առողջարար
օդ: Հսոմայեցիներու ժամանակէն մնացած կիսա-
կործան պատերով անբնակելի գղեակ մը: Վէ՛ս -
տօն գետը կը հսկի առջեւէն: Գիւղը ունի մօտա-
ւորապէս 900 բնակիչ: Ծովէն 400 մեթր բարձր է
եւ յօդացաւէ տառապողներու համար ունի ջեր -
մուկ (ծծմբախան ջուր): Օգտառողներ շատ են:
Ջուրի բնական ջերմութիւնն է 36 աստիճան:

Ջեռմուկին կիս եռ սանուի սաւական ոնուառ -

Հերմուուկին կից կը գտնուի բաւական ըստաբ .
ձակ պահնդոկ մը , հսկայ ծառերով շրջապատուած :
Կան եւ քանի մը պահնդոկներ : Կարելի է նաև կա-
հաւորուած սենեակ վարձել զիւղացիներու մօտ
բոլոր յարմարութիւններով , ամսական 8Են 10000
Փրանք : Տեղացի ժողովուրդը բարեկիրթ է եւ Հիւ-
րասէր : Յուլիս , Օգոստոս եւ Սեպտեմբեր , ամէ -
նէն բազմամարդ ամիսներ են : Իրեւ զրոսավայր
ունի կալվին մը եւ 2 սինէմա : Կան երկու հացա-
գործ , նպարավաճառներ , '2 մասղործ , 2 բժիշկ ,
մէկ ստամնաբոյժ (այցելու) , մէկ դեղարան , քա-
ղաքայիտարան , ոստիկանատուն , նամակատուն ,
քանի մը անդործածելի մատուններէն զատ նաև
եկեղեցի մը զանգակատունով եւ ժամացոյցով :
Գլխաւոր բերքելին են ցորեն գետնախնձոր , լու-
րիս , ձիթապուղ , նուչ եւ մեղու : Կրէուէն մին -
չեւ Rieց Հեռաւորութեան մը վրայ կը մշակեն
«լաւանա»ի ծաղիկ որմէ կը ստանսն իւղ մը անու-
շահուութիւն պատրաստելու համար : Այս ծա -
ղիկներու զաշտեղուն կից շարուած են մեղուներու
ձերմակ փեթակները , եւ չնորհիւ այս ծաղիկին
Ռիէզի մեղու նշանաւոր է : Կրէուսի մէջ կայ հայ
ընտանիք մը որ դժբախտաբար շատ բան կրամբ-
ցուցած է իր ծաղումէն : — Յ . Նիկոլայոսեան

Հայինաղարեանի ճիղերով կարելի եղած է կրթական համարակալութիւնը արտօնութիւն ստանալ եւ ունենալ համապատասխան արտօնադիրք :

Ծնողական խորհուրդը եւ ծիսական տուբքի
յանձնախումբը գնահատելի աշխատանք թափած
են պղղացին գպրցցներու պահպանման զործին
մէջ : «Թանիա» գպրցցին աջակցելու համար անց-
եալ տարի կարգուած է «Տիկնանց Օժանդակէ մար-
մինը» որ իր ձեռնարկներով նեցուկ հանդիսացած
է գպրցցին :

Վերջին տասնամեկին նշանակելի է մայրենի յեղութիւնապրեբերու հրատարակման գործը : Ներկայիս չորրորդ խումբ մը ուսուցիչներու և ռանդուն աշխատանքին ապահովուած է նախակրթարանէն մինչեւ միջնակարգ առաջին դասարանի դասապրեբերը : Պ. Անուշաւան Գրիգորեան կազմած է հրատարակած է Հայոց պատմութեան յաջող ձեռնարկ մը, որու երկրորդ հատորն այլ պատրաստ է տպագրութեան :

Իշխանուհին այնքան գէց եղաւ, որ կը ցան
կար այդ վայրկեանին գետնին եօթը խաւերուն
տակը մտնել: Դէպի զուրը վազեց փախչելու հա-
մար, բայց ծոռը կզակ թագաւորը ետեւէն հասա-
եւ սանդուիներուն վրայ ըսնելով՝ դարձեալ սրահ
բերաւ ըսելով:

— Սի վախնար բնաւ, ես մուրացկան երա -
ժիշտն եմ, որ քեզի հետ միասին այն նեղձ խրճի-
թին մէջ կը բնակէի: Քեզ չափազանց սիրելուա
համար էր որ ստիպուեցայ, ծառուիլ այդ ձեւով :
Ես եմ այն զինով զինուորը, որ չուկային մէջ
տակնուվրայ ըրաւ քու ապրանքները: Այս բոլորը
ես գիտմամբ ըրի, որպէսզի կոտրեմ քու մեծա-
մտութիւնդ ու քաւել տամ քու անբարտաւանու -
թիւնդ: Իսկ հիմա, ալ բաւական է, շատ տառա-
պեցար, սակայն միենոյն տառապանքը քեզի աղ -
նուացուց: Ուստի այս բոլոր պատահածները գէջ
երազի մը նման մոոցիր յաւիտեան, որովհետեւ
պիտի սկսինք մեր հարսանեկան իրախճանքը :

— Ահաւասիկի ձեր տիրուհին եւ իմ թագուհիս
ըստ թագաւորը նաժիշտներուն, տարէք, հադ
ցուցէք ու զարդարեցէք դայն :

Նաժիշտները գլուխ տալով, մեկնեցան թագուհին ետեւէն :

ԵՐԵՍՈՒԻՆ ՏԱՐԻԷ Ի ՎԵՐ ԱՆԽԱՓԱՆ
ԿԲ ՇԱՄՈՒՆԱԿՈՒԻ

ՀԱՅՐԵՆԻՔ ԱՄՍԱԳԻՐԸ

Ճոխ եւ այլաղան բովանդակութեամբ (գրական-
գեղարութեստական, պատմական եւ գիտական նիւ-
թեր, յուշեր, տեսութիւններ եւն) :

Տարեկան բաժնեգին 6 տոլար : Հասցէ . — 212
Stuart St. Boston, Mass. (U. S. A.) :

ՅՈՒԴԱՏԵՏՐ

ՄԱՐՍԻՅԱԼ . — Հ. Յ. Շլջ. Կոմիտէն ընդհ ժո-
ղովի կը հրաւիրէ . — Ե. 28 Օգոստ . Ժամը 9ին, Ակնումի ենթկ. էն :
Շ. 30 Օգոստ . Ժամը 9ին Քրիստովոր ենթկ. էն :
Սոյն ժողովներու ներկայ կ'ըլլան Շրջ. Կոմի-
տէն ներկայացուցիչները : Ժողովները տեղի կ'ու-
նենան սովորական հաւաքատեղիները :

ԳՐԱՏՈՒԻՆ ՀՐԱՆՏ ՍԱՄՈՒԵԼ

51, Rue Monsieur le Prince, Paris (6)

DANton 88.65, Chèque Postal; Paris 1278-35

Բայց է ամառուան եղանակին :

Հայերէն հին եւ նոր գրքերու ճոխ մթերք :

Հայոց պատմութեան եւ գրականութեան վե-
րաբերեալ Քրանութիւն ինքնագիր եւ թարգմանա-
ծոյ բազմաթիւ հրատարակութիւններ :

Կոմիտաս Վարդապետի եւ ուրիշ հայ երգա-
հաններու երաժշտական դրագերը :

Արեւելագիտական եւ բիւլանդագիտական գիր-
քեր, Քրանութիւն, անդիւներէն եւ եւրապական այլ
լեզուներով :

Սակաւաթիւ օրինակներ մնացած են H. Pasder-
madjianի Histoire de l'Arménieէն, գին 1500 Փրանք :

«ՅԱՐԱ» ՆԱՐԴՈՒԻ

ՀԵՏԵՒԵԱԼ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

«ՅԱՐԱ»Ի ԽՄԲԱԴՐԱՑԱՆ ՄԻՋ

1. — ՀԱՅԱՍՏԱՆ ՔԱՐՏԷՄԸ, Ա. Արեդեանի ,
գունաւոր, վիճակարական տեղեկութիւններով :
Գին 500 Փրանք :

2. — ՀՈՂԸ (պատմուածքներ), երիտասարդ
գրող Եղիշ. Պօյանեանի, ընտիր տպագրութեամբ :
Գին 400 Փրանք :

3. — ԱՐԱԾԱՆԻ, վարուցան գրականութեան
և արուեստի, Գ. Հատոր: Գին 150 Փրանք :

ԼՈՅՍ ՏԵՍԱԻ

ՇԱՄԱՐ ՆԱՐԴՈՒԻ

ԱՐԱՋՆՈՐԴ ՄԱՅՐԵՐՈՒԻ

ԲԺՇԿԱՊԵՏ Պ. ՔՈԼՈԵՆԱՆԻ ՅԱՌԱՋԱՐԱՆՈՎ
Անփորաբնելի գերք մը, որ կ'ուսուցանէ ի՞նչ-
ուիս կաթ տալ երախային, ի՞նչպէս հաղուեցնել ,
ի՞նչպէս ինանել հիւանդութեանց ընթացքին :
250 էջ, պատկերազարդ:

Գինը 800 Փրանք (փոստի ծախքով 850 Փր.) ,
արտասահման 1000 Փրանք: Դիմել Յառաջի հա-
ցէով :

ԼՈՅՍ ՏԵՍԱԻ

ՀԱՅԱՍՏԱՆ

Հ. Յ. Դ. Նոր Սերունդի ամսաթերթը :
Յուլիս - Օգոստոս , 1952, զոյտ թիւ՝ 12 էջ ,
հայերէն եւ Փրանութիւններով, ճոխ եւ այ-
լազան բովանդակութեամբ :

Երկու խմբագրականներ, հայերէն եւ Փրան-
ութիւն: Լայն տեղեկութիւններ Ֆրանսայի եւ գաղ-
թաշնարհի երիտասարդական շարժումի մասին ,
դրական, գեղարուեստական, պատմական, դիտա-
կան եւ մարգարական նիւթեր :

Տարեկան բաժնեգին 450 Փրանք: Հասցէ . — Krikor Papazian, 25 rue Martial Boudet, Chaville (S. et O.):

ՆՈՐԿԱ ԵՒ ՆՈՐԿԱ ԿՐ ՂՋԵԿԱՆԻ

1. — Զեռագիրները գրել մէկ էջի վրայ եւ մելա-
նով (պարզ մելան, ոչ թէ կարմիր, կանանչ կամ
դեղին):

Մասնաւրապէս յատակ եւ մաքուր գրել անուն
մականուն, վայրի անուն եւ քուանչան :

2. — Նկատի չեն առնուիր մատիսով գրուած թղ-
թակցութիւնները :

3. — Հանդէս - երեկոյթներու նկարագրութիւնը
գրել ամփափ եւ ժամանակին: Միմչեւ չորեքշար-
ի համաձայն նկարագրութիւն մը կը հաստարակուի
մինչեւ շարաթ, այլապէս կը մնայ յաջորդ շար-
թուան :

4. — Նկատի չեն առնուիր անսարքագիր կամ
ծածկանուն գրութիւնները, եթէ նոյնիսկ հրատա-
րակուելու սահմանուած ըլլան :

5. — Զըրպաղի եւ խմբագրութիւնը չորաղեցնել
դանազան ասէ - կօսէներով :

6. — Ուշագրութեամբ հետեւիլ կատարուած սր-
բագրութեանց, որպէսզի միեւնոյն սխալները
չկրկնուի տասներկու ամիս :

ԲՆԱԿԱՐԱՆ ԿԲ ՓՆՏՈՒԵՆ

Պրոֆ. Վահան Տոտոմեանց, վաստակաւոր
գիտականը, որ Հոռոմ կը գանուի այժմ, որոշած է
Ֆրանսա հաստատուիլ, կնոջը եւ 18 տարեկան տը-
ղուն հետ, աւելի դեւրաւ չարունակելու համար
ը երաշտի ապոյտութիւն կը կատարէն, եթէ ճեղ-
բակարուեցան ճամբուն վրաւ :

Կը փնտուէ եւ կու սենեակ եւ խոհանոց մը Փա-
րիսի, արուարձաններու կամ ուրիշ հայաշատ
կերպունի մը մէջ :

Հոռոմն պիտի մեկնի հոկտեմբերին: — Տեղեւ-
կացնել «Յառաջ»ի :

ՀՈԴԵՑԱՆԳՈՒՄ — Տէր եւ Տէրի Հրաչեայ Ա-
միրաեան եւ աղգականները կը ծանուցանեն թէ
այս կիրակի հոգեհանդատեան պաշտօն պիտի կա-
տարուի Ալֆորմիլի Ս. Պօլոս Պետրոս եկեղեցուն
մէջ, իրենց մօր եւ աղգականներ:

ԱՅԻ ՏէԿԻ ԱՄԱԿԱՆ ԱՄՄՈՒՅԵՆ

մահուան քառասունքին առթիւ:

Կը հրաւիրուի իր յիշաւակը յարգողները :

ՅՈՒԴԱՏԵՏՐ

ՄԱՐՍԻՅԱԼ . — Հ. Յ. Շլջ. Կոմիտէն ընդհ ժո-
ղովի կը հրաւիրէ . —

Ե. 28 Օգոստ . Ժամը 9ին, Ակնումի ենթկ. էն:

Շ. 30 Օգոստ . Ժամը 9ին Քրիստովոր ենթկ. էն:

Սոյն ժողովներու ներկայ կ'ըլլան Շրջ. Կոմի-
տէն ներկայացուցիչները: Ժողովները տեղի կ'ու-

նենան սովորական հաւաքատեղիները :

Արեւելագիտական եւ բիւլանդագիտական գիր-
քեր, Քրանութիւն, անդիւներէն եւ եւրապական այլ
լեզուներով :

Սակաւաթիւ օրինակներ մնացած են H. Pasder-
madjianի Histoire de l'Arménieէն, գին 1500 Փրանք :

Սակաւաթիւ օրինակներ մնացած են H. Pasder-
madjianի Histoire de l'Arménieէն, գին 1500 Փրանք :

Սակաւաթիւ օրինակներ մնացած են H. Pasder-
madjianի Histoire de l'Arménieէն, գին 1500 Փրանք :

Սակաւաթիւ օրինակներ մնացած են H. Pasder-
madjianի Histoire de l'Arménieէն, գին 1500 Փրանք :

Սակաւաթիւ օրինակներ մնացած են H. Pasder-
madjianի Histoire de l'Arménieէն, գին 1500 Փրանք :

Սակաւաթիւ օրինակներ մնացած են H. Pasder-
madjianի Histoire de l'Arménieէն, գին 1500 Փրանք :

Սակաւաթիւ օրինակներ մնացած են H. Pasder-
madjianի Histoire de l'Arménieէն, գին 1500 Փրանք :

Սակաւաթիւ օրինակներ մնացած են H. Pasder-
madjianի Histoire de l'Arménieէն, գին 1500 Փրանք :

Սակաւաթիւ օրինակներ մնացած են H. Pasder-
madjianի Histoire de l'Arménieէն, գին 1500 Փրանք :

Սակաւաթիւ օրինակներ մնացած են H. Pasder-
madjianի Histoire de l'Arménieէն, գին 1500 Փրանք :

Սակաւաթիւ օրինակներ մնացած են H. Pasder-
madjianի Histoire de l'Arménieէն, գին 1500 Փրանք :

Սակաւաթիւ օրինակներ մնացած են H. Pasder-
madjianի Histoire de l'Arménieէն, գին 1500 Փրանք :

Սակաւաթիւ օրինակներ մնացած են H. Pasder-
madjianի Histoire de l'Arménieէն, գին 1500 Փրանք :

Սակաւաթիւ օրինակներ մնացած են H. Pasder-
madjianի Histoire de l'Arménieէն, գին 1500 Փրանք :

Սակաւաթիւ օրինակներ մնացած են H. Pasder-
madjianի Histoire de l'Arménieէն, գին 1500 Փրանք :

Սակաւաթիւ օրինակներ մնացած են H. Pasder-
madjianի Histoire de l'Arménieէն, գին 1500 Փրանք :

Սակաւաթիւ օրինակներ մնացած են H. Pasder-
madjianի Histoire de l'Arménieէն, գին 1500 Փրանք :

Սակաւաթիւ օրինակներ մնացած են H. Pasder-
madjianի Histoire de l'Arménieէն, գին 1500 Փրանք :

Սակաւաթիւ օրինակներ մնացած են H. Pasder-
madjianի Histoire de l'Arménieէն, գին 1500 Փրանք :

Սակաւաթիւ օրինակներ մնացած են H. Pasder-
madjianի Histoire de l'Arménieէն, գին 1500 Փրանք :

Սակաւաթիւ օրինակներ մնացած են H. Pasder-
madjianի Histoire de l'Arménieէն, գին 15

Առաջին Հայ Հիւպատոսը

Վիկիններ, (Յառաջ) — Ա. Համաշխարհային քառամեայ պատերազմի թոհուրուհն զուրս եկած նորածիլ հայկական հանրապետութիւնը շուտով ունեցած էր իր ներկայացուցիչները օտար պետութիւններու քով։ Պատմական կարեւոր դէպք մըն էր մոքքիկ ապդին համար այս իրողութիւնը որ ժողովուրդին մէկ մասը այնքան եղերական կերպով զոհ տալիք եւ բուռ մը քաջերու արի մարտնչումով ձեռք բերուած հայրենի ազատութիւնն վերջ օտար պետութիւններ ալ կը սկսէին ճանչ-նալ հայ անդրանիկ ազգային հանրապետութիւնը։

Ինչ ծիծուն օրեր էին, երբ 1918ի հայ թերթերը, առաջին անդամ ըլլալով, կը ծանուցանէին թէ «հայկական կառավարութիւնը Ադրբէջանի» (Բագու) կառավարութեան մօտ դիւանադիտական ներկայացուցիչ (դեսպան) նշանակեր է Պ. Բեդ-դատեանը, իսկ Վրաստանի (Թիֆլիս) ներկայացուցիչ Պ. Ա. Զամալեանը։

Եւ թէ թուրք ներկայացուցիչ Ապահով Քէրիմ փաշա այցելութեան կուտայ Հայաստանի հանրապետութեան ներկայացուցիչն (Ժամանակ, Կ. Պ. 1918 թ. 3338)։

Հետաքրքրական է նշել որ Հայ Հանրապետութիւնը ճանչողներու մէջ առաջիններն մին կ'ըլլայ Հոռմի Ս. Աթոռը, որուն մասին, 1918 Հոկտ. 1730ին կը գրէ հայ թերթը։ — «Ս. Պապը հայկական համբավակտուրինը ճանչուած ըլլալով, այս պարագան հաղորդած է նորակազմ կառավարութեան եւ զրած է իր Պոլոյ նուրիակ Մոնս. Տոլչի որ յանուն իրեն յանձնարարէ Հայ Հոռմէականց կաթողիկոսին, պաշտօնական ներկայացուցիչ մը նշանակել հայկապետութեան մօտ։ Մոնս. Տոլչի քանից առիթ ունեցաւ Պոլիս տեսակցելու պատուիրակութեան անդամներուն հետ, որոնք հաւատուցին թէ Հայկական հանրապետութեան սահմաններուն մէջ խղճի ու դաւանութեան կատարեալ աղատութիւն կը վայելէ ամէն անհատ եւ հետեւար հայ Հոռմէական կաթողիկոսի ներկայացուցիչը ամէն իսկ գիտութեան մէջ խղճի ու դաւանութիւն կատարեալ աղատութիւն է» (Ժամանակ, 1918 թ. 3339)։

Այս առթիւ կ'ուզէինք յիշատակել պատմական ոչ աննշան գէպք մը — Ո՞վ եղած է Հայաստանի Հանրապետութեան կողմէն նշանակուած առաջին հայ հիւպատոսը օտար պետութեանց քով։

Առ այժմ զոհ կ'ըլլայնք ժամանակակից Հայ թերթի մը այս մասին ըլլած տեղեկութիւնը նոյնութեամբ տալով հոտ։

Պոլոյ Ժամանակ (1918 թ. 3338) 1918 Հոկտ. 16-29ին կը գրէ բառ առ բառ, «Քօթիի մէջ հաստատուեր է առաջին հայկական հիւպատոսը եւ հիւպատոս անուանուեր է Պ. Թիրիքին»։

Հ. Ե. ՊՕՂՈՍԵԱՆ

լաթիա, Տիգրապըր եւ այլ տեղեր։ Ժողովուրդը մէծ ուրախութեամբ եւ յուղումով գիմաւուրած է եւ յայտնած իր պէտքերը, որպէսպի հաղորդէ Պատրիարքին։ Պարտապետը երկու օր Զարա մնաւէ վերջ, մէկնած է այցելելու համար բարձաթիւ քաղաքներ եւ գիւղեր։ Իր այցելած բոլոր վայ թերուն մէջ կրօնական արարողութիւններ կատարած է։ Այցելած է նաև Ենիքան, Թոքատ, Ամասուա։

Այս առթիւ կ'ուզէինք յիշատակել պատմա-

«Դաշնակ թերթը կը զրպարտէ թուրի ազգը»

Պոլոյ «Սօն Թէէկը աՓ» թերթը հետեւեալ խմբագրականը կը իրատարակէ այս խորագրին տակ (13 Օգոստոս)։

Գահէրէի «Յուսապեր» թերթը, որ Թուրքերութիւնամի Դաշնակ կուսացութեան օնկանն է, մեզի դէմ հրատարակած է գրութիւն մը, զոր ցաւով կը կարդանք եւ պէտք է դասեր քաղենք։ Իր խմբագրականին մէջ այդ թերթը կը վերլուծէ մէր ներքին քաղաքականութիւնը, այսինքն կուսակցական կոխները, եւ ինչօնիւի դէմ վերջերս հրատարակութանը ծանր գրութիւնները եւ ամբաստանութիւնները ու յունութեամբ արտադրելէ վերջ, կը գրէ։

Թուրքիոյ այսօրուան վարիչները այսքան խստ եւ զան լեզու մը կը գործածեն երկուան վարիչներուն դէմ։ Զէնք գիտեր թէ վաղուան զե-կավարները ինչպիսի լեզու մը պիտի գործածեն այսօրուան վարիչներուն դէմ։ Սա իրողութիւնն է որ այս լեզուն միակ արտայայտութիւնն է թրքական մտայնութեան եւ աւանդութիւններուն եւ միայնութիւնը մէջ կը խօսուի։ Երէկ իրար կը հստուած իւղին կը գործածեն այսօրուան վարիչներուն դէմ։ Սա իրողութիւնն է որ այս լեզուն միակ արտայայտութիւնն է թրքական մտայնութեան եւ աւանդութիւններուն եւ միայնութիւնը մէջ։

Թուրքիոյ այս պարագան զամ մը ըլլայ մեզի եւ այսուհետեւ աւելի զգուշաւոր ըլլանք մէր քաղաքական պայքարներուն մէջ։

«Այսօր մէնք չկանք եւ հիմա իրար կ'ուտեն։

ՀՈՆՏՈՒՆԵՆ ՆԻՒ ԵՈՐՔ ԵՒ ՎԵՐԱԴԱՐՁ 8 ԺԱՄԻՆ

Բրիտանական ինքնամուղ ոմբածիդը, «Բամպէրա»ն կոտրեց բոլոր մրցանիշները, կտրելով Առլանտեան ովկիանոսին երթուղարձը, 10 ժ. 4 վայրկեանէն, երթ 729 քմ. 4 ժամ 34 վայրկեան, դարձ 969 քմ. 3 ժամ 25 վայրկեան : Այս գիծը նիւ Եորք - Լոնտոն առաջին անգամ կտրած էին 20 ժամ 29 վայրկեանէն, 15 տարի առաջ : «Բամպէրա»ն Ալտէրկոռուլէն (Իրլանտա) մեկնեցաւ ժամը 6.34ին գէպի Կէնտէր (Նոր Երկիր) եւ վերադարձաւ Ալտէրկոռուլ ժամը 16.38ին : Երկու ժամ սպասեց Կէնտէրի առջեւ հրանիւթ առնելու համար : Ուստի իրականին մէջ մօտ ութ ժամ թուիչ - քով 6650 քէլոմետր կտրեց :

Հովը կը փէք Արեւմուտքէն ժամական 160 քմ. արագութեամբ, եւ երբեմն ալ 294 քմ. արագութեամբ խանդարելով ընթացքը : Մեկնած առեն մինչեւ 12000 մեթր բարձրացած էին եւ ամբողջ տեղութեան այդ բարձրութեան վրայ մնացին : Անգլական օդատորմիդը շինել կուտայ այս ոմբածիդները, մէծ քանակութեամբ :

ԱՀԹԵԼԻ ՊԱՅԹԻԻՆ ՄԸ

Սէն ՇԱՄՈՆ, 24 Օգոստոս, (Յառաջ).—6 Մեռլ, 18 վիրաւոր, (մէկը մէք Ռաֆֆին) :

Բաղաքիս մետաքսի ամենամեծ գործարանը դոց էր շաբաթներէ ի վեր, արձակուրդի պատճառով : Այսօր, երկուշաբթի, հազիւ վերսկասած էին ամբողջ տեղի ունեցաւ : Վեց բանուրոներ մեռան, 18 հոգի վիրաւուրեցան : Վիրաւորներուն մէջ է մեր նոր Սերունդի անդամներէն Ռաֆֆի Մարդարեանը : Թթուածինն ու կազզ այնքան ազգած են որ, ժամերէ ի վեր արուեստական օդ կը ներշնչեն երիտասարդ ընկերոջ : Բարեբախտաբար իր թոքերը զօրաւոր են : Միւս վիրաւորներն ալ փըրկուած էր համարուին, թէեւ երեքին վիճակը շատ ծանր է : Աչ Շամոնի նորաշէն հիւանդանոցին ներսն ու փողոցը բազմաթիւ հայրեր եւ մայրեր լուրի կը սպասեն իրենց սիրելիներէն :— Ա.

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ, Խաղախիստանի եւ Էսթոնիոյ Կեդր. Կոմիտէները որոշեցին Սեպտ. ի կոստուն նիստի, հրաւիրել իրենց համագումարները, սպասառասուելու համար Հոկտ. 5ի ընդհ. ժողովին :

ԱՊԱՍՏԱՆԻ ՆԱԽԹԱՀՈՐԵՐԸ շահագործելու հաշմար, ամերիկան մէծ ընկերութիւն մը Թէհրանդիկ է իր ներկայացուցիչը, որ գաղտնի բանակցութիւններ կը կատարէ Իրանի կառավարութեան հետ : Անգլիացիները իրար անցած են :

ՄՈՒԽՄ ԹՈՒՐԵԶի տղան, որ ամբաստանուած էր իրեւե խոռվարար, բանտէն արձակուեցաւ առամապէս : Քննութիւնները կը շարունակուին :

ԱՆԳԼ. ՕԴԱՆԱԼ մը ծովը ինկաւ Սիկիլիոյ առշեւ: 57 ուղեւորներէն 50ր փրկուեցան իտալական հաւերու միջոցաւ :

ԹէՀՐԱՆԻ մէջ ձերբակալուեցաւ պարսիկ նացիներու առաջնորդը, Տավուտ Մոնշէ զատէ, խոր - Հրդային տեղեկատու գրասենեակին դէմ կատար - ուած յարձակման առթիւ : Այս մասին բողոքագիր մը ուղղած էր խորհրդային դէմպանիւնը, մասնաւորապէս մեղադրելով ազգայնական կուսակցութիւն մը, «Սումքա» : Ամբաստանեալը 39 տարեկան է, վարդապետ փիլիսոփայութեան, երկար տարիներ ապրած Գերմանիա եւ խանդակառ հետեւորդ Հեթիէրի :— Իրանի կրօնապետը, Արթուր Քաշանի, Մէքքէ մեկնեցաւ : Վերադարձին համիլտոնական ժողով մը պիտի գումարէ թէհրանդիկ մէջ :

Խ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ Կեդր. Կոմիտէն շրջաբերական մը հրատարակեց, որով կը հրահանդէ «ազատ քննադատութիւններ» եւ մարդութիւններ կատարել յառաջիկայ համագումարին առթիւ, լայն բանալով թերթերուն էջերը : Միւսուրյան առեն կ'աղդարարուի թոյլ չուալ որ գաղտնի իրենց գուրս ել լին:

ԵՐԵՔ ՄԵԾԵՐԸ կը խորհրդակցին Լուսոնի մէջ, պատրաստելու համար Մոսկուայի վերջին ծանուցարին պատասխանը :

ԹՌՈԽՆՈՒԶԻ վարչապետը եւ մարդապանը Փարիզի պատի դան այսօր, վաղը, խորհրդակցին համար բարենորոգումներու մասին :

ՎԵՐԱՄՈՒՅԾ — Ֆ. Կ. Խաչի Տէսինի ազգ. պարոցի հոգաբարութիւնները սկսած են արդէն : Կը խնդրենք ծնողներէն չուառվ արձանագրել իրենց զաւակները :

ՏԵՌՈԽԱԿԱԼԻՔ — Ֆր. Կ. Խաչի Տէսինի Ազգ. պարոցի հոգաբարութիւնը Ֆր. Կ. Խաչի Լիոնի մասնաճիշէն չորհակալութեամբ ստացած է երկու հազար Փր. ի նախառ գաղոցին, ամազերի դպրոցական համարական համդէսին առթիւ :

Լ. Գերան . A. NERCESSIAN
Imprimerie DER AGOPIAN, 17 rue Damesme, Paris(13)

ԵՐԵՍՈՒՆ ՏԱՐԻԻ Ի ՎԵՐԱԴԱՐՁ 8 ԺԱՄԻՆ
ԿԸ ՇԱՐՈՒՆԱԿՈՒԻ

ՀԱՅՐԵՆԻՔ ԱՄՍԱԳԻՐԸ

Ճոխ եւ այլաղան բովանդակութեամբ (գրական գեղարուեստական), պատմական եւ գիտական նիւթեր, յուշեր, տեսութիւններ եւն) :

Տարեկան բաժնեգիրն 6 տողարք : Հասցէ . — 212 Stuart St. Boston, Mass. (U. S. A.) :

ԾԱԽՈՒ ԵՆ (ՍԱԿԱՒԱԹԻՒ)

ՀԵՏԵԽԵԱԱ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

«ՅԱՌԱՋ»Ի ԽՄԲԱԴՐԱՍԱՆ ՄԷՋ

1.— ՀԱՅԱՍՏԱՆ ՔԱՐՏԷՍԼ, Ա. Աբեղեանի, գունաւոր, վիճակարական տեղեկութիւններով : Գին 500 Փրանք :

2.— ՀՈՂԼ (պատմուածքներ), երիտասարդ գրող եղի. Պայանական տպագրութեամբ : Գին 400 Փրանք :

3.— ԱՐԱՄԾԱՆԻ, վարուցան գրականութեան եւ արուեստի, Գ. Հատոր : Գին 150 Փրանք :

ԼՈՅՍ ՏԵՍԱԻ

ՇԱԽԱՐԾ ՆԱՐԴՈՒՆԻ

ԱՌԱՋՆՈՐԴ ՄԱՅՐԵՐՈՒԻ

ԲԺՇԿԱՊԵՏ Պ. ՔՈԼՈՎԵԱՆԻ ՅԱՌԱՋԱԲԱՆՈՎ

Անփուարինելի գիրք մը, որ կ'ուսուցանէ ի՞նչ պէս կաթ տալ երախային, ի՞նչպէս հագուեցնել, ի՞նչպէս խամեն հիւանդութեանց ընթացքն : 250 էջ, պատկերարդ:

Գինը 800 Փրանք (փոստի ծախքով 850 Փր.) , արտասահման 1000 Փրանք : Դիմել Յառաջի հասցուով :

ԼՈՅՍ ՏԵՍԱԻ

ՀԱՅԱՍՏԱՆ

Հ. Յ. Նոր Սերունդի ամսաթերթը :

ՑՈՒՓԻ - Օգոստոս, 1952, զոյլ թիւ՝ 12 էջ, հայերէն եւ Փրանսերէն բաժիններով, ճոխ եւ այլաղան բովանդակութեամբ :

Երկու խմբագրականները, հայերէն եւ Փրանսերէն : Լայն տեղեկութիւններ քրանչական շաբաթումի մասին, գրական, գեղարուեստական, պատմական, գիտական եւ մարդական նիւթեր :

Տարեկան բաժնեգիրն 450 Փրանք : Հասցէ . — Krikor Papazian, 25 rue Martial Boudet, Chaville (S. et O.) :

ՀՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

ՉՈՐՏՈՎ, ԱՐԱՐԱԿԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆ

Գիրք՝ Մ. ԻՇԽԱՆ, Պէյրութ, 1952

Գին՝ 200 Փրանք : Դիմել Հրաման Սամուէլ Գրադարան ուղարկութիւններ եւ յօդուածներ :

Յօդուածներ ունի բազմաթիւ ծանօթ դրոշներ :

Գին 500 Փրանք : Դիմել Հրաման Սամուէլ Գրադարան, 51 rue Mr. le Prince :

ՄԱՐՍԻՑԻ ՄԷՋ . — Դիմել Ասատուր Քէսու եանի, Photo Rex, 11 Place Jules Guesde :

ԼՈՅՍ ՏԵՍԱԻ

ՅՈՒԽԱՏԵՏՐ

ՄԱՐՍԻՑԼ . — Հ. Դ. Շրջ. Կոմիտէն ընդհ ժողովի կը հրաւիրէ . —

Ց. 28 Օգոստ. ժամը 9ին, Ակնունի ենթէն :

Եր. 30 Օգոստ. ժամը 9ին Քրիստափոր ենթէն :

Սոյն ժողովներու ներկայ կ'ըլլան Շրջ. Կոմիտէի ներկայացուցիչները :

ՀԱՄԱՍՏԱՆ ՎԱՐԱՐ. Միւլութեան Վալանսի մասնաճիւր : Ժամ ըստ կ'ըլլական առաջարկութիւնները :

ՀԱՄԱՍՏԱՆ ՎԱՐԱՐ. Միւլութեան Վալանսի մասնաճիւր :

ՀԱՄԱՍՏԱՆ ՎԱՐԱՐ. Միւլութեան Վալանսի մասնաճի

28րդ ՏԱՐԻ - 28° Ամական թիվ 2262

Խմբագիր՝ Շ. ՄԻՍԱՔԻԱՆ

ՄԵՐ ԽՈՍՔԻ

Ի՞նչ ՀՕՅՍ ՊԻՏԻ ԾԱԳԻ

Տասներեք տարուան դաղարէ մը ետք, նիստի հրամակուած է Խ. Միլութեան կուսակցական համագումարը, յառաջիկայ Հոկտ. 19ին:

Ինչպէս կարդացէք օրը օրին, օրակարգին վրայ կը գտնուին շաք մը Հիմնական ինդիրներ, կազմակերպական եւ տնտեսական :

Փոփոխութիւններ պիտի կատարուին կուսակցութեան վարչական կազմին մէջ: Հոչակաւոր Պոլիստրոն (Քաղաք. Բիւրօ) պիտի ջնջուի, եւ անոր տեղ պիտի հաստատուի Նախագահութիւն մը (Պրեզիդիում):

Պիտի ջնջուի, նաեւ, «Կոմունիստ» անունին կցուած պոչը, «բոլցեւիկ» (Բ.), որ ամէն տեղ կ'երեւար տարիներէ ի վեր:

(Ուսւերէն «բոլցեւիկ» կը նշանակէ «մեծամասնական», ինչպէս «մենչեւիկ» փոքրամասնական: Նախկին սոցիալ-դեմոկրատ կուսակցութեան ժողովներուն մէջ, մեծամասնութիւնն էր որ յաղթեց, եւ այլպէս ալ կոչուեցաւ):

Եւ վերջապէս, համագումարին պիտի ներկա յացուի հինգերորդ հնդամեայ ծրագիր մը, հական առաջադրութիւններով: Մասնաւորապէս զարկ պիտի տրուի ճարտարագործութեան, հողագործութեան եւ բնական արտադրութեան՝ անհարցնեամբ (միջին հաշուով 70 առ հարիւր):

Արդէն իսկ բարուած է կուսակցական մեքնան, պատրաստելու համար համարդումարը, որուն ելքը աերտ կազ ունի նաեւ միջազգային կցուութեան հետ:

Այդ պատճառով ալ, քաղաքական ըշշանակներու ուշադրութեամբ կը հետեւին անցուալը մէն, առանց մեծ պատրաստէներ սուցանութեամբ:

Իրեւ սկզբնաւորութիւն, կուսակցութեան կերտ. կոմիտէն համանելց ապահանդեց «ազատ վիճաբանութիւնները»:

Վերը տեղելով եւ մարելով օրակարգի նիւթերը, քարտուղարը կը թելագրէ իրենց տեսակէտները յարտուիլ:

Առաջին ինդիրը, կուսակցութեան անունը, քացարութեան չի կարուիր: «Խ. Միլութեան պլաստոր գործը պիտի ըլլայ Համայնակար ընկերութիւնը կառուցանել աստիճանաբար ընկերութեան անցնելով Համայնավարութեան»:

Երկրորդ ինդիրը, — Ո՞վ կրնայ անդամ ըլլայ կուսակցութեան, նոյնպէս ծահօթէ: «Կուսակցութեան անդամ կրնայ ըլլալ ամէն աշխատաւոր, ով ոչ չի շահագործեր Խ. Միլութեան ուրիշ քաղաքացիներու աշխատանքը»: (Բանուոր, աշխատաւոր գիւղացի, աշխատաւոր մատաւորական):

Երրորդ ինդիրը, — Կուսակցութեան անդամներու պարտականութիւնները, — քիչ մը փշուի է:

Զեկուցան ողը մասնաւորապէս կը ծանրանայ կաբագահութեան վրայ, չեշտելով թէ չի կրնարեկու տեսակ ըլլայ, մէկը՝ շարքերուն, միւսը վարդիւն համար»:

— «Անիրածեցան է կամունագրին մէջ հաստատելու մէր կուսակցութիւնը միայն մէկ կարգապահութիւնը ուրիշ քաղաքացիներու աշխատանքը»:

Ուրեմն, ո՞վ որ կարգապահութիւնը խախտէ, չի կնար մնալ կուսակցութեան մէջ:

Միջանկեալ, զեկուցանողը կը ձագէէ անոնք որ «կը ինդիր» շարքերու քննադատութիւնը եւ ինքնաքնադատութիւնը: Շարքերը իրաւունք ունին քննադատելու գործուած:

Այս կէտր կը պարունակէ ուրիշ հարդարէ մը մասնակտութիւնը, որը այս տպաւորութիւնը կը ձգեն թէ նոր եւ մեծ մաքաղագործութիւններ կատարուի կամականական առաջարկութիւնը ու կամականական առաջարկութիւնը:

Կատարուի կամականական առաջարկութիւնը ու կամականական առաջարկութիւնը կը ձգեն թէ նոր եւ մեծ մաքաղագործութիւններ կատարուի կամականական առաջարկութիւնը:

Կամականական առաջարկութիւնը ու կամականական առաջարկութիւնը կը ձգեն թէ նոր եւ մեծ մաքաղագործութիւններ կատարուի կամականական առաջարկութիւնը:

Կամականական առաջարկութիւնը ու կամականական առաջարկութիւնը կը ձգեն թէ նոր եւ մեծ մաքաղագործութիւններ կատարուի կամականական առաջարկութիւնը:

Կամականական առաջարկութիւնը ու կամականական առաջարկութիւնը կը ձգեն թէ նոր եւ մեծ մաքաղագործութիւններ կատարուի կամականական առաջարկութիւնը:

Կամականական առաջարկութիւնը ու կամականական առաջարկութիւնը կը ձգեն թէ նոր եւ մեծ մաքաղագործութիւններ կատարուի կամականական առաջարկութիւնը:

Կամականական առաջարկութիւնը ու կամականական առաջարկութիւնը կը ձգեն թէ նոր եւ մեծ մաքաղագործութիւններ կատարուի կամականական առաջարկութիւնը:

Կամականական առաջարկութիւնը ու կամականական առաջարկութիւնը կը ձգեն թէ նոր եւ մեծ մաքաղագործութիւններ կատարուի կամականական առաջարկութիւնը:

Կամականական առաջարկութիւնը ու կամականական առաջարկութիւնը կը ձգեն թէ նոր եւ մեծ մաքաղագործութիւններ կատարուի կամականական առաջարկութիւնը:

Կամականական առաջարկութիւնը ու կամականական առաջարկութիւնը կը ձգեն թէ նոր եւ մեծ մաքաղագործութիւններ կատարուի կամականական առաջարկութիւնը:

Կամականական առաջարկութիւնը ու կամականական առաջարկութիւնը կը ձգեն թէ նոր եւ մեծ մաքաղագործութիւններ կատարուի կամականական առաջարկութիւնը:

Կամականական առաջարկութիւնը ու կամականական առաջարկութիւնը կը ձգեն թէ նոր եւ մեծ մաքաղագործութիւններ կատարուի կամականական առաջարկութիւնը:

Կամականական առաջարկութիւնը ու կամականական առաջարկութիւնը կը ձգեն թէ նոր եւ մեծ մաքաղագործութիւններ կատարուի կամականական առաջարկութիւնը:

Կամականական առաջարկութիւնը ու կամականական առաջարկութիւնը կը ձգեն թէ նոր եւ մեծ մաքաղագործութիւններ կատարուի կամականական առաջարկութիւնը:

Կամականական առաջարկութիւնը ու կամականական առաջարկութիւնը կը ձգեն թէ նոր եւ մեծ մաքաղագործութիւններ կատարուի կամականական առաջարկութիւնը:

Կամականական առաջարկութիւնը ու կամականական առաջարկութիւնը կը ձգեն թէ նոր եւ մեծ մաքաղագործութիւններ կատարուի կամականական առաջարկութիւնը:

Կամականական առաջարկութիւնը ու կամականական առաջարկութիւնը կը ձգեն թէ նոր եւ մեծ մաքաղագործութիւններ կատարուի կամականական առաջարկութիւնը:

Կամականական առաջարկութիւնը ու կամականական առաջարկութիւնը կը ձգեն թէ նոր եւ մեծ մաքաղագործութիւններ կատարուի կամականական առաջարկութիւնը:

Կամականական առաջարկութիւնը ու կամականական առաջարկութիւնը կը ձգեն թէ նոր եւ մեծ մաքաղագործութիւններ կատարուի կամականական առաջարկութիւնը:

Կամականական առաջարկութիւնը ու կամականական առաջարկութիւնը կը ձգեն թէ նոր եւ մեծ մաքաղագործութիւններ կատարուի կամականական առաջարկութիւնը:

Կամականական առաջարկութիւնը ու կամականական առաջարկութիւնը կը ձգեն թէ նոր եւ մեծ մաքաղագործութիւններ կատարուի կամականական առաջարկութիւնը:

Կամականական առաջարկութիւնը ու կամականական առաջարկութիւնը կը ձգեն թէ նոր եւ մեծ մաքաղագործութիւններ կատարուի կամականական առաջարկութիւնը:

Կամականական առաջարկութիւնը ու կամականական առաջարկութիւնը կը ձգեն թէ նոր եւ մեծ մաքաղագործութիւններ կատարուի կամականական առաջարկութիւնը:

Կամականական առաջարկութիւնը ու կամականական առաջարկութիւնը կը ձգեն թէ նոր եւ մեծ մաքաղագործութիւններ կատարուի կամականական առաջարկութիւնը:

Կամականական առաջարկութիւնը ու կամականական առաջարկութիւնը կը ձգեն թէ նոր եւ մեծ մաքաղագործութիւններ կատարուի կամականական առաջարկութիւնը:

Կամականական առաջարկութիւնը ու կամականական առաջարկութիւնը կը ձգեն թէ նոր եւ մեծ մաքաղագործութիւններ կատարուի կամականական առաջարկութիւնը:

ՄԵԿ ԱՄԻՍ ԹՌԻՐՔԻՈՅ ՄԵԶ

7.—ԱՓ ՄՀ ՀՅՈՂ Դ. ՎԱՐՈՒԽԱՆԻ
ՊԱՊԵՆԱԿԱՆ ՏՈՒՆՆԵՆ

Աերաստիոյ գիւղերուն մէջ մեր կատարած պատոյաները տեւեցին չորս օր։ Կովառունէն վերջ ալցելեցինք Խօրասան գիւղը, որ աւելի բախտաւոր եղած է։ Նախկին տուներէն մաս մը գեռ մնացած է կանուն։ Գիւղի երկու եկեղեցիներէն մէկը քանդուած է, երկորդը կիսաքանդ վիճակ մը ունի եւ խոտով լեցուած է։ Ներքին մասերը բոլորվին աւերակ են։

Խօրասանի մէջ ներկայիս կ'ապրին չորս հայ ընտանիքներ։ Չուտ հայրանակ գիւղ մըն էր պատերազմէն առաջ. ունէր 150 տուն։ Այժմ այս գիւղին մէջ կը բնակին 60 թուրք գաղթական ընտանիքներէն։

24 ժամ մնացի այս գիւղին մէջ։ Գերեզմանատունը քանդուած է եւ քար քարի վրայ չէ մնացած։ Ժամերով խօսակցեցայ այդ չորս հայ ընտանիքներէն հետ։ Գոհ կ'երեւեն իրենց վիճակէն։ Զգացումով շատ լաւ Հայեր են։ Բոլորն ալ հայախոս են, մեծով պատիկով։ Արտաքին աշխարհէն չափ տեղեկութիւններ չեն։ Քահանայի երես տեսած չեն 35 տարիէ ի վեր։ Ասոնք ալ ցաւ կը յայտնեն որ իրենցով հետաքրքրուող չէ եղած։ Խոստացայ իրենց մասին եւս հարկ եղած տեղեկութիւնները հաղորդել Պոլսոյ Պատրիարքարանին։

Չորս ընտանիքներն ալ պահած են Հայու և լանդական հիւրասիրութիւնը։

Յաջորդ օր առոտու կանուխ կրկին ճամբայ և լանք, այս անգամ երթալու համար Տուղասար, որ Սերաստիոյ Հայկական ամենամեծ գիւղն էր։ Տարագրութենէն առաջ 400 հայ ընտանիքներ կ'ապրէն։ Ունէր դպրոցի երկյարկանի չենք մը, որ ներկայիս աւերակ վիճակ մը ունի։ Քանդուած են ամբողջութեամբ պատերը։ Այս գիւղին մէջ հիմա տեղաւորուած են 120 թուրք եւ քիւրու գաղթականներ։ Ունէր խոչոր քարաշն եկեղեցի, որ այժմ բոլորովին անյայտացած է։

Տուղասարի մէջ միայն մէկ հայ ընտանիք կայ, Ուկեան անուն։ Դժբախտաբար տունը չըտանիք։ Ուկեանը ամուռնացած է եւ ունի քանի մը զաւակներ։ Հայերէն կը խօսին, բայց գրել կարդալ չեն գիւղը։

Տուղասարէն ճամբայ ելանք՝ երթալու համար Դաւրա գիւղը, որ 120 տունոց զուտ հայկական գիւղ մըն էր։ Քանի մը քիւրութիւնը յառաջանալէ ետք հասանք Ալիս գետը (Գորլ Հրմաք)։ Մեր ճիերը առաջ քենէ առաջ, ընկերու Սիբայէլ խնդրեց քանի մը վայրկեան հանդիսաւ ընել գետեղերքին վրայ։ Զերէն իջանք եւ նստեցանք քարի մը վրայ։ Միքայէլ չափազանց յուղուած սկսաւ երգել «Մայր Արքաք»ը։ Երկուքս ալ սկսանք հեկեկալ ։ Հին հին յիշատակները արթնցան մեր մէջ եւ փոխադրեցին մեղ 37 տարի առաջուած օրերուն։

Դաւրայի մէջ ներկայիս տեղաւորուած են 60 գաղթականներ։ Եկեղեցին եւ դպրոցը քանդուած են։ Հին տուններէն հազիւ քանի մը հատ կանդուն կը ման տակաւին։ Այս գիւղին մէջ Հայ չկայ։

Դաւրային վերջ այցելեցինք Խանզար, որ 100 տուննոց հայկական գիւղ մըն էր։ Հոս ալ Հայ չկայ։ 25 ընտանիք թուրք գաղթական տեղաւորուած է։ Քանդուած են եկեղեցին ու դպրոցը։

Անցանք Գոչիսար գիւղը, ուր կ'ապրէն հիմա 10 հայ ընտանիքներ։ Բոլորն ալ հայախօս են։ Աւելի քան 35 տարիէ ի վեր ոչ քահանայ տեսած են եւ ոչ ալ ունէ Հայու այցելութիւնը ընդունած։ Բոլորովին կտրուած են աշխարհէն։ Յետոյ համգիւղ գիւղեցանք բարեկրդ գիւղը, ուր 5 տուն Հայ կայ։ Ասոնք ալ հայախօս են։ Տեսանք Խորիս գիւղը։ Հոն ալ 5 հայ տուններ կան։ Ղալբաս գիւղին մէջ Հայ չկայ։ Թուրք գաղթականները տեղաւորուած են։

Այսպէս շարաթ մը Միքայէլին հետ շրջեցանք Սերաստիոյ գիւղերուն մէջ եւ գտանք բաղմաթիւ հայ ընտանիքներ, բոլորն ալ լաւ Հայեր։ Անոնք միայն մէկ մտահոգութիւն ունին՝ չկորսուիլ, Հայ մնալ։ Խնդրեցին բոլորն ալ ինձմէջ հետաքրքը ուկի իրենց վիճակով եւ տեղեակ պահել արտապահանի Հայերը։ Զերմօրէն խնդրեցին եկեղեցի եւ դպրոց ունենալ՝ ուժացումէ աղատուելու համար։ Բազմից դիմած են Պատրիարքարանը հետաքրքը քրուի իրենց ըրբական կատարածի պատեղագումով։

Ամէնէն գիւղուած գործը վերապահուած էր ինձի Սերաստիոյ վերապարծիւ։ Ուխտած էր այցելել նաեւ Դանիէլ Պարտաւանի ծննդավայրը Բրոդնիք գիւղը եւ ափ մը հող տանի համար։ Այժմ ունին որ Պատրիարքարանը հետաքրքը քրուի իրենց ըրբական պատեղագումով։

Այսպէս Միքայէլ չէր ընկերանար ինձի։

ՕՐՈՒԱՆ ՇԱՐԺՈՒՄԻՆ ՀԵՏ

Մալենինվ — Վաղուան Մքալին նկ

Միջազդային մամուլը յաճախ կը յիշէ Մալին գովի անունը, իբրեւ «Պահաժառանիզ»։ Մանաւանդ հիմա չիմա որ որոշուած է նիստի հրաւիրէլ կուսակցութեան ժթ։ Համապուտմարը, (Հոկտ. 5ին)։

Մթալին 73 տարեկան է արդէն եւ հաւանաբար իր յաջորդի մասին առաջարկներ պիտի ներկայացնէ այդ ժողովին մէջ։ Թերեւս ալ նշանակած է եւ պիտի պարտադրէ։

Կորկի Մալենինվ կուսակցութեան ընդհ. քարտուղարն է, 50 տարեկան, թխաղէմ, գէր եւ կարձ, կապոյս աչքերով։

Ուժեղ, անդութ, բայց խելացի Մալենինվ ձեռնասունն է Մթալինի, եւ ապազային կրնայ դառնալ «գեր - ճարտարապետու»ը նոր աշխարհէի, զոր սովուա առաջնորդները կը հաւատան թէ պիտի կրնան կառուցանել։

Յարդ ոչ սոյ ստոյդ բան գիտէ իր ծագման մասին։ Սովուական պաշտօնական արձանագուռու թեանց մէջ ոչինչ գրուած է իր ծնողքիմասին, ինչ պէս դիմել կուտայ իրաղեկ թղթակից մը։ Մուկուայի մէջ կ'ըսեն թէ «շատ քաղաքինի» էին։ Մալենինվ իր ճառերուն մէջ յաճախ եկեղեցին ականական ակարին կը նետէ պաշտօնատարներուն հանդէպ, զոր սովուա առաջնորդները կը հաւատան թէ պարծեն կառուցանել։

Յարդ ոչ սոյ ստոյդ բան գիտէ իր ծագման մասին։ Սովուական պաշտօնական արձանագուռու թեանց մէջ ոչինչ գրուած է իր ծնողքիմասին, ինչ պէս դիմել կուտայ իրաղեկ թղթակից մը։ Մուկուայի մէջ կ'ըսեն թէ «գաղաքական» ականական ակարին կը նետէ պաշտօնատարները կառուցանել։

Յարդ ոչ սոյ ստոյդ բան գիտէ իր ծագման մասին։ Օւկանայ առաջնորդները կառուցանել։

Յարդ ոչ սոյ ստոյդ բան գիտէ իր ծագման մասին։ Սովուական պաշտօնական արձանագուռու թեանց մէջ ոչինչ գրուած է իր ծնողքիմասին, ինչ պէս դիմել կուտայ իրաղեկ թղթակից մը։ Մուկուայի մէջ կ'ըսեն թէ «գաղաքական» ականական ակարին կը նետէ պաշտօնատարները կառուցանել։

Յարդ ոչ սոյ ստոյդ բան գիտէ իր ծագման մասին։ Սովուական պաշտօնական արձանագուռու թեանց մէջ ոչինչ գրուած է իր ծնողքիմասին, ինչ պէս դիմել կուտայ իրաղեկ թղթակից մը։ Մուկուայի մէջ կ'ըսեն թէ «գաղաքական» ականական ակարին կը նետէ պաշտօնատարները կառուցանել։

Յարդ ոչ սոյ ստոյդ բան գիտէ իր ծագման մասին։ Սովուական պաշտօնական արձանագուռու թեանց մէջ ոչինչ գրուած է իր ծնողքիմասին, ինչ պէս դիմել կուտայ իրաղեկ թղթակից մը։ Մուկուայի մէջ կ'ըսեն թէ «գաղաքական» ականական ակարին կը նետէ պաշտօնատարները կառուցանել։

Յարդ ոչ սոյ ստոյդ բան գիտէ իր ծագման մասին։ Սովուական պաշտօնական արձանագուռու թեանց մէջ ոչինչ գրուած է իր ծնողքիմասին, ինչ պէս դիմել կուտայ իրաղեկ թղթակից մը։ Մուկուայի մէջ կ'ըսեն թէ «գաղաքական» ականական ակարին կը նետէ պաշտօնատարները կառուցանել։

Յարդ ոչ սոյ ստոյդ բան գիտէ իր ծագման մասին։ Սովուական պաշտօնական արձանագուռու թեանց մէջ ոչինչ գրուած է իր ծնողքիմասին, ինչ պէս դիմել կուտայ իրաղեկ թղթակից մը։ Մուկուայի մէջ կ'ըսեն թէ «գաղաքական» ականական ակարին կը նետէ պաշտօնատարները կառուցանել։

Յարդ ոչ սոյ ստոյդ բան գիտէ իր ծագման մասին։ Սովուական պաշտօնական արձանագուռու թեանց մէջ ոչինչ գրուած է իր ծնողքիմասին, ինչ պէս դիմել կուտայ իրաղեկ թղթակից մը։ Մուկուայի մէջ կ'ըսեն թէ «գաղաքական» ականական ակարին կը նետէ պաշտօնատարները կառուցանել։

Յարդ ոչ սոյ ստոյդ բան գիտէ իր ծագման մասին։ Սովուական պաշտօնական արձանագուռու թեանց մէջ ոչինչ գրուած է իր ծնողքիմասին, ինչ պէս դիմել կուտայ իրաղեկ թղթակից մը։ Մուկուայի մէջ կ'ըսեն թէ «գաղաքական» ականական ակարին կը նետէ պաշտօնատարները կառուցանել։

Յարդ ոչ սոյ ստոյդ բան գիտէ իր ծագման մասին։ Սովուական պաշտօնական արձանագուռու թեանց մէջ ոչինչ գրուած է իր ծնողքիմասին, ինչ պէս դիմել կուտայ իրաղեկ թղթակից մը։ Մուկուայի մէջ կ'ըսեն թէ «գաղաքական» ականական ակարին կը նետէ պաշտօնատարները կառուցանել։

Վասն զգացութեան

Թէիրանի Ալիք հետեւեալ խորհրդածուրիւնները կ'ընէ այս խորագրով խմբագրականի մը մէջ (4 Օգոստոս) .

... Ի՞նչպէս հաշոռել այն մաքի հետ, որ երկրորդ աշխարհամարտին յաջորդող ըրջանի դառն փորձութիւններից յետոյ կը դանուէին անպատճանատու մարդիկ, որոնք անտեսելով իրանահայութեան ապահովութիւնն ու վարկը, թոյլ կը տային որեւէ անխոհեմ արարքի :

Սակայն, ցաւօք սրտի, կան քօղածածուկ եւ անուղղայ տարրեր, որոնք իրենց անմիտ ելոյթներով վասնում են հայ ժողովրդի բարեյտառութիւնը յաչս պետական ըրջանակների եւ պարսիկ եղբայրակից ժողովրդի : Տարրեր, որոնք օրն ի բուն դոնքից յուտեան պայքար են մղում «ժողովրդի թշնամիների, գաղութարարների եւ իմպերիա - լիստների վարձկան ազգապահանակների (?) դէմ», թութակօրէն կրկնելով ու երեքինելով բոլշեւիկեան պատկերագրդ զրապատութիւնները, եւ չբաւականալով ներքին հակատում յայտ բերած «ակտիվութեամբ», յանդինում են հրապարակ դաշտ նաև արտաքին ճակատում, «յանուն իրանահայութեան »:

Արդամիսի ելոյթներից մէկն է «Մի խումք Իրանահայերի կողմից» արտառոց ստորագրութեամբ լոյն տեսած թուոցիկը, որ ցրեցին Յուլիս 27ին, թէհրանի Մայր Եկեղեցու դաւթում եւ փողոցներում :

Թուուցիկի ուղղագրութիւնը, բովանդակութիւնը, ամերիկացի մասնագէտներին իրանից վտարելու պահանջը եւ այս կարդի մեծագորդ յայտարարութիւնը ոչ մի հասկած չեն թողնում, որ հեղինակները այն քողածածուկ տարրերն են, որոնք այս խորհայոց օրերին անտեսելով ամէն դդուշաւորութիւն, վտանգում են իրանահայութեան քաղաքացիական բարեյտառութիւնն ու վարկը :

Ինչպէս քիչ վերը նկատեցինք, պետական շըրջանակները լաւապէս ծանօթ են երկրի իրականիկացութեան եւ յաձախ կոչ են անում չխարուել անբարեյտ իրանահայութիւնը :

Շատ բնական է, որ մեր « բարեծաղիկների » գործունէութիւնն եւս բացայայտում է թէ պետական ըրջանակների եւ թէ անբարեցակամ տարրերի մօտ, կասկածի տակ զելով իրանահայ ժողովրդի քաղաքացիական բարեյտառութիւնն ու վարկը :

Այս գլխանոցը չի պաշտպաներ ոչ անձեւէն եւ ոչ ալ արեւի կեղիչ ճառագայթներին: Անկան նորինի կեղատեսիլ չէ: Ինչու դեռ կը պահենք: Մենք զայն ժառանգեցինք թուրքերին: Այս վերջինները վերցուցին Փէսը: Աթաթիւրք ծանը պատիներ սահմանած էր անոնց, որոնք կը համարձակէին Փէս զնէլ: Մենք միակն ենք, որ դեռ կը պատունք զայն: Պէտք է, որ ան այլեւս դառն անցեալի մը խորհրդանիշը ըլլայ:

Ալի ՔէՄԱԼ, ԹԱԼԵԿԱԹ եկ ՈՒՐԻՇ ԲԱՆԵՐ

Կուսակցական պայքարը նորէն սաստկացած է թուրքիոյ մէջ :

Ահաւասիկ նոր վկայութիւնը մը՝ «Վաթան»ի թերոնը (18 Օգոստոս) .

Հալք կուսակցութեան ընդհանուր քարտուղար Գասըր կիւլէք նշանակալից ճառ մը խօսեցաւ իդմիթի մէջ եւ յիշեցուց թէ ատենօք Ալի Քէմալ լինչի ենթարկուած էլ (բակառած) է այդ քաղաքին մէջ, ըստ թէ այս դէպքը պէտք է օրինակ եւ դասըլայ այն հացկատակ եւ պնակալէզ լրագրուդներուն, որոնք այսօրուան իշխանութիւնը կը պատպահեն:

Այս խօսքը երկրորդ «Ճաթած ձայնն է» որ կ'ելլիք Հալք կուսակցութեան բերնէն եւ կը վիրաւորէ մամուլի պատառութիւնը: Աւելի դէշ քան առաջին վիրաւորանքը, — «Եթէ հարկ ըլլայ, շալ մը կը գոցենք պատառութեան վրայ»:

Բաքեբախտարար լրագրողներու միութեանը հարկ եղած պատասխանը տուաւ քաղաքական կուլա պատկերագրդ զրապատութիւնները, եւ չբաւականալով ներքին հակատում յայտ բերած «ակտիվութեամբ», յանդինում են հրապարակ դաշտ նաև արտաքին ճակատում, «յանուն իրանահայութեան »:

Այս մասին արտայայտուել եւ զգաստութեան կոյնք արել բազմաթիւ առիթներով, պաշտպան նել ենք իրանահայութեան վարկին ու հաւատար մասհամարտար մութիւնը, որոնց անաղարտ պահպամնը, նաև խանձախնդիր է բովանդակի իրանահայութիւնը, սակայն, այլուհանդերձ, միշտ էլ անպակաս են եղել դրու տարրեր, որոնք իրենց անմիտ ելոյթներով գրգռութեան պատճառ են զարձել:

Տեսէք թէ ի՞նչ է ասում մեր ժողովրդի հանդէպիստ բարձրացած տրամադրութիւններ ունեցող եւ մեր ազգայի արտակամ արժանապահութային արժէք ները զնահաստող պետական բարձրաստիճան մի դէմքը :

Խօսքը վերաբերում է կրթական նախարարութեան Ղաղուինի ներկայացուցիչ աղայէ Զայեն զերուղիին, որ թիվ 30է զուհերի յիշատակին Հայոց եկեղեցում կատարուած հոգեհանդստից յետոյ ժողովրդի մէջ կայ մի փոքրաթիւ խմբակ, որ մեր այս վերջին եւ ճակատագրական պայքարի մէջ ուղղում է հետապնդել որոշ յետին նպատակներ: Ժամանակի հիրենկալ տակ հայ փոքր բարձրացած է:

— «Իրանի հիրենկալ երկնքի տակ հայ փոքրամասնութիւնը միշտ էլ վայելի է մեր սէրն ու դուրգութեան մքը: Հայը ճանաչուած է որպէս պարագայի: Բայց ինչ պէս իրանի միւս ժողովրդուների, նոյնպէս եւ հայ ժողովրդի մէջ կայ մի փոքրաթիւ խմբակ, որ մեր այս վերջին եւ ճակատագրական պայքարի մէջ ուղղում է հետապնդել որոշ յետին նպատակներ: Ժամանակի հիրենկալ տակ հայ փոքր ասում է, որ հայ իմաստուն ժողովարդը լուսութեան ու վարկը:

Այսքան պարզ ու մեկին աղջարարութիւնից յետոյ հարկ կա՞յ որեւէ խորհրդածութեան:

Դարերից է վեր իրանահայութիւնը զնահաստեւէլ է իր քաղաքացիական պարձեշտ կեցուածքով եւ պարսիկ ժողովրդի հանդէպ ունեցած եղբայրութեամբ:

Այս վարքագիծը մեկ համար պիտի մնայ անփոփոխ: Իրանահայութիւնը պիտի չաղցուի որոշ անդամներ կը հարէնք գույքութիւնը է:

Այս վարքագիծը մեկ համար պիտի մնայ անփոփոխ: Իրանահայութիւնը պիտի չաղցուի որոշ անդամներ կը հարէնք գույքութիւնը է:

Այս վարքագիծը մեկ համար պիտի մնայ անփոփոխ:

Անորոգութիւններ կան այս գումար մըն է. անկեղծութեամբ ըստ:

Միշտ անկեղծութեամբ կը խօսէր այս մարդը: Երբ թաղականի ու հաչուի մարդու կրկնին խղճմը տանքը հաչու էին իրարու հետ: Իրօք այս աղջարա ժամանակակից առաջար մասհամարտար մօտ, կասկածի ժամանակակից առաջար մասհամարտար մօտ, կասկածի ժամանակակից առաջար մասհամարտար մօտ:

Միշտ անկեղծութիւնը կան այս գումար մըն է. անկեղծութեամբ ըստ:

Անորոգութիւններ կան այս գումար մըն է. անկեղծութեամբ ըստ:

Ասկցութեան մը այդ ընդհանուր քարտուղարին, բողոքագրով մը այսպահանեց այդ ելույթը, որ բնաւ չէ պատշաճի կը լեզուին հանդամանքին քիչ անդամանքին: Այս կերպով մէկ լեզուին հանդամանքին հանդամանքին անդամանքին անդամանքին:

Այս կերպով մէկ լեզուին հանդամանքին անդամանքին անդամանքին:

Այս կերպով մէկ լեզուին հանդամանքին անդամանքին անդամանքին:

Այս կերպով մէկ լեզուին հանդամանքին անդամանքին:

Հանրապետական կուսակցութեան արտաքին գործերու խորհրդականը, ֆոսթը Տըլլ, ուժգործն քննադատեց Թրումընի քաղաքականութիւնը՝ Խ. Միութեան հանդէպ: Իր կարծիքով, « Սովետական կայսրութիւնը կրնայ կազմալուծ ուղիւնելուն, եւ ոչ թէ ետ մղուելով: Այդկայսրութիւնը չափէն ընդառնութեամբ է եւ կը տարածուի 19 անկախ պետութեամց 800 միլիոն բնակչութիւն վրայ: Այս կառուցուածքը կրնայ ճարճատի կրաւորական գիմալըրութեամբ, աշխատանքը դանդաղեցնելով եւ մերժելով գործակցիւ իշխանութեանց »:

Ցետոյ դիտել տուաւ թէ Ամերիկայի արտաքին քաղաքականութիւնը հիմնուած է ցեղային խրստութեան վրայ, կեդրուացած ըլլալով առաւելապէս արեւմտեան Եւրոպայի վրայ: « Սիալ է այս քաղաքականութիւնը եւ դէպի անձնասպանութիւն կ'առաջնորդէ, նկատի առնելով Խ. Միութեան պաշարողական ծրագիրը »:

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏԱՂՈՎ

ԾՈՄ Կ ԸՊԱՀԵ Երկու օրէ ի վեր Իրանի « Սումքա » աղդ. Ընկերվարական կուսակցութեան պետը (նացի), Տաւուտ Մոնշի Զամտէ, բողոքելու համար իր ձերբակարման դէմ:

ԶԵԽՈՍԽՈՎԱԲԻՈՅ գլուղացիները կրակի կուտան արտերը եւ սպանութիւն կը դորձնի, պետութեան չամար հունձքը, ինչպէս կը դրեն Փրակայի թերթերը :

ՖԻՍԻ Եղիպատացի գործատէրերը բողոքեցին այն ծրագրին դէմ որ կ'ուղէ Փէսին տեղ մեքսիկան գլխանոց մը հաստատէլ, արեւին դէմ լաւագոյնս պաշտամութեալու համար: Գործատէրերը կ'առարկեն թէ այդ բարենորդումը անդործութեան պիտի մատնէ բազմաթիւ բանուրդներ :

ԹՈՒԻՐՔ կառավարութիւնը 13 միլիոն տոլարի վարկ մը բացաւ Եռկուսաւելոյ, մէկ տարուան պայմանաժամով: Դրամը պիտի յատկացուի մի միայն արմատիք, ու Թուրքիային Եռկուսաւելական պիտի համար Սեպտեմբերի սկիզբը :

ԹԵՀՐԱՆԻ կը հեռազրեն թէ քարիւղի խնդիրը կարգադրելու համար բանակցութիւնները պիտի վերիւն չուտով: Բրիտանական դեսպանատան դրականատար յայտնեց Տոքթ. Մոսաւելի թէ իր կառավարութիւնը պատրաստ է բանակցելու: Տեսակցութեան ներկայ էր ամերիկան գեսպանը: Մ. Նահանգները յանձն կ'առնեն հինոր միջին տորամադրել իրանի, պայմանաւ որ Անդրիանի նոյնքան դումար ճարել, քարիւղ գնելու պահանձնութիւնը :

ՅՈՒՆԱՍՏԱՆԻ կառավարութիւնը կը խորհի լիքանել զինուորութեան ըրջանը (Երեք տարի), զեղչելու համար զինուորական ծախքերը, որոնք Եւեմութքին 45 առ հարիւրը, կը կազմեն: Մանաւանդ որ, Մ. Նահանգները 200 միլիոն տոլարէն 80 միլիոնի զեղչած են իրենց օպնութիւնը :

ԱՊՐՈՒՍԻ Գիների իշեցնելու համար համաձայնութիւնը կը առաջնուութիւն գոյացաւ զաւլմէն անզամներուն միջև: Արտակարդ միջոցները ձեռք պիտի առ նուին, արդիւելու համար առեւտրական միութեանց հաստատած քմահած դէները: Օրինաւոր շահերն ալ պիտի չափաւորուին :

ԶՎՃԱՐՈՒՍԻ ՏՈՒՐՔԵՐՈՒ պայմանաժամը, 15 Սեպտեմբեր, երկարածուեցաւ մինչեւ Սեպտեմբեր 25: Սեպտ. 1ին զանձելի տուրքերը 10 առ հարիւր պիտի տեղնան, եթէ վճարուած ըլլան մինչեւ նոր պայմանաժամը :

ՄԻՋԻՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ անդլիական, ամերիկան եւ Փրանսական դեսպանատուները առաջնին կարգի դեսպանութեան (ambassade) բարձրացան, փոխարձարար: (Երեքն ալ Յորդանանի, Լիբանանի, Արարիոյ, Սուրբիոյ եւ հորացիլ մէջ):

ԻՏԱԼԻՈՅ եի ԵԱԼԻԿՈՍԼԱԼԻԻ մէջ խորհրդակցութիւնները կը չարունակուին, Թրիեսթի խնդիրը լուծելու համար: Վերջին տեղեկութեանց համաձայն, կարելի պիտի ըլլայ գոյացուցիչ ելքի մը յանդէլ, փոխարձարք զիջումներով :

ՄԱՐՈՒԹԻ մէջ վէճ մը ծաղած էր Մ. Նահանդներուն եւ ֆրանսայի միջև: Լա Հէյի գերազոյն ատեանը որոշեց: Ամերիկացիները ենթակայ են Երկրին օրէնքներուն եւ չեն կրնար տուրքէ պատահանութիւնիւնը: — Ամերիկա կրնայ ապրանք ներածել անտարի, ֆրանսայի հետ հաւասար իրաւունքուի:

ԱԶԳԱԺՈՂՈՎԻՆ զինաթափութեան յանձնաւումը 1ի դէմ 9 ձայնով մերժեց քննել Խ. Միութեան զանդատները՝ մանրէական պատերազմի մասին:

ՎԵՐԱՄՈՒԽԻ Մարտէլ քաղաքի դպրոցին արձանագրութիւնները կը կատարուին ամէն հինդարթի, Սեպտ. 5ին Հոկտ. 2: Դպրոցը կը վերաբացուի ուսուցչութեամբ Տիկին Հաղարեանի:

ԵՐԵՍՈՒԻՆ ՏԱՐԻ Ի ՎԵՐ ՄԱՆԱԳԱՆ

ԿԼ ՇԱՐՈՒՆԱԿՈՒԻ

ՀԱՅՐԵՆԻՔ ԱՄՍԱԳԻՐԸ

Ճոխ եւ այլազան բովանդակութեամբ (գրական գեղարուեստական, պատմական եւ գիտական նիւթեր, յուշեր, տեսութիւններ եւն):

Տարեկան բաժնեղին 6 տոլար: Հասցէ: — 212 Stuart St. Boston, Mass. (U. S. A.):

ԾԱԽՈՒ ԵՆ (ՍԱԿԱՒԱԹԻՒ)

ՀԵՏԵԿԵՆԱԼ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

« ՅԱՅԱԿԱՐԱ » ԽՄԲԱԳԻՐԱԾԱՆ Մէջ

1. — ՀԱՅԱԿԱՐԱՆ ՔԱՐՏԵՍԱԸ, Ա. Արեդեամի, գումարու, վիճակագրական տեղեկութիւններով: Գին 500 Փրանք:

2. — ՀՈՂԸ (պատմուածքներ), երիտասարդ դրող եւդ. Պոյանան գումարութեամբ: Գին 400 Փրանք:

3. — ԱՐԱԾԱՆԻ, վարուցան գրականութեան եւ արուեստի, Գ. Հատոր: Գին 150 Փրանք:

ԼՈՅՍ ՏԵՍԱԻ

ՀԱՅԱՍՏԱՆ

Հ. Յ. Դ. Նոր Սերունդի ամսաթերթը:

Յուլիս - Օգոստոս, 1952, զոյտ թիւ՝ 12 էջ, հայերէն եւ Փրանսերէն բաժնեներով, ճոխ եւ այլազան բովանդակութեամբ:

Երկու խմբագրականներ, Հայերէն եւ Փրանսաներէն սերէն: Լայն տեղեկութիւններ ֆրանսայի եւ ազդագրածի երիտասարդական շարժումի մասին, գրական, գեղարվեստական, պատմական, գիտական եւ մարդական նիւթեր:

Տարեկան բաժնեղին 450 Փրանք: Հասցէ: — Krikor Papazian, 25 rue Martial Boudet, Chaville (S. O.):

ՀՅԴԵՀԱՆԳԻՍՏ: — Տէր եւ Տիկին Հրաշեայ Ամիրական եւ ազդականները կը ծանուցաննեն թէ այս կիրակի Հոգեհանգստական պաշտօն պիտի կատարուի Ալֆորդվիլլ Ս. Պոլոս Պետրոս եկեղեցւոյն մէջ, իրենց մօր եւ ազդականին, ԱՅՐԻ Տիկին ՄԱՆՆԵԿԱ ԱՄԻՐԱՅԵԱՆԻ մահուան քառասունքին առթիւ: Կը հայերէն կը ամերական առթիւ:

ԱՅՐԻ Տիկին ՄԱՆՆԵԿԱ ԱՄԻՐԱՅԵԱՆԻ մահուան քառասունքին առթիւ:

Կը հայերէն իր յէշատակը յարգողները:

ՀՅԴԵՀԱՆԳԻՍՏ ՊԱՏԱՐԱԳ

ՄԱՐՍԻՑ: — Այլիք Տիկին Եւա Փառանձեմ թէ քիչեանի մահուան քառասունքին առթիւ այս կիրակի, Փրատոյի Ս. Մահակ Մեսրոպ Մայր եկեղեցւոյ մէջ ժամը 10ին պատարագ պիտի մասուցուի եւ Հոգեհանգստական պաշտօն պիտի կատարուի նորոգ հանդուցեալին եւ իր ամուսնոյն Միհրան թէ միլիոնի զեղչած են իրենց օպնութիւնը:

ՄԱՀԻՆ ԿՐԵԱԿԱՆ կը ամառական մահացած էր կիրակի համար առաջնուածական ծախքերը, որոնք Եւեմութքին 45 առ հարիւրը, կը կազմեն: Մահանդ որ, Մ. Նահանգները 200 միլիոն տոլարէն 80 միլիոնի զեղչած են իրենց օպնութիւնը:

ՅՈՒՆԱՍՏԱՆԻ կառավարութիւնը կը խորհի լիքանել զինուորութիւնները:

ՅՈՒՆԱՍՏԱՆԻ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ: — Ամիր Տիկին Եւա Փառանձեմ թէ քիչեանի մահուան քառասունքին առթիւ այս կիրակի, Փրատոյի Ս. Մահակ Մեսրոպ Մայր եկեղեցւոյ մէջ ժամը 10ին պատարագ պիտի մասուցուի եւ Հոգեհանգստական պաշտօն պիտի կատարուի նորոգ հանդուցեալին եւ իր ամուսնոյն Միհրան թէ միլիոնի զեղչած են իրենց օպնութիւնը:

ՅՈՒՆԱՍՏԱՆԻ կը ամառական մահացած էր կիրակի համար առաջնուածական ծախքերը:

Պայմաններու եւ ուրիշ մանրամասնութիւններու համար գիմեն տեսչութեան: —

Direction du Collège Arménien Moorat - Raphael Ai Carmini, Venise (Italie):

ՀԱՅՐԵՆԻՔ ԱՄԱՍԻՑ ՎԱՐԱՐԱՐԱՆ

Բացուած է արձանագրութիւնը Վենետիկի Մուրանա 1952—1953 տարի Հունիսին:

Վարժարանը կ'ապահովէ հայ տղուն տոհմային դաստիարակութիւններ եւ կը բաժնեցները պահպան անդամները:

Պայմաններու եւ ուրիշ մանրամասնութիւններու համար գիմեն տեսչութեան: —

ՀԱՅՐԵՆԻՔ ԱՄԱՍԻՑ ՎԱՐԱՐԱՐԱՆ

Ամառական գիման առթիւ իրենց յանդուցեալին անդամները:

ՀԱՅՐԵՆԻՔ ԱՄԱՍԻՑ ՎԱՐԱՐԱՐԱՆ

Ամառական գիման առթիւ իրենց յանդուց

Փրկեցէի ձև զաւակները

Մարմնակրթանքը նոյնքան կենսական է, որ քան մտաւոր եւ բարոյական կրթութիւնը :

Եթէ, ուսումը կը զարդացնէ տղան միտքը, մարդանքն ալ կ'աշխուժացնէ, կը զօրացնէ, մարդինը: Ուրեմն ներդաշնակ աճում եւ զարդացում: Մարդանքը միւնոյն ատեն կ'աղնուացնէ նկարագիրը:

Մարմնակրթանքն ալ օրորոցէն կը սկսի:

Մանուկն աստիճանական աճումին եւ զարդացման հետ կը փոխուին մարդանքի եղանակները:

Այսօր մարմնակրթանքը հասած է բարձրութեան մը որ պլաստ պտոյտ կը պատճառէ: Պետութիւնները հսկայական գումարներ կը տրամադրեն ինչպէս գիտութեան, նոյնպէս մարդական չարժումին: Ամէնէն փոքր աղերն ալ իրենց կարելին կը փորձեն անոր զարդացման համար:

Անշուշտ բաղմաղան առաւելութիւններով օժտուած ազգերու ծնողները եւ զաւակները աւելի բախտաւոր են, քան մեզ նման տարադիր եւ ցիրուցան երիտասարդները, որոնք աշնան տերեւներու պէս կը քշուին չորս հովերուն հոսանքէն: Հետեւարար դատապարտուած են չարաչար տուժելու, եթէ չմնան ձկուն եւ արթուն:

Ներկայիս երր այլասերումը կը սպառնայ յամբ՝ բայց յարածուն, պարտաւոր ենք ամուլը կառչի փեկութեան լաստերուն: Ամէն տեղ եւ մանաւանդ մէր զաղութիւն մէջ:

Փրկութեան գոտիներ են Հ. Յ. Դ. Նոր Սերունդը, Կապոյտ Խաչը, Մարդական Միութիւնները եւ ուրիշ հանրօնուած կազմակերպութիւններ:

Բացուած է Փարիզի Հայ Մարդական Միութեան 1952 — 53ի տարեշրջանը, ինչպէս սիրելի «Յառաջ» կը յայտարարէ օրերէ ի վեր: Օլիէն

հայ աշխատանքները տեւած են 1111 ժամ: Իրենց թափառումները ներքնուղիներու մէջ եղած են 15 քելամնեթը: 1947ին Փիէս Շըլալէի խումբը յաջողեցաւ կազմէլ անդունդին քարտէսը, յաղթելով բոլոր կառավարութիւնը:

Henne - morteի անդունդը կը գտնուի Հոթ Կառունի Արպասի բարձունքներուն վրայ՝ 1330 մէթր բարձրութեամբ: 1940ին Ֆօգէթ Սէուֆրէն եւ Մարտէ Լուպան կրցան իջնել մինչեւ 75 մէթր: 1942ին նորաէր Քամթրիի գեկավարութեամբ իջնել մինչեւ 250 մէթր: Անուհետեւ կառավարութեան օժանդակութեամբ եւ տաժանելի ու յանդուղն գոբծողութիւններով նախ հասան 365 մէթր խորոշթեան եւ ապա երկու լիներ ու նրբանցք մը ճեղքել անցնելի ետք, ուրիէ կը դահավիժէր գոռոցող առու մը, հասան 446 մէթր խորութեան: Ատէկ աւելի խորը իջնել կը համբարուի մարդկօրէն անկարելի: Ջուրին մէջ ձգուած յառուկ ներկ մը ցոյց կուտար թէ հորը կ'իջնէր մինչեւ 600 մէթրը խորութեան:

Ահա այսպէս, անձնազոհ մարդկէ, արհամարհելով բոլոր խոչընդուները եւ յաճախ ի զին իրենց կեանքին, բնութեան զաղունիջները կը փոխութեամբ մը չ'իջնար:

— Կ'ուղէք որ անկեղծութեամբ խօսիմ, գումարը աւելցնելու էք:

Իր սրտին խորէն հարիւր յիսուն ոսկին անդամ շատ կը գտնէք. մտածեցէք որ օրին մէկը կարդը իր թաղումին պիտի զար ու հիմակուց սակագինը տոկալիք սաշմանի մը մէջ պահել կը բարձար:

Ատենապալիը իր հաշտարարի գերը նոր զիջողութեամբ մը վերսկաւ:

— Թողլ յիսուն ոսկի աւելի տան եւ ինդիրը փակուի:

— Երկո՞ւ հարիւր ոսկի:

— Կ'ընդունիք, բայց Փրանսական ոսկի պիտի աղետ տանք կ'ընդունիք. ժամանակ էկոր մէջ մը չ'իջնար:

Ատենապալիը իր հաշտարարի գերը նոր զիջողութեամբ մը վերսկաւ:

— Թողլ յիսուն ոսկի աւելի տան եւ ինդիրը փակուի:

— Երկո՞ւ հարիւր ոսկի:

— Կ'ընդունիք, բայց Փրանսական ոսկի պիտի աղետ տանք կ'ընդունիք. ժամանակ էկոր մէջ մը չ'իջնար:

Թաղականները խորհեցան, որ թելը պիտի փրէր, ճշեցին սակայն, թիւրիմացութիւնը ըլլաւ-լու համար, որ յուղարկաւորութեան ծախքը այս գումարին մէջ չէր:

Պատիկ գժուարութիւն մը ուղարկուեցաւ, որ յուղարկանները ուղարկուեցաւ ատեն գտաւ:

— Կ'աղախէմ, էկինտիններ, այս բանը մէկ պահէք:

Հեղ ու աղաշաւոր ձայնով կ'ընէր իր խոդիրը:

ԿԱՊՈՅՏ ԽԱՉԻ ԿԱՅԱՆԸ

ՊՈՄՈՆ — Այս տարի ուրախառիթ պատեհութիւնը ունեցայ ընկերանալու Մարտէլէն Կապոյտ Խաչի կայանող մէր փոքրիկներուն ու երկու օր վայելելու, խոկապէս հայաշունչ մթնութեամբ:

Կապոյտ Խաչի օդափոխութեան կայանին մասին շատ ներբողներ լսած էի եւ այս տարուան կարգ մը այցելուներուն տպաւորութիւնները ու բախութեամբ կարդացէնք «Յառաջ»ի մէջ: Անշուշտ իւրաքանչիւր կապոյտ Խաչի յայունի մասնաւոր գունդանալու կորութեամբ մը հապարտացաւ այդ կենտ կորդի մասէր իւրաքանչիւր աւելի փայլուն յաջողութիւններ պիտի արձանա գորէ յառաջութիւնին:

Իմ շատ կարճ այցելութեան ընթացքին, սեփական պէտութեամբ գիտելէ վերջ կատարուած աշխատանքը, շատ ազօտ գտայ մամուլին մէջ երեցած նկարագութիւնները: Պէտք է անձամբ տեսնել, արդարեւ, կարենալ չափելու համար մեր Խաչի յայունութեան ազգանուէր գունդարութեանց իսութիւնը:

Ենչէլ մաքրութիւնը, պաշտօնէութեան կարգապահան ու կանոնաւոր աշխատանքը միջնորդինը: Ենչէլ մաքրութիւնը, պաշտօնէութեան մասնակիւր կուտի աշխատանքը:

Այս հազարարար, կազդուրիչ պատկերին իւրաքանչիւր կապոյտ Խաչի յայունը այս օտարութեան ովհի աշխատանքը:

ԽԱՉԻ ՀԱՅ

Պաշտօն վրայ տեղի պիտի ունենան դասական խաղեր, չուէտական մարդանք, պասքէթ պօլ, վօլիպոլ, գնդակախաղ եւ զանազան մարդանքներ, կարող եւ արժանաւոր մարզիններու անմիջական հակողութեան տակ:

Այս կազմակերպութիւնը որ արդէն չորս տարուան ըլլան մը բոլոր մէր տէսակ չի աշխատանք ու աղջիկ կողմէ ամէն կողմէ, որաջ բերար աղջիկ կողմէ պատկանաւութիւնը կատարել: Այս պիտի կարել պիտի ծաւալէր գրամատուններու, դրամատիկական ընկերութիւններու եւ անոնց կործա արաններու մէջ: Ասկէ զատ՝ պէտք էր կործանել արձանները, չուէտի օդակայանները եւ յարձա կուտի աշխատանքին:

Այս հազարարար, կազդուրիչ պատկերին իւրաքանչիւր աշխատանքը:

Այս հազարար

ԳՐԻԳՈՐ ՕՏԵԱՆ

ՄԱՐԴԻ, ԻՐ ՀԱՆՐԱՅԻՆ ԳՈՐԾՈՒՆԱԿՈՒԹԻՒՆՆ
ՈՒ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆՆ

(Մահուան 65ամեակին առքիւ,

1887, Օգոստո 27 — 1952 Օգոստո 27)

Ա. — ԳԵՂԻ ՊԵՐԵ LACHAISE

Գր. Օտեան 1887ին կը թաղուէր այս գերեզ-
մանատան մէջ: Կեանքը ինչ զարմանալի խաղեր ու-
երեւոյթներ կը ներկայացնէ: Ճիշդ վաթուուն տա-
րի ետք, նոյն գերեզմանատան նոյն կածանին վը-
րայ, Օտեանի շիրմէն հազիւ յիսուն մեթք հեռա-
ւորութեան մը տարբերութեամբ, կուդար թաղ-
ուիւ ուրիշ անուանի դէմք մը, հայրենապաշտ մե-
ծատաղանդ գրագէս Աւ. Ահարոննեանը: Օտեան ու
Ահարոննեան, հանդիտութեան ինչ զարմանալի եղ-
րեր այս երկու մեծութեանց միջև:

Նաև Փիղեքական նմանութիւններ: Երկուքն

ալ միջահասակ, գեղագէմ, աղնուական, իրենց
գեղեցիկ գլուխները յարդարուած յար եւ նման
մօրուքով մը: Երկուքն ալ նախազաններ, մին ա-
րեւեհահայ՝ իսկ միւսը արեւմտահայ հատուածին
մէջ: Օտեան տարիներ անընդհատ Պոլտոյ Ազգ-
երեսի. ժողովին մէջ, իսկ Ահարոննեան՝ նախա-
դահ Ազգ. Խորհուրդի եւ Անկախ Հայաստանի
հանրապետութեան պատուիրակութեան: Երկուքն
ալ անուանի հոետորներ: Երկուքն ոճը բարա-
խուն տաքութեամբ ու իրենց, միայն իրենց յա-
տուկ ոճի խաղերով, ոճապաշտութեամբ թաթա-
խուն: Երկուքն ալ կեանքի վախճանը տաժանելի:

Օտեան վերջին վեց ամիսը նոյնիսկ անկողին չէր

կրցած մտնել, ու մեռաւ Օթէօյլ, պանդոկի մը

մէջ պատուհանին առջեւ, ոտքի: Իսկ Ահարոննեա-
նին երկարագուեւ ողբերգութիւնը արդէն բոլորիս
ծանօթէ: Իրենց ճաշակի, գեղագիտարաբանու-
թեան, հետապնդած դատի, մտածումի նմանու-
թիւնները երեւոյթ մը: է մեր մէջ: Ու վերջապէս
կարծէք նախախնամութիւնը ուղեց որ յաւիտենա-
կանութեան մէջ ալ անոնք ըլլան իրարու քով,
Աստուծոյ մատը բոշէց որ շիրմները նստին դէմ
դիմաց:

Ներկայիս երբ հայկ. կեանքը կը տարուբերի,
շիրմները մեղ ոտքի պիտի հանեն: Հողին ճայնը
աւելի ազդու է եւ վերանորոգէւ: Օտեան — Ահա-
րոննեան երկու լուսատու փարուներ են՝ որոնք հո-
ղին տակէն իսկ հայկական կեանքը կը լուսաւո-
րեն ու միշտ պիտի լուսաւորեն: Ճիշդ տեղն է ի-
շելու Սիամանթոյի մէկ տողը. — «Հողին մէջն
սուլուելով իջաւ, եկաւ իմ խեղճ ճակատու թրչե-
լու», մեր պանթէոնները պիտի թրջեն ապագայ
սերունդներուն ճակատնեցը: Իսկ այսօր, քանի
չեն կորսուեր, չեն անհետացեր այս նույիրական
շիրմները, երթանք ուխտի եւ մտիկ ընենք դէ-
բեզմաններէն բարձրացող խօսքի յամը երաժշ-
տութիւնը:

×

Ու գացի հինգ տարի առաջ Գրիգոր Օտեանի
մահուան ճիշդ 60ամեակին օրը: Զէի դիտեր տե-
ղը, փնտուաւքի ելած էի Փէռ Լաշէզի մէջ: Տեղը
ճշդէի ետք շատեր հետեւեցան, մասնաւորապէս
չ. Յ. Նոր Սերունդի տեղական մասնաճիւղե-
րը, որոնք թափօրներ կազմած՝ պատշաճ հանդի-
տութիւնը:

×

Կերպեմ գուրս եւ Հողին պաշտօնեայի մը առաջ-
նորդութեամբ, բարձունքն ի վեր:

Չորս բոլորս համաշափի, ճաշակաւոր կերպով
զարդարուած ածուներ որոնց մէջէն մէկակի,

շահոքարաններու եւ վայրի վարդեններու դոյնդ-

ոյն ծաղիկները իրենց ներդաշնակութեամբը

կարծեն կը ջանան հանդարտեցնել յուղումը որ օ-

րերէ ի վեր կը սեղմէ կոկորդու: Այս, ամիս մըն է

ամբողջ օրեր թաղուեր էի մեր հին մամուլին մէջ

եւ անընդհատ Օտեան կը հեղէի: Կը կարդայի իր-

է շանուցիր լոյսէ պատառիկներ: Կը պատէի շ.

Ասատուրի, Զերազի, Տէմիրմիկաշեանի ճգած

յուշադրութիւններու եւ ատոնցով կը ջանայի

գնահատել Օտեանի ներքին մարզը: Ընդհ. տպա-

սաւորութեամբ գացին խոնարհիլ Մեծ Տարագրի
շիրմին առջեւ:

Հին մամուլէն, Թէոդիկի Տարեկիրքէրէն տե-
ղեկացած էի թէ, Օտեան մեռած էր 1887 Օգոստոս
27ին ու թաղուած երկու օր ետք, կէս օրուան մօ-
տիկ, Փէռ Լաշէզի մէջ: Այսքան մը ծանօթութե-
նէն վերջ, այլեւս դժուար չէր երեւակայել մնաց-
եալը: Ուրեմն 1887 Օգոստոս 29ի երկուշաբթի

օրը մէջօրէին, գաղաղ մը, ետեւէն տասնեակ մը

յուղարկաւորներով կանգ կ'առնէր մահաստանին

մայր գրան առջեւ: Դիմակառքի վարդը ու սուր-

բարձրանագած միջնէ լուսուած մը չըրցած:

Գրիգոր կտած խորի շիրմի պարզաւութիւններ:

Հոգի կազմական մէջ պիտի կազմական մը առաջ-

նոր առաջական մասնական մը առաջական մը:

Հոգի կազմական մէջ պիտի կազմական մը առաջ-

նոր առաջական մասնական մը առաջական մը:

Հոգի կազմական մէջ պիտի կազմական մը առաջ-

նոր առաջական մասնական մը առաջական մը:

Հոգի կազմական մէջ պիտի կազմական մը առաջ-

նոր առաջական մասնական մը առաջական մը:

Հոգի կազմական մէջ պիտի կազմական մը առաջ-

նոր առաջական մասնական մը առաջական մը:

Հոգի կազմական մէջ պիտի կազմական մը առաջ-

նոր առաջական մասնական մը առաջական մը:

Հոգի կազմական մէջ պիտի կազմական մը առաջ-

նոր առաջական մասնական մը առաջական մը:

Հոգի կազմական մէջ պիտի կազմական մը առաջ-

նոր առաջական մասնական մը առաջական մը:

Հոգի կազմական մէջ պիտի կազմական մը առաջ-

նոր առաջական մասնական մը առաջական մը:

Հոգի կազմական մէջ պիտի կազմական մը առաջ-

նոր առաջական մասնական մը առաջական մը:

Հոգի կազմական մէջ պիտի կազմական մը առաջ-

նոր առաջական մասնական մը առաջական մը:

Հոգի կազմական մէջ պիտի կազմական մը առաջ-

նոր առաջական մասնական մը առաջական մը:

Հոգի կազմական մէջ պիտի կազմական մը առաջ-

նոր առաջական մասնական մը առաջական մը:

Հոգի կազմական մէջ պիտի կազմական մը առաջ-

նոր առաջական մասնական մը առաջական մը:

Հոգի կազմական մէջ պիտի կազմական մը առաջ-

նոր առաջական մասնական մը առաջական մը:

Հոգի կազմական մէջ պիտի կազմական մը առաջ-

նոր առաջական մասնական մը առաջական մը:

Հոգի կազմական մէջ պիտի կազմական մը առաջ-

նոր առաջական մասնական մը առաջական մը:

Հոգի կազմական մէջ պիտի կազմական մը առաջ-

նոր առաջական մասնական մը առաջական մը:

Հոգի կազմական մէջ պիտի կազմական մը առաջ-

նոր առաջական մասնական մը առաջական մը:

Հոգի կազմական մէջ պիտի կազմական մը առաջ-

նոր առաջական մասնական մը առաջական մը:

Հոգի կազմական մէջ պիտի կազմական մը առաջ-

նոր առաջական մասնական մը առաջական մը:

Հոգի կազմական մէջ պիտի կազմական մը առաջ-

նոր առաջական մասնական մը առաջական մը:

Հոգի կազմական մէջ պ

կը կատարուին անգլիական եւ եղիպտական դին -
ուսորական իշխանութեանց միջեւ եւ հաւանական է
որ Անգլիա մասամբ ետք է իր զինուորաները , երբ
կացութիւնը ամբապնդուի Եղիպտասոսի մէջ :

× Վերջին լուրերու համաձայն , եղիպտական
կառավարութիւնը որոշած է վճռական միջոցներ
ձեռք առնել , ոչ միայն Վաֆտը մաքրագործելու ,
այլև անոր կարգ մը վարիչները դատի քաշելու
համար : Կուսակցութեան երիտասարդ անդամ -
ներն ալ մանաւորապէս պայքար կը մղեն նախ -
կին վարչապէտ Նահասի եւ նախարար Մերակէտ -
տինի դէմ , իբրեւ գիլտատոր ամբաստանելով
զանոնք :

Կառավարութիւնը որոշեց որ եօթնամսեայ գա -
հաժառանգը , ֆուատ Բ. , կը թուի Եղիպտոսի
մէջ : « Քէտք է ճանչնայ եւ ամէտ այն ժողովուրդը
որուն թագաւորը պիտի ըլլայ օր մը » :

Գահընկէց արքան պատասխանելով այս որոշ -
ման , խնդրեց թոշակ սահմանել իր զաւկին կը թու -
րութեան համար , մինչեւ հօթը տարեկանը , հա -
մաձայն Գուրանի օրէնքին : Իշխան ֆարուք դիտել
կուտայ թէ չի կրնար հանդուրժել որ « իր զաւակը
պիտի իբրեւ Նափոլցի խեղճ որը մը , իտալական
կառավարութեան ծախքով » :

Հաւանական է որ երրորդ անգամ գահաժա -
ռանդ հոչակուի իշխան Մոհամմէտ Ալի (76 տա -
րեկան) :

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՊՂՈՎ

ՔՈՐՔԱՅԻ դաշնակից օդանաւերը ահոելի ոմ -
րակութեան մը ենթարկեցին հիւսիսային մայ -
րաքաղաքը , Փիոնկեանկ : Նախապէս լուր տրուած
էր քաղաքին բնակիչներուն : Մօտ 430 օդանաւեր
բոցավառ ուումբեր եւ 597 թոն ծանր պայթուցիկ -
ներ արձակեցին :

ԱԶԳԱՅՈՒՂՈՎԻՆ խորհրդային պատուիբակը ,
Մալիք , մերժեց արեւմտեան դաշնակիցներուն մէկ
բանաձեւը որ կ'առաջարկէր հինդ Մեծերու ժողով
մը գումարել զինաթափութեան համար , հթէ Խ .
Միութիւնը եւ Զինաստան հաւանին իւրաքանչիւ -
րը 1.500.000 զինուորի զեղչել իրենց զինեալ ու -
ժերու : Մալիք դիտել տուաւ թէ Անգլիա , Ֆրանսա
եւ Մ . Նահանդները կ'ուզեն աշխարհի ուշադրու -
թիւնը հեռացնել հիւլիսական եւ ուրիշ մահացու
զէնքերու հարցէն եւ թէ նոր կեղծիք մը կը փորդնեն :

ԻԶԳԻՐԻ Սոլարի ծխախոտի գործարանը մը -
խիր դարձաւ հրդեհէ մը : Երբ բանուուները խու -
ճապահար դուրս կը վազէին , իրար կոխկոտեցին :
16 հոդի մեռան եւ 137 հոդի վիրաւորուեցան :

ՄՈՏԻ Հիհանդարիթեան 500 մասնագէտներ ,
18 երկիրմէրէ , ժողով պիտի գումարեն Լոնտոնի
մէջ , Սեպտ . Զէն 12 :

Թէ ԲՈՒԺԵՆՑՈՓԼ Անգլիոյ մէջ շաբաթական
75 կրամէն բարձրացաւ 90 կրամի : Կը յուսան մին -
չեւ տարեկերջ բոլորովին ջնջել բաժնեչափի դրու -
թիւնը :

ՀԻՄՍ ՄՈԼՈՐԱԿԻՆ բուսաբանականութիւնը եւ
կենդանիները ուսումնասիրելու համար Խ . Միու -
թիւնը դիտարան մը պիտի հաստատէ Քեր -
կիդստանի մէջ :

ՎԱՐՉԱՊԵՏԸ նոր ազգարարութիւն մը ուղեց ա -
նոնց որ կ'ընդդիմանան Փրանքի փրկութեան պայ -
քարին , որ պիտի շարունակուի վճռականորէն :
Կառավարութիւնը որոշած է երկու միլիոն հա -
րիւր միլիոն Փրանք տամալը էլ հողագործնե -
րուն : 270 միլիոն Փրանք պիտի տամալը ուոր
դպրոցներ չինելու համար , հինդ տարուան մէջ :

ՍՈՒՐ ՀԵՂԱՆԻ մասին բանակցութիւնները վեր -
սկսան ուրբաթ օր : Պաշտօնական ըջանակներու
մէջ վերապահութիւն կը յայտնէն ելքի մասին :—
Պ . Շուման Սեպտ . 8ին պիտի տեսակցի արեւմտ -
եան Գերմանիոյ վարչապետին հետ :

« ՄԵԾ ՀԱՅԹԻԿԲ » , ամերիկացի Մըք Ֆէտը
(84 տարեկան) , յաջողեցաւ օլանաւէ մը վար
ցատկել վայրաշուով , բայց ոչ Սէնի մէջ , այլ ա -
նոր մէկ ափին վրայ , առանց վիսասուելու : Հաղա -
րաւոր քաղաքացիներ անձկութեամբ կը դիտէին
այս յանդուցն վայրէջը որ երրորդն է ծերուկին
համար : Կ'ուզէր ապացուցանել իր կնոջ թէ տա -
կաւին էրիկ մարդ է ...

ԶՕՐ . ԱՅԶԲՆՀԱՍՈՒԼԻՌԻ դէմ բուռն պայքար մը
բացած են Մոսկուայի թերթերը , իր վերջին ճա -
ռուն առթիւ : « Փրաւտա » պատերազմի հրձիդ ան -

քիչ մը աւելի ուսերը կքած , քիչ մը աւելի յամբ
քայլերով կը քալէ փողոցը , աւելի ուժով կոթուած
իր մշտնջնական հովանոցին՝ կարծես գլուխը վեր
չառնելու ու մարդոց երեսը չնայելու մտադրու -
թեամբ : Ուշ կուլայ առառները եկեղեցին ու այն -
պէս կ'ընէ որ չտեսնէ ամբարտաւան քարէ շիրիմը
որ կը իսրոխայ եւ զանգակատունին ճակատը
փարփող ոսկի տառերը :

Քէչ ետքը անանուն հիւանդութիւն մը , որ հիւ -
ծում մըն էր աւելի քան թէ մարմնաւոր ախտ մը ,
անկողին ձգեց զինքը :

Աւագերէցը մինչեւ իր վերջին ժամը ալ եկե -
ղեցին ոտք չկոխեց :

Աւագերէցը մինչեւ իր վերջին ժամը ալ եկե -
ղեցին ոտք չկոխեց :

Աւագերէցը մինչեւ իր վերջին ժամը ալ եկե -
ղեցին ոտք չկոխեց :

Աւագերէցը մինչեւ իր վերջին ժամը ալ եկե -
ղեցին ոտք չկոխեց :

Աւագերէցը մինչեւ իր վերջին ժամը ալ եկե -
ղեցին ոտք չկոխեց :

Աւագերէցը մինչեւ իր վերջին ժամը ալ եկե -
ղեցին ոտք չկոխեց :

Աւագերէցը մինչեւ իր վերջին ժամը ալ եկե -
ղեցին ոտք չկոխեց :

Աւագերէցը մինչեւ իր վերջին ժամը ալ եկե -
ղեցին ոտք չկոխեց :

Աւագերէցը մինչեւ իր վերջին ժամը ալ եկե -
ղեցին ոտք չկոխեց :

Աւագերէցը մինչեւ իր վերջին ժամը ալ եկե -
ղեցին ոտք չկոխեց :

Աւագերէցը մինչեւ իր վերջին ժամը ալ եկե -
ղեցին ոտք չկոխեց :

Աւագերէցը մինչեւ իր վերջին ժամը ալ եկե -
ղեցին ոտք չկոխեց :

Աւագերէցը մինչեւ իր վերջին ժամը ալ եկե -
ղեցին ոտք չկոխեց :

Աւագերէցը մինչեւ իր վերջին ժամը ալ եկե -
ղեցին ոտք չկոխեց :

Աւագերէցը մինչեւ իր վերջին ժամը ալ եկե -
ղեցին ոտք չկոխեց :

Աւագերէցը մինչեւ իր վերջին ժամը ալ եկե -
ղեցին ոտք չկոխեց :

Աւագերէցը մինչեւ իր վերջին ժամը ալ եկե -
ղեցին ոտք չկոխեց :

Աւագերէցը մինչեւ իր վերջին ժամը ալ եկե -
ղեցին ոտք չկոխեց :

Աւագերէցը մինչեւ իր վերջին ժամը ալ եկե -
ղեցին ոտք չկոխեց :

Աւագերէցը մինչեւ իր վերջին ժամը ալ եկե -
ղեցին ոտք չկոխեց :

Աւագերէցը մինչեւ իր վերջին ժամը ալ եկե -
ղեցին ոտք չկոխեց :

Աւագերէցը մինչեւ իր վերջին ժամը ալ եկե -
ղեցին ոտք չկոխեց :

Աւագերէցը մինչեւ իր վերջին ժամը ալ եկե -
ղեցին ոտք չկոխեց :

Աւագերէցը մինչեւ իր վերջին ժամը ալ եկե -
ղեցին ոտք չկոխեց :

Աւագերէցը մինչեւ իր վերջին ժամը ալ եկե -
ղեցին ոտք չկոխեց :

Աւագերէցը մինչեւ իր վերջին ժամը ալ եկե -
ղեցին ոտք չկոխեց :

Աւագերէցը մինչեւ իր վերջին ժամը ալ եկե -
ղեցին ոտք չկոխեց :

Աւագերէցը մինչեւ իր վերջին ժամը ալ եկե -
ղեցին ոտք չկոխեց :

Աւագերէցը մինչեւ իր վերջին ժամը ալ եկե -
ղեցին ոտք չկոխեց :

Աւագերէցը մինչեւ իր վերջին ժամը ալ եկե -
ղեցին ոտք չկոխեց :

Աւագերէցը մինչեւ իր վերջին ժամը ալ եկե -
ղեցին ոտք չկոխեց :

Աւագերէցը մինչեւ իր վերջին ժամը ալ եկե -
ղեցին ոտք չկոխեց :

Աւագերէցը մինչեւ իր վերջին ժամը ալ եկե -
ղեցին ոտք չկոխեց :

Աւագերէցը մինչեւ իր վերջին ժամը ալ եկե -
ղեցին ոտք չկոխեց :

Աւագերէցը մինչեւ իր վերջին ժամը ալ եկե -
ղեցին ոտք չկոխեց :

Աւագերէցը մինչեւ իր վերջին ժամը ալ եկե -
ղեցին ոտք չկոխեց :

Աւագերէցը մինչեւ իր վերջին ժամը ալ եկե -
ղեցին ոտք չկոխեց :

Աւագերէցը մինչեւ իր վերջին ժամը ալ եկե -
ղեցին ոտք չկոխեց :